

STATISTIKA & MY

- 10** Analýza: O čem (ne) vypovídá obchodní bilance České republiky?
- 13** Odbor musí být jako dobře nastavený stroj – rozhovor s K. Škarkovou
- 24** Vlastní zájem se často hálí do hávu vznešenosti... – rozhovor s B. Moldanem
- 28** Udržitelný rozvoj obcí a data ČSÚ
- 30** Neinvestiční náklady dominují výdajům na ochranu životního prostředí
- 38** Spolupráce statistiků ve střední Evropě

číslo **04**

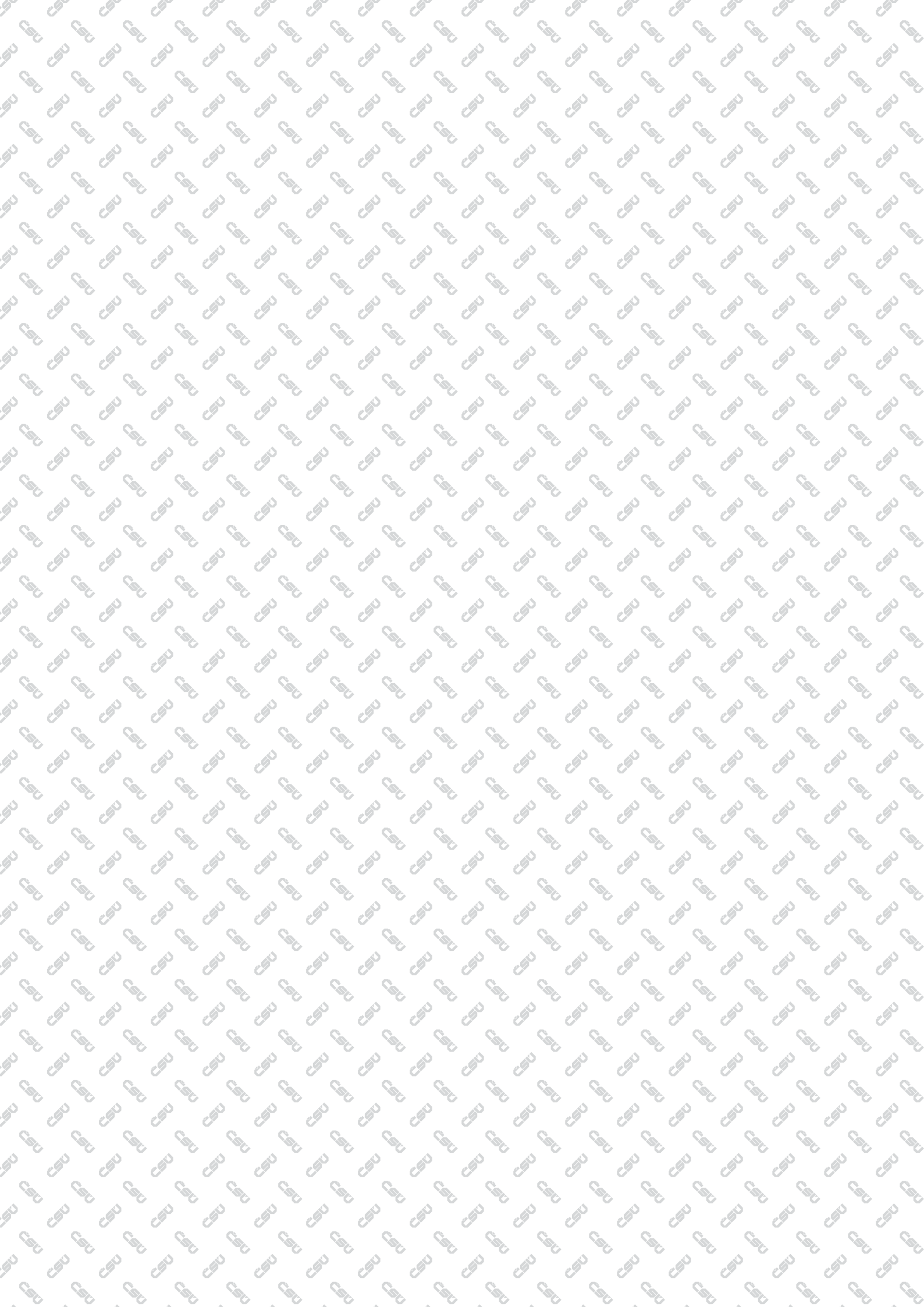
rok **2011**

ročník **01**

web **CZSO.CZ**

ČSÚ

Obsah

04	Návštěva předsedkyně ČSÚ na Slovensku
05	Statistika v novém
08	Velikonoce: Jíme méně vajec, ale přidali jsme na čokoládě
10	Analýza: O čem (ne) vypovídá obchodní bilance ČR?
12	Úspěšný vstup průmyslu do roku 2011
13	Rozhovor s Kateřinou Škarkovou
16	První elektronické sčítání v ČR
18	SLDB na konferenci regionálního rozvoje
20	Krajský úřad Ústeckého kraje pracuje s daty ČSÚ denně
21	Krajské bulletiny jsou tu stále
22	Obce Královéhradecka
24	Rozhovor s Bedřichem Moldanem
28	Udržitelný rozvoj obcí a data ČSÚ
30	Neinvestiční náklady dominují výdajům na ochranu životního prostředí
32	Jaderné reaktory ve světě
33	Výroba elektřiny z alternativních zdrojů roste, ale má svá omezení
34	Dobroslav Krejčí, první předseda Státního úřadu statistického
35	Internet ve státní správě a samosprávě 2011
36	Sledujte ČSÚ na Twitteru
37	Hackday evropských statistik
38	Spolupráce statistiků ve střední Evropě
40	ESAW: Evropská statistika pracovních úrazů
42	Vývoj českého soukromého školství po roce 1989
43	Práce vyžaduje vzdělávání
44	Otázky pro Jana Hřebačku
46	Výběr výstupů ČSÚ v dubnu 2011

Vážené čtenářky,
vážení čtenáři,

Je jaro a je po Velikonocích. Venku je nejkrásnější roční období, ve kterém se příroda obléká do nádherných květinových šatů. Nejednoho z nás všechno to kvetení, vonění a jarní pučení každoročně uvádí v úžas nad krásou české krajiny, která se každé jaro vyloupne ze své šedohnědé zimní slupky a všechno hned vypadá jinak. Lépe. Přestože se obdivujeme rozkvetlé přírodě, chodíme na výlety, navštěvujeme národní parky a obecně přírodě „fandíme“, s ochranou životního prostředí to zase tak veselé není. Ostravsko trápí vysoká prašnost, na Mostecku se hovoří o prolomení limitů těžby, Šumavou zmítá spor o to, zda je příroda náš přítel či nepřítel.

V rozhovoru s prvním polistopadovým ministrem životního prostředí Bedřichem Moldanem se dočtete nejen o tom, že ochrana přírody bez statistiky není možná, ale také jak hodnotí současný přístup k environmentální politice i k alternativním zdrojům energií. O těch se hodně hovoří nejen u nás v rámci fotovoltaického boomu, ale i v souvislosti s přírodní a následně i jadernou katastrofou v Japonsku. Jako doplňující informaci k tomuto tématu jsme vám připravili přehled jaderných elektráren ve světě a také aktuální čísla s výkony českých slunečních elektráren.

Vaši pozornosti doporučuji článek Marka Rojíčka o vlivu globalizace a volného trhu na statistiku zahraničního obchodu. Nezapomněli jsme ani na SLDB, které je k dnešnímu dni ve fázi zpracování sebraných dat a vás jistě zajímá, co se bude dít dál.

Dámy a pánové, přeji vám zajímavé a informacemi nabitě čtení.

Jana Vichová | odbor vnější komunikace

Návštěva předsedkyně ČSÚ na Slovensku

Předsedkyně ČSÚ Iva Ritschelová navštívila začátkem dubna Bratislavu. Zde se v rámci svého dvoudenního programu setkala se slovenskou premiérkou Ivetou Radičovou. Zúčastnila se také mezinárodního semináře uspořádaného slovenským statistickým úřadem na aktuální téma „Implementace Kodexu evropské statistiky“.

Setkání na Úřadu vlády SR, zleva: Ludmila Benkovičová, Iva Ritschelová, Marie Bohatá a Iveta Radičová. Foto: Úřad vlády SR

Setkání s premiérkou Radičovou na slovenském úřadu vlády se spolu s předsedkyní ČSÚ zúčastnila náměstkyně generálního ředitele Eurostatu Marie Bohatá a předsedkyně Štatistického úřadu SR Ludmila Benkovičová. Hlavním tématem jednání byla úloha oficiální statistiky ve společnosti. V rámci diskuze premiérka Radičová zdůraznila nutnost a potřebu zajištění maximální nezávislosti státní statistické služby. Marie Bohatá informovala o posledním vývoji jednání na toto téma v Bruselu a Lucemburku.

Obě předsedkyně národních statistických úřadů pak informovaly o organizaci a průběhu prací na projektech Sčítání lidu, domů

a bytů 2011 (SLDB). Sčítací komisaři na Slovensku začnou roznášet formuláře 13. května a kolegové statistici přitom využijí zkušenosti ČSÚ s průběhem této počáteční fáze SLDB v České republice.

Implementace Kodexu evropské statistiky

Dalším bodem programu Ivy Ritschelové byl seminář na slovenském statistickém úřadě nazvaný Implementace Kodexu evropské statistiky. Kodex patří mezi zásadní dokumenty, které významným způsobem ovlivnily a ovlivňují fungování statistické služby. Detailně popisuje řadu základních principů oficiální statistiky nezbyt-

ných pro zajištění nejvyšší úrovně kvality statistických procesů a produkovaných dat.

Ve svém příspěvku se Iva Ritschelová zaměřila na implementaci Kodexu v podmínkách ČSÚ a výzvy s tím spojené. Konstatovala, že při naplňování Kodexu se ČSÚ podařil značný posun mj. v oblasti využití administrativních zdrojů dat, zabezpečení kvality či např. zvyšování efektivnosti statistických procesů. Uskutečnění některých opatření však vyžaduje delší čas na přípravu.

V rámci následné diskuze se účastníci semináře aktivně zabývali problematikou zabezpečení profesionální nezávislosti oficiální statistiky, objektivity a dostupnosti zdrojů pro statistické systémy v ná-

rodním i evropském kontextu. Pro národní statistické úřady se jedná o velmi „žhavé“ téma aktivně diskutované v rámci právě probíhající revize Kodexu. Druhé čtení návrhu revizí se uskuteční v květnu v rámci 9. zasedání Výboru pro evropský statistický systém v Lucemburku. Očekává se, že finální návrh bude předložen ke schválení v září.

Budoucnost kodexu v ČR

Připomeňme, že otázky profesionální nezávislosti a možností zamezení zásahů politických zájmů do státní statistické služby v podmínkách ČR byly diskutovány na zasedání České statistické rady v říjnu loňského roku. Byly zde mj. prezentovány náměty ohledně mechanismů pro jmenování a odvolávání předsedy ČSÚ. Diskutovalo se i o otázkách spojených s úlohou České statistické rady.

Předsedkyně ČSÚ k této problematice zřídila na konci března pracovní skupinu. Jejím vedoucím byl jmenován emeritní předseda ČSÚ Edvard Outrata. Pracovní skupina bude diskutovat o nutnosti přípravy návrhu koncepce věcného záměru novely zákona o státní statistické službě. První jednání je naplánováno na červen 2011.

Egor Sidorov
kancelář předsedkyně
Hana Šlégrová
odbor mezinárodní spolupráce

Statistika v novém

Odborný časopis Statistika mění svou podobu

Před několika dny vyšlo nové číslo časopisu Statistika, které vydává Český statistický úřad již od roku 1964. Za dobu své existence prošel časopis řadou změn vyvolaných požadavky čtenářů,

vizemi editorů a odbornými zájmy autorů. Počínaje tímto číslem bude Statistika vycházet čtyřikrát do roka pouze v anglické verzi. Ve snaze být vizuálně modernější a přívětivější pro své čtenáře změnila Statistika i svou grafickou podobu.

Cílem změn je oslovit větší okruh představitelů odborné veřejnosti nejen u nás, ale i v zahraničí a dosáhnout širší citovanosti periodika. Časopis tak umožní širšímu okruhu národních i mezinárodních statistických a výzkumných institucí prezentovat výsledky komplexních analýz v ekonomické, sociální a environmentální oblasti. Jedná se o další krok ke zlepšení image ČSÚ jako vysoce odborné, důvěryhodné a moderní instituce.

Unikátnost časopisu vždy spočívala a spočívá v jeho prvotním zaměření na prezentaci kvalitních analytických výstupů a originálních metodik v oblasti statistiky. Součinnost producentů dat a tvůrců metodologie na stránkách periodika je velkou šancí k posílení spojení mezi teorií a praxí oficiální statistiky.

Elektronická verze periodika je dostupná na www.czso.cz/statistika_journal. Zájemci o publikování vlastních příspěvků naleznou veškeré potřebné informace v oddíle Guide for Authors.

Egor Sidorov
kancelář předsedkyně

ČSÚ jednal otevřeně s Moravany

Zástupci Českého statistického úřadu se účastnili celkem dvou shromáždění Moravanů v souvislosti se Sčítáním lidu, domů a bytů 2011.

Moravané se sešli poslední únorovou a první březnovou sobotu v Brně s cílem připomenout, proč je důležité, aby se k moravské národnosti přihlásili všichni, kdo

považují Moravu za svůj domov. První akci zorganizoval Moravský národní kongres (MNK), v jehož čele stojí prezidentka PhDr. Alena Ovčáčiková. Ta jako poslankyně

prosadila zařazení moravské národnosti do sčítacího formuláře při sčítání 1991. Druhé setkání se odehrálo pod taktovkou strany Moravané a jejího předsedy Ing. Jiřího Novotného.

ČSÚ zastupovala na obou akcích Mgr. Dagmar Pospíšilová, regionální zmocněnkyně brněnského pracoviště. Ve svém vystoupení přítomné účastníky ujistila, že ČSÚ dodrží závazek z jednání s moravskými aktivisty z 13. 1. 2011, že moravská národnost a moravský jazyk budou mít svůj vlastní kód.

Tomáš Chrámecký
odbor vnější komunikace

Za 10 let se počet Moravanů snížil o 1 milion

Po roce 1989 proběhla dvě sčítání lidu, ve kterých dosáhla moravská národnost dvou naprosto rozdílných výsledků. V roce 1991 byla otázka Moravy a moravské národnosti velmi silná a měla řadu příznivců. K moravské národnosti se přihlásilo téměř 1,4 milionu občanů, tedy 13,2 % z celkového počtu obyvatel. Při sčítání v roce 2001 byla situace naprosto jiná. Ve společnosti se o moravské otázce příliš nediskutovalo, což mělo za následek, že se k moravské národnosti přihlásilo téměř o milion lidí méně. Jejich podíl na celkovém počtu obyvatel tak klesl na 3,7 %.

Rozšíření spolupráce s GŘ cel

Předsedkyně Českého statistického úřadu doc. Ing. Iva Ritschelová, CSc. a generální ředitel Generálního ředitelství cel JUDr. Ing. Pavel Novotný podepsali 20. dubna 2011 dohodu o spolupráci v oblasti statistiky zahraničního obchodu, spotřebních daní a vzdělávání. Předchozí dohoda zahrnovala zabezpečení sběru, kontroly a předávání údajů o zboží přecházejícím hranicí ČR v systému Intrastat, předávání údajů deklarovaných na Jednotných správních dokladech a spolupráci v oblasti vzdělávání. Nová dohoda rozšiřuje stávající model spolupráce o vzájemný pravidelný přenos specifických informací z oblasti spotřebních daní.

sekce makroekonomických statistik

Šetření v domácnostech

Tazatelé Českého statistického úřadu po celý rok zajišťují v domácnostech mimo jiné údaje pro Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS) a Výběrové šetření cestovního ruchu (VŠCR). Větší změny v tomto šetření se odehrávají pravidelně na přelomu jednotlivých čtvrtletí, naposledy 11. 4. 2011. Při této příležitosti vydalo Oddělení

koordinace šetření v domácnostech novou verzi programového vybavení. Důležitou změnou oproti předchozímu čtvrtletí je také to, že v domácnostech budou od dubna do července kromě otázek týkajících se práce a cestovního ruchu pokládány také dotazy z oblasti informačních technologií – počítač, internet, mobilní telefon aj. Pro bezproblémové sladění prováděných šetření je role Oddělení koordinace šetření v domácnostech naprosto klíčová. Toto oddělení – jak již jeho název napovídá – se stará o to, aby se každý dotazník ve správné podobě dostal do těch domácností, kam má, a celý průběh šetření i následné zpracování dat probíhalo bez záškolbrtnutí.

oddělení koordinace šetření v domácnostech

Ženy na trhu práce

Mgr. Dalibor Holý, ředitel odboru statistiky trhu práce a rovných příležitostí ČSÚ, vystoupil na konferenci Ženy a ekonomie, kterou pořádala Česká ženská lobby dne 17. března 2011 v Akademickém konferenčním centru v Praze. V rámci panelu Finanční krize a její ekonomické a genderové aspekty hovořil o slabším postavení žen na českém trhu práce, které se projevuje např. ve vyšší míře nezaměstnanosti (včetně dlouhodobé) a nižší průměrné mzdě. Zdůraznil nutnost zabývat se tématem sladování rodinného a pracovního života.

odbor trhu práce a rovných příležitostí

Spolupráce na projektu v Egyptě

EU-Twinningový projekt v Egyptě (EG/07/AA/F106) zaměřený na budování statistické kapacity v Egyptě

pod názvem „Institutional Capacity Building for the Central Agency of Public Mobilisation and Statistics (CAPMAS); and Developing the Legal Framework for Statistics in Egypt“ byl ukončen. Cílem projektu byla podpora přípravy statistické legislativy, vytvoření organizační kapacity CAPMAS nezbytné k produkci, publikování kvalitní statistiky a zlepšení úrovně konkrétních statistik v rámci národních potřeb, evropských a mezinárodních standardů. ČSÚ se ho účastnil pod vedením statistického úřadu Dánska a za další spolupráce statistických úřadů Finska, Švédska a Lotyšska. Jeho implementace probíhala od září 2008 do listopadu 2010. Experti ČSÚ byli zapojeni především v oblasti národních účtů a nejništěné ekonomiky.

odbor mezinárodní spolupráce

Soutěž o nový vizuální styl

Český statistický úřad vyhlásil 11. dubna 2011 soutěž na „Vytvoření značky a jednotného vizuálního stylu ČSÚ.“ Podmínky soutěže připravil odbor veřejných zakázek a oddělení prezentace a CID ve spolupráci s Unii grafického designu (www.uniegd.cz). Cílem je získat kvalitní a originální dílo včetně pravidel pro jeho použití při prezentaci úřadu a statistických výstupů. Kom-

pletní podmínky – výzvu, přihlášku a licenční smlouvu – naleznete na http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/vytvoreni_znacky_a_jednotneho_vizualniho_stylu_csu.

odbor vnější komunikace

Cestovní ruch a nová právní úprava

Po dlouhých měsících jednání a úprav byla dne 6. dubna 2011 schválena Evropským parlamentem nová právní úprava nahrazující dosavadní směrnici Rady 95/57/EC z roku 1995 o shromažďování statistických informací v oblasti cestovního ruchu. Nové nařízení z velké části kopíruje stávající právní akt, v některých částech ho rozšiřuje, jiné ukazatele či třídění naopak ruší. Hlavním motivem aktualizace byla reakce na měnící se požadavky uživatelů a vývoj v oblasti statistiky cestovního ruchu.

odbor statistiky služeb

Nové publikace

Oddělení statistiky vzdělávání, zdravotnictví, kultury a sociálního zabezpečení ukončilo **práce na sestavování ročních zdravotnických účtů (SHA) za rok 2009** podle metodiky EU a OECD (publikace a-3306-11 vyšla v březnu 2011). Bylo ukončeno **zpracování údajů o nemocnosti a úrazovosti za rok 2010** (z výsledků: průměrné procento pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz se v roce 2010

v meziročním srovnání dál snížilo ze 4,184 v roce 2009 na 3,763 v roce 2010), připravuje se vydání publikace (3305-10).

odbor statistik rozvoje společnosti

Záměry Eurostatu

Ředitelka odboru statistik rozvoje společnosti a věcně příslušný odborný pracovník Oddělení statistiky vzdělávání, zdravotnictví, kultury a sociálního zabezpečení se na pozvání výkonné ředitelky Republikového výboru pro prevenci kriminality při MV ČR zúčastnili dne 24. 3. 2011 jednání tohoto výboru a informovali zde o předpokládaných záměrech Eurostatu v oblasti **statistiky kriminality**. Účastníci jednání tyto aktivity uvítali, údaje z této oblasti považují za potřebné a rádi by byli o případných výsledcích informováni.

odbor statistik rozvoje společnosti

Strategie udržitelného rozvoje

Oddělení statistiky životního prostředí spolupracuje v současné době s Ministerstvem životního prostředí ČR a Centrem pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy na přípravě **Situační zprávy ke Strategii udržitelného rozvoje 2011**. Tyto práce probíhají na základě Usnesení vlády č. 37/2010 ke Strategickému rámci udržitelného rozvoje ČR, které ukládá zpracovat s použitím indikátorů každé dva roky zprávu ob-

sahující vyhodnocení stavu a trendů udržitelného rozvoje v ČR a předložit ji vládě. Český statistický úřad byl požádán o zpracování 1/3 z celkového počtu 47 navržených ukazatelů. Oddělení statistiky životního prostředí tímto děkuje všem svým kolegům z ČSÚ za pomoc při zpracování indikátorů, protože se jedná nejen o oblast environmentální, ale i ekonomickou a sociální.

odbor statistiky zemědělství, lesnictví a životního prostředí

Satelitní účet kultury

Usnesení vlády ČR č. 1452/2008 ukládá ČSÚ ve spolupráci s MK (a jeho pracovištěm rezortní statistické služby NIPOS) rozvíjet práce na sestavení satelitního účtu kultury ČR. Současný stav prací na tomto úkolu bude prezentován na připravované společné tiskové konferenci ČSÚ a NIPOS dne 31. 5. 2011.

odbor statistik rozvoje společnosti

Seminář

V půlce března jsme uspořádali v pořadí již druhý **společný seminář ČSÚ a Technologického centra AV ČR** věnovaný výzkumu, vývoji a inovacím jako klíčovými faktory pro růst konkurenceschopnosti ČR. Zástupci ČSÚ představili jednotlivé statistiky vědy, technologií a inovací zaměřené zejména na výsledky výzkumu a vývoje. Zástupci Technologického centra AV ČR prezentovali praktické využití statistik pro různé projekty týkající se analýzy dat (excelence ve VaV, inovační potenciál ČR). Více na: <http://www.tc.cz/detail-novinky/id-1386/>

odbor statistik rozvoje společnosti

Očekávané činnosti

Oddělení statistiky zemědělství a lesnictví organizuje **3. 5. (v Praze) a 4. 5. (v Brně) poradou určenou všem tazatelům** Českého statistického úřadu, kteří se podílejí na terénním zjišťování v zemědělství.

12. května se v Bruselu za účasti zástupce ČSÚ z odborů národních účtů uskuteční 2. zasedání Pracovní skupiny pro statistiku, která bude projednávat přípravu **revize Nařízení k Evropskému systému účtů ESA 2010**.

16. května se v ČSÚ uskuteční **jednání mise** Evropské komise a Eurostatu s pracovníky útvarů ročních a čtvrtletních národních účtů ČSÚ a přízvanými odborníky Ministerstva financí ČR a České národní banky **k problematice výpočtu vládního deficitu a dluhu**.

Předsedkyně ČSÚ doc. Ing. Iva Ritschelová, CSc., se **18.–19. května** zúčastní **jednání Výboru pro evropský statistický systém**, který v souladu s právem EU poskytuje profesionální vedení Evropskému statistickému systému. Předmětem jednání budou zejména návrhy statistických programů na rok 2012 a na období 2013–2017, Kodex evropské statistiky, rozvojové projekty v rámci spolupráce členů ESS. Příprava tohoto jednání probíhá rovněž se zapojením rezortní koordinační skupiny pro statistiku (složené ze zástupců ČSÚ, ministerstev, ČNB apod.).

Zástupci Českého statistického úřadu, včetně předsedkyně úřadu Ivy Ritschelové, se zúčastní **23. května** mezinárodní konference v Brně. Na konferenci s názvem „**Účetnictví a reporting udržitelného rozvoje na mikroekonomické a makroekonomické úrovni**“ vystoupí k otázce statistiky environmentálního zboží a služeb v ČR a statistiky vody – sběr dat do úrovně oblastí povodí.

Oddělení statistiky zemědělství a lesnictví připravuje k vydání v měsíci květnu datové sady – „**Soupis hospodářských zvířat k 1. 4. 2011**“ (11. 5.), „**Zemědělská produkce v roce 2010**“ (18. 5.) a „**Lesnictví a myslivost v roce 2010**“ (31. 5.).

K vydání se připravuje publikace **Česká republika v datech (1989 až 2009)**. Obsahuje především dlouhodobé časové řady vybraných ukazatelů v 21 oblastech. Je doplněna řadou grafů a také stručným komentářem k vybraným vývojovým tendencím.

Odbor hospodářské správy a investic připravuje novelu vnitřní směrnice, kterou se stanovují **zásady pro používání motorových vozidel ČSÚ při pracovních cestách zaměstnanců, řízení autoprovozu a vedení související dokumentace a analýzu vozového parku ČSÚ**. Cílem je optimalizovat řízení autoprovozu a jeho nákladovost, zejména zpřesnit rozhodovací procesy při povolování použití vozidel ke služebním cestám. Novela směrnice zároveň exaktně stanovuje podmínky, za kterých je pro služební cestu možno použít soukromé vozidlo zaměstnance, kdy směrnice jednoznačně upřednostňuje použití vozidel ČSÚ. Nastavené podmínky jsou základem pro efektivní a hospodárné využití vozového parku jak na ústředí, tak v jednotlivých regionech, a racionální plánování služebních cest.

Velikonoce: Jíme méně vajec, ale přidali jsme na čokoládě

Méně masa a vajčků, ale na druhé straně více ryb a čokolády zkonzumujeme z tradičního velikonočního menu v porovnání s dobou před dvaceti lety. Svou roli v tom sehrála vedle zdražování potravin také změna životního stylu a propagace zdravé výživy. Přesto v řadě ukazatelů zaostáváme za EU či světem, například ve spotřebě ryb.

Velikonoce patří mezi nejstarší a nejdůležitější křesťanské svátky, které připomínají zmrtvýchvstání Ježíše Krista. Pro řadu lidí ovšem mají Velikonoce prapůvodní, pohanský smysl – vítání jara. Oslavy Velikonoc probíhají každý rok v jiném období, někdy vyjdou již na března, jindy nastane jejich čas až v dubnu. Je to tím, že svátek připadá na neděli po prvním jarním úplňku.

Pro křesťany navíc znamenalo čtyřicet dní před Velikonocemi období půstu, který ovšem neznamenal hladovění, ale bezmasou a téměř nemastnou stravou. Po půstu pak přicházely dny štědrosti.

Bez ohledu na vyznání se dnes Velikonoce dodržují ve většině českých rodin. Jen málokdo si

nekoupí alespoň beránka či malé čokoládové vajíčko. Pomlázka, obarvená či různě malovaná vajíčka, beránek, mazanec, nádivky,

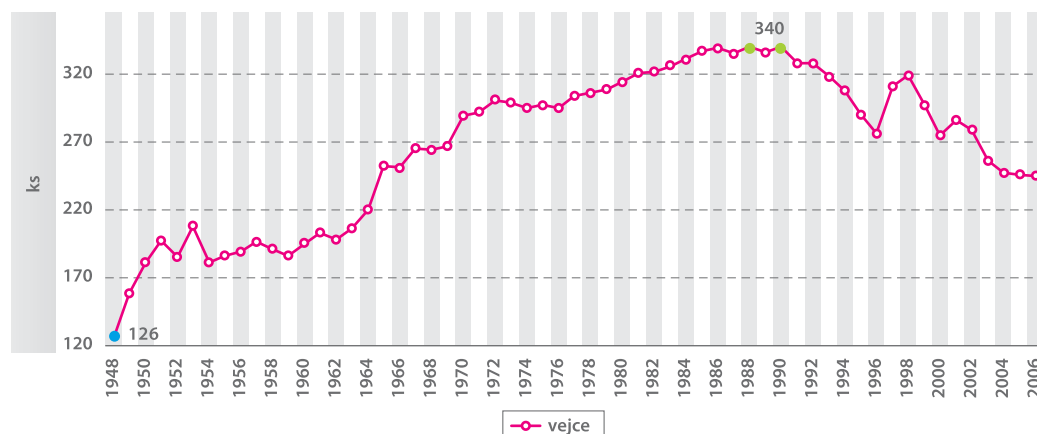
jehněčí, kůzlečí nebo rybí maso – to všechno se objevuje na prostřených velikonočních stolech. Do velikonočního jídelníčku se

promítá radost z příchodu jara a s ním nové etapy života, pevného zdraví, úrody a spokojenosti.

Nejrůznějších dobrot a laskomin, které k velikonočním oslavám neodmyslitelně patří, je samozřejmě celá řada. Složení slavnostní tabule se často mírně či více liší podle regionů nebo rodinných zvyklostí.

Přestože hlavní symboly Velikonoc přetrvaly dlouhá staletí, v nejrůznějších jednotlivostech a detailech můžeme pozorovat, jak se celá společnost zvolna mění. A stejně, jako se mění naše zvyky, mění se i naše stravovací návyky. Asi nejzajímavější bude přiblížit si, jak se změnil jídelníček průměrného Čecha za posledních dvacet let, ve kterých se výrazně proměnila i celá společnost.

Spotřeba vajec v ČR v letech 1948–2006 (ks/ obyvatel/ rok)

Zdroj: ČSÚ

Velikonoce v číslech

Pojďme se nyní podívat na hlavní velikonoční pochutiny očima statistiky, která nám prozradí ledacos zajímavého. Například čokolády zkonzumujeme za rok mnohem více než v roce 1990, a držíme se s 1,9 kg na osobu průměru EU. Kam se ovšem hrabeme na Švýcarsko, kteří ji v roce 2009 snědli v průměru přes jedenáct kilo! Jestliže čokolády si s léty dopřáváme stále více, tak s 288 vajíčky na člověka se držíme více při zdi. Ve spotřebě jehněčího i králíčího masa jsme

na chvostu EU, o kozí pečínku na talíři skoro nezavadíme. Spotřeba ryb sice utěšeně roste, ale do jedenácti kilogramů průměru spotřeby EU máme s 5,2 kg na osobu stále ještě daleko, o světových šestnácti kilogramech ani nemluvě.

Oproti roku 1989 vzrostla také spotřeba lihovin, která se z 6,3 litru vyšplhala v roce 2003 na svůj vrchol 8,4 litru, průměr za sledované období je 7,96 litru.

Tradiční pokrmy Velikonoc

Vajíčka jako výslužka z koledy k přímé spotřebě, popř. pro jejich další zpracování do vaječných jídel (saláty, nádivky atd.). Průměrná spotřeba od roku 1989 je 288 vajec, s maximem 340 vajec v roce 1990 a minimem 238 vajec v roce 2009.

Čokoláda

Děti a koleda – ve výslužce je mimo jiné také **čokoláda** (minimum 0,9 kg v roce 1989, 1,9 kg průměr,

maximum 2,3 kg v roce 2009) (Švýcaři v roce 2009 snědli 11,7 kg čokolády), **čokoládové cukrovinky** (minimum spotřeby 2,5 kg v roce 1991, průměr 3,0 kg, maximum 3,8 kg v roce 2009) i **nečokoládové cukrovinky** (minimum 2,2 kg v roce 1993, s průměrem 2,5 kg, maximum 3,3 kg v roce 1989). Se spotřebou čokolády a čokoládových cukrovinek jsme na průměru spotřeby zemí EU.

Oběd a pohoštění

Jehněčí maso (na Velikonoc se peklo již od pradávna), **kůzlečí maso** (max. spotřeba skopového, kozího a koňského masa 0,6 kg v roce 1990, minimální 0,2 kg v roce 2004, průměrná 0,35 kg), (ve spotřebě skopového a kozího masa jsme na posledním místě spotřeby v rámci zemí EU), **králíčí maso** (3,9 kg maximum spotřeby králíčího masa v roce 1991, průměr 3,1 kg, 2,3 kg minimum v roce 2009), častěji i **ryby** – hlavně kapr (maximální spotřeba ryb ve výši

6,2 kg byla v roce 2009, průměrná spotřeba 5,2 kg, minimální spotřeba 3,8 kg v roce 1991, ale převládá spotřeba ryb mořských). Průměrná spotřeba ryb v rámci zemí EU byla v roce 2008 11,0 kg, světový průměr je kolem 16 kg.

Bylinky – součást svátků jara

Rolády, nádivky (opět obsahují vejce buď čerstvá nebo uvařená) – např. hlavička – symbolizuje nový život a naději, špenát (průměrná spotřeba špenátu od roku 1989 je 0,68 kg), zvýšená spotřeba bylinek do pomazánek, nádivek a jarních polévek (řeřicha, bazalka, pažitka, petrželka, kopr, kopřiva).

Něco na zub

Dopřejeme si i něco sladšího na zub (tentokrát se spotřebou čerstvých vajec): mazanec (nesmí na velikonočním stole chybět) a jidáše (oboje z kynutého těsta), beránek a zajíček (kynuté, piškotové, tva-

rohové těsto), cukrářské výrobky (dorty). Průměrná spotřeba **pšeničné mouky** od roku 1989 je 89 kg s maximem v roce 2007 ve výši 98,3 kg a minimem spotřeby 85,3 kg v roce 1998. Průměrná spotřeba **cukrářských výrobků** od roku 1989 je 5,6 kg s minimem spotřeby 4,9 kg v roce 1990 a maximem spotřeby 7,3 kg v roce 2006.

Alkohol

A dospělá populace určitě nepohrdne i nějakým tím **tvrdším alkoholem** (také emulzní likéry s obsahem vaječných žloutků) průměrná spotřeba 40% lihovin od roku 1989 je 7,96 litru s maximem spotřeby 8,4 litru v roce 2003 a minimem spotřeby 6,3 litru v roce 1989. Svým vlivem se na spotřebě lihovin projevuje i tuzemská úroda ovoce (hlavně sklizeň domácností) a výše pěstelského pálení.

Zdeněk Kobes
odbor statistiky zemědělství,
lesnictví a životního prostředí

O čem (ne)vypovídá obchodní bilance České republiky?

Česká ekonomika po vstupu do Evropské unie v roce 2004 otočila dlouhodobě záporné saldo obchodní bilance do kladných hodnot. Prozatímního vrcholu aktivního salda dosáhla ČR paradoxně v období nejhlubší krize v roce 2009, kdy obchodní bilance skončila přebytkem 150 miliard při absolutním poklesu vývozu a ještě větším propadu dovozu. Při započítání obchodu se službami v platební bilanci dosáhlo saldo obchodu ČR s okolním světem dokonce více než 200 mld. Kč.

Kromě odbourání celních bariér měl na rostoucí přebytek zahraničního obchodu vliv zejména proexportní efekt přímých zahraničních investic, které ve významnější míře začaly do České republiky proudit počátkem tohoto tisíciletí. Důležitá byla také výhodná geografická poloha naší země, která z ní učinila ideální logistické centrum pro distribuci zboží v rámci EU od výrobců k zákazníkům. Výše uvedené faktory jsou však zároveň kamenem úrazu při interpretaci salda zahraničního obchodu a jeho dopadu na makroekonomickou situaci ČR.

Pojetí obchodu – pohyb zboží vs. změna vlastnictví

Zapojení České republiky do mezinárodního obchodu je mimořádně silné, neboť podíl vývozu k hrubému domácímu produktu činí okolo 80 procent. Liberalizace zahraničního obchodu v Evropské unii přinesla na jedné straně významné zlepšení konkurenčního prostředí, ale na druhé straně je stále větší problém identifikovat subjekty, které z ní profitují. Pravidla EU umožňují každému subjektu nemezeně obchodovat v jakékoli její členské zemi, přičemž postačí, pokud je v ní registrován jako plát-

ce daně z přidané hodnoty. Takto pojatá pravidla jsou do oficiální statistiky členských zemí přenesena prostřednictvím systému Intrastat (zachycující pohyby v rámci EU) a Extrastat (pro pohyb zboží překračující vnější hranice EU). Zde záměrně používáme slovo pohyb zboží, což nemusí být totéž jako dovoz a vývoz.

Statistika zahraničního obchodu založená na měsíčním sběru dat Intrastat a celní statistice Extrastat je velmi podrobně sledována a striktně regulována institucemi Evropské unie. Základní potíže však spočívá v její nesprávné ekonomické interpretaci. Tato statistika je založena na pohybech zboží přes hranice, což nemusí být v souladu se změnou vlastnictví. Vývoz a dovoz je totiž určen vlastnickým vztahem. Pokud rezident (česká firma) prodá zboží nerezidentovi (cizí firma), došlo k vývozu. Obdobně pokud rezident koupí zboží od nerezidenta, došlo k dovozu. S přechodem hranice to většinou souvisí, ale nalezneme i situace, kdy je změna vlastnictví zcela odtržena od přechodu hranice (merchanting). Hlavní rozdíl je však v ocenění zbožových transakcí v okamžiku změny vlastnictví a přechodu hranic. Doposud platilo, že statistika zahraničního obchodu představuje aproximaci

změny vlastnictví a je tedy používána (doporučena Eurostatem) pro sestavování platebních bilancí a národních účtů (ukazatele HDP).

Obchodování v rámci nadnárodních skupin podniků

Klíčovou roli v oslabení schopnosti pohybu zboží aproximovat změny vlastnictví představuje příliv zahraničních investic a z něj vyplývající růst vlivu nadnárodních společností. S rostoucím podílem nadnárodních společností v ekonomice se totiž zvyšuje podíl obchodování realizovaného mezi vlastnickými spřízněnými podniky, což má řadu implikací pro statistiku. Jednou z nich je používání transferových cen, které si nadnárodní společnosti nastavují tak, aby optimalizovaly náklady a daňové zatížení v rámci celé skupiny podniků. Cena, za kterou se zboží převádí mezi rezidenty a nerezidenty, se tak může významně odlišovat od ceny „na hranicích“, což snižuje schopnost statistiky zahraničního obchodu vypovídat o výsledku směny zboží mezi zeměmi.

Dalším podstatným faktorem, který přispívá ke ztížení ekonomické interpretace pohybu zboží, je výhodná geografická poloha ČR. Ta se projevila v obrovském

rozvodu skladových prostor a tranzitní kamionové dopravy v posledních letech. Zboží je do ČR dovezeno, ve skladu pak proběhnou drobné operace (např. balení) a následně putuje dále přes české hranice s novým obalem a také vyšší cenou. Pokud by obchodování bylo realizováno prostřednictvím rezidentů dané země, jedná se o klasický re-export a hodnota obchodní marže se objeví v přidané hodnotě tuzemského zprostředkovatele. Pokud je však zahraniční obchod realizován prostřednictvím zahraniční firmy, která není v ČR usazená a neplatí zde ani daň z příjmů (tedy operuje sice na území ČR, ale je nerezidentem), hodnota zprostředkování se objeví v účetnictví jiné země a dochází k nekonzistenci hodnoty zahraničního obchodu ČR (na principu překročení hranic) a přidané hodnoty realizované v ČR (hovoříme o „kvazi-tranzitním“ obchodu).

Dopady globalizačních jevů na makroagregáty

Z hlediska dopadů výše uvedených jevů na makroekonomické agregáty je závažná zejména disproporce mezi nabídkou a poptávkou v ekonomice. Z definice platí, že úhrnná nabídka (přidaná hodnota a dovoz) se rovná úhrnné poptávce (spo-

třeba, investice, zásoby a vývoz). Bilanční nerovnováha pak vzniká nekonzistencí vnitřní a vnější nabídky a poptávky vlivem jejich rozdílného ocenění.

Další problém nastává z hlediska konzistence běžného a finančního účtu platební bilance. Zjednodušeně řečeno, toku hmoty (pohybu zboží) neodpovídají toky peněz. Uvažujme následující velmi častý případ, kdy česká firma (rezident) prodá své mateřské společnosti zboží za stanovenou cenu ještě na území ČR. Mateřská společnost zastoupená zde subjektem registrovaným pouze k DPH pak zboží převezme přes hranice a nahlásí statistikům zcela jinou hodnotu (obvykle vyšší), za kterou zboží na západním trhu prodá. Opticky to vypadá dobře, dceřiná společnost (rezident) však má výnosy výrazně nižší. Při agregaci těchto dat tak dojde k disproporcii mezi běžným a finančním účtem platební bilance, pohybu zboží převyšují pohybu peněz.

Dopady výše uvedených globalizačních jevů, které nabyly významu zejména v posledních několika letech, jsou nejen v rámci EU předmětem intenzivní diskuse mezi statistickými institucemi a centrálními bankami, které jsou společně zodpovědné za produk-

ci makroekonomických údajů. Obecným problémem statistiky je však pomalá reakce na obrovské změny v ekonomické realitě, které se dnes a denně odehrávají, a zahraniční obchod je toho dobrým příkladem. Jednoznačná a koordinovaná řešení tak ještě nejsou v současné době na stole, avšak země, kde hrají výše uvedené jevy významnou roli, jsou nuceny na ně reagovat. Česká republika patří vedle Maďarska a Belgie k prvním zemím v Evropské unii, která připravila systematické řešení tohoto problému.

První nesrovnalosti za českou ekonomiku byly zjištěny v rámci bilancování komoditních toků na datech za rok 2007, které ČSÚ zpracovával v roce 2009. Vývoz některých komodit totiž několikanásobně převyšoval jejich tuzemskou produkci. V témže roce začal být tento problém evidentní i na čtvrtletních datech národních účtů a platební bilance, kdy se meziročně prudce zvýšilo aktivní saldo obchodní bilance, aniž by tomu odpovídal vývoj tuzemské přidané hodnoty a pohledávek vůči zahraničí. O existenci této nerovnováhy a připravovaném řešení Český statistický úřad uživatele informoval současně s publikováním údajů o HDP v březnu roku 2010. V ná-

sledujících dvanácti měsících pak byly v úzké spolupráci Českého statistického úřadu a České národní banky připravovány významné změny v zachycování zahraničně-obchodních operací tak, aby lépe reflektovaly princip národního pojetí a umožňovaly realistický pohled na strukturu výkonnosti české ekonomiky.

Publikování údajů v národním pojetí

V březnu tohoto roku publikoval ČSÚ poprvé údaje o zahraničním obchodu za roky 2009 a 2010 v metodice odrážející změny vlastnictví, označené jako „národní pojetí“. Tyto údaje jsou publikovány souběžně s údaji v dosud publikované metodice označené nyní jako „přeshraniční statistika“. Rozdíl mezi oběma metodikami v roce 2009 činil 4,9 % na straně vývozu a 1,2 % na straně dovozu, což znamenalo na bilanci 128 mld. Kč. V roce 2010 byl relativní rozdíl na vývozu i dovozu podobný, rozdíl na bilanci se meziročně ještě prohloubil. Dopad na bilanční rovnováhu byl však z více než poloviny kompenzován revizí obchodu se službami. Ta spočívala především ve zvýšení tzv. přímých obchodních nákladů spojených s dovo-

zem a vývozem zboží a dále byla z dovozu služeb odstraněna položka „branding“ zahrnující částečně obchodní marže nerezidentů (ten-to jev je nyní ošetřen ve zbožové, nikoliv službové bilanci). Rozdíl na saldu výkonové bilance tak za rok 2009 představoval proti dříve publikovaným číslům 61 mld. Kč.

Doposud jsou publikovány v národním pojetí pouze celkové údaje o dovozu, vývozu a obchodní bilanci a v rámci platební bilance i jejich teritoriální struktura. Vyplyvá to z charakteru této metodiky, kdy údaje jsou nejprve spočítány na makroúrovni a jejich struktura je modelována s využitím přeshraniční statistiky. Publikování údajů v komoditní struktuře ČSÚ připravuje, relativní rozdíly v jednotlivých skupinách komodit se liší podle podílu obchodu deklarovaného subjekty, které nejsou rezidenty ČR. Z předběžných propočtů je zřejmé, že relativně největší rozdíly ve srovnání s údaji přeshraniční statistiky jsou ve výrobcích elektrotechnického průmyslu, který je také nejvíce zapojen do globálních produkčních řetězců.

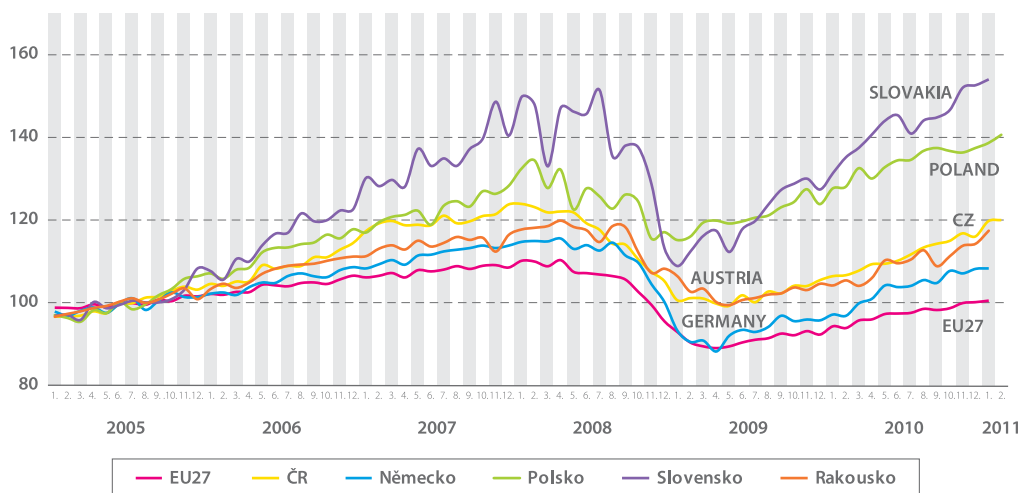
Marek Rojíček, Jaroslav Sixta
sekce makroekonomických statistik

Úspěšný vstup průmyslu do roku 2011

Průmyslová produkce v únoru 2011 meziročně opět vzrostla dvouciferným tempem a potvrdila dobré výsledky z předchozích měsíců.

Postupně se tak přibližuje úrovni, které dosahovala před příchodem finanční a hospodářské krize. K růstu jako tradičně nejvíce pomohla výroba motorových vozidel, přívěsů a návěsů a dařilo se také kovodělné výrobě a výrobě strojů a zařízení. Pokles produkce byl naopak zaznamenán v odvětvích výroba počítačů a elektroniky, výroba a rozvod energií a výroba potravin. Potěšující je vývoj objemu nových zakázek, které už dvanáctý měsíc po sobě meziročně rostou o více než 10 %. Jejich vývoj přitom ovlivňuje především vysoký růst zakázek ze zahraničí. Únorová data také signalizují, že

Index průmyslové produkce – mezinárodní porovnání průměr roku 2005 = 100, sezónně očištěné

Zdroj: Eurostat

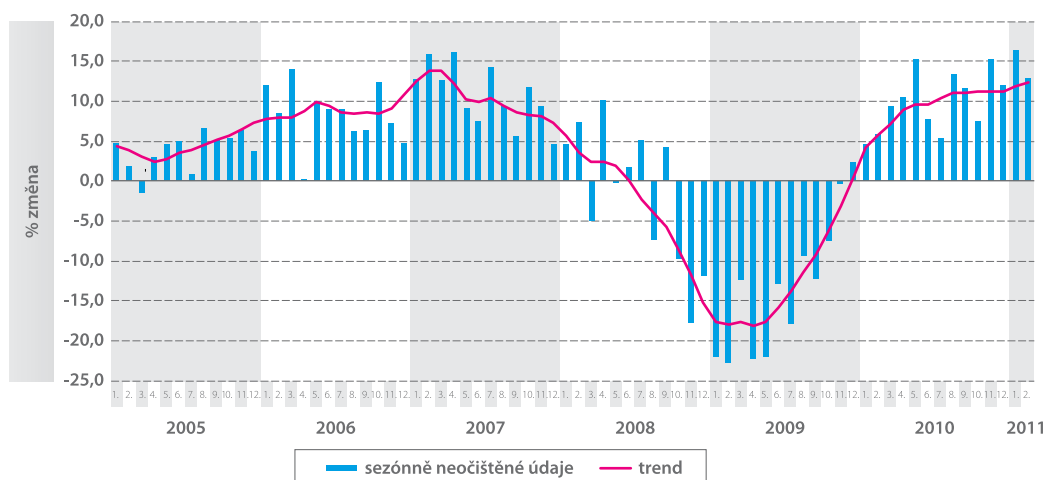
průmysl začíná nabírat nové zaměstnance. Na krizi řada podniků reagovala restrukturalizací a tlakem na zvyšování produktivity. Zaměstnanost díky tomu doposud spíše klesala.

Výsledky stavebnictví jsou rozpačité

Stavební výroba v únoru 2011 stejně jako v lednu vzrostla, jásat je nad tím ale třeba velice opatrně.

Krise dopadla na jednotlivá odvětví rozdílnou silou a v různé době. Průmysl má to nejhorší už zřejmě za sebou, situace ve stavebnictví nevypadá po loňských poklesech stále nijak růžově. Lednové i únorové údaje sice ukazují na růst, těmto výsledkům ovšem nezanedbatelně pomáhá loňská nízká srovnávací základna. Pokud porovnáme stavební produkci za leden a únor v roce 2011 a v roce 2009, současné výsledky jsou téměř o 20 % nižší. Podobně jako celá stavební výroba, i počty zahájených bytů vzrostly už druhý měsíc po sobě a opět na tom má velkou zásluhu nízká srovnávací základna. Loňský rok byl pro celkové počty zahájených bytů nejhorší od roku 1998.

Průmyslová produkce (meziroční změny)

Zdroj: ČSÚ

Tomáš Chrámecký
odbor vnější komunikace

„Odbor musí být jako dobře nastavený stroj,“

říká Kateřina Škarková, ředitelka odboru veřejných zakázek a právních služeb ČSÚ.

Do Českého statistického úřadu jste přišla z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Čím jste se tam zabývala?

Na ministerstvu jsem měla na starosti investice do školských staveb v nejšířším slova smyslu od speciálních škol až po vysoké. Zabývali jsme se vším, od počáteční koncepce po konečnou realizaci. Plánovali jsme ovšem v rámci omezených možností státního rozpočtu, takže jsme se neustále museli rozhodovat, do jaké míry se bude majetek rekonstruovat nebo jen udržovat, zda rozšiřovat stávající stavby nebo stavět úplné nové budovy. Žádostí jsme měli mnoho a museli jsme velmi pečlivě posuzovat, co je potřeba a co není, protože všem se vyhovět nedalo. Na této práci bylo příjemné, že jsme na konci viděli hmatatelné výsledky – stavby, které slouží konkrétnímu účelu a konkrétním lidem, především dětem.

Na jaké pozici jste začínala?

Začala jsem pěkně od píky, nastoupila jsem na místo referenta a po jednácti letech jsem skončila jako ředitelka odboru investic, která vede tým čtrnácti lidí. Opravdu velkým pozitivem bylo, že jsem si mohla projít celou cestu od nejnižší pozice až po vyšší manažerskou. Měla jsem možnost důkladně se rozkoukat a vyzkoušet si všechny procesy přípravy stavby: od zařazení akce do rozpočtu po kolaudaci hotové stavby, včetně jejího následného provozu. Začínala jsem na menších regionálních stavbách a postupně se dostala až ke stavbám pro vysoké školy. Například nová budova Národní technické knihovny v Dejvicích byla také investována z peněz kapitoly školství a přes náš odbor.

Co z vašeho pohledu bylo to nejpodstatnější a co jste si z práce na MŠMT odnesla?

Určitě jsem se musela naučit jednat s lidmi. Zjistila jsem, jak moc je důležité pozorně si vyslechnout druhé a umět se rozhodnout. Umění naslouchat, ale i říkat ne, hledat a nacházet spolu s kolegy řešení problémů a hlavně umět přijmout i kompromis, to je asi ten největší přínos, který mi práce na ministerstvu dala. A také, že stavařina není jen skládání cihel na sebe. Předtím jsem pracovala v projekci a viděla stavby z trochu jiného úhlu. Na ministerstvu jsem si uvědomila, jaké obrovské množství činností je potřeba udělat ještě před zahájením projektu, před položením první cihly, že zajistit financování je složitý a mnohdy zdoluhavý proces. A zvláště výrazné je to ve chvíli, kdy se má stavět ze státních prostředků. V takovém případě režim financování navíc podléhá rozpočtovým pravidlům a všechno je ještě složitější.

Obě instituce jsou vrcholné státní úřady, zkuste je nějak porovnat. V čem jsou podle vás stejné a v čem se naopak zásadně odlišují.

Vzhledem k tomu, že každý z těchto úřadů má jiný úkol, tak porovnat úplně nejdu. Rozhodně v obou pracují skuteční odborníci. Musím říci, že jak na ministerstvu, tak i v ČSÚ jsem měla možnost se seznámit

s lidmi, kteří do zaměstnání jenom nechodí - své povolání „vykonávají“. Poznala jsem, že v ČSÚ je řada velkých odborníků, kteří jsou své práci zcela oddáni. Cítím, že úřad je jejich život, jsou tu řadu let a práce zde jim přináší radost a naplnění. V tomto směru se dají oba úřady porovnat. Prostředí statistického úřadu se však od školství odlišuje v jedné dosti podstatné věci – ministerstvo je mnohem více ovlivňováno politickými změnami, což bývá nepříjemné a často kontraproduktivní. V ČSÚ je mnohem příjemnější pracovní prostředí. Dá se říci, že je přátelštější a v určitém smyslu slova lidštější. Je to trochu méně úřad v tom kladném i záporném slova smyslu.

Mohla byste ty klady a záporny trochu víc rozvést?

V ČSÚ se pracuje mnohem více na přátelské bázi. To jsou ty klady, o kterých jsem hovořila. Lidé tu pracují řadu let, takže mnoho věcí funguje na vzájemných vazbách, na komunikaci mezi jednotlivými zaměstnanci. Z druhé strany je zde méně zkušeností s kontrolami a s výstupy z nich. I když je to leckomu nepříjemné a zabírá to čas, je nutné mít řadu věcí zdokumentovaných i písemně. Nedá se spoléhat pouze na to, že se vždy najde někdo, kdo si bude přesně pamatovat všechny souvislosti. Kontroly nezajímá, co bylo řečeno, ale „co je psáno, je dáno“. Proto je potřeba v zájmu všech zaměstnanců zajistit, aby se určité věci zaznamenaly a chodily také správnými úředními cestami - teď narážím například na nefunkční vnitřní spisovou službu. To je například jeden zápor.

Co vás motivovalo k přestupu do ČSÚ?

I když nechci opakovat, co říkali moji předchůdci v minulých rozhovorech, tak musím spolu s nimi konstatovat – byla to pro mě výzva. Na školství jsem byla hodně dlouho. V určitém okamžiku se tam situace změnila natolik, že jsem nemohla pokračovat v připravených koncepcích. Viděla jsem, že v nejbližší době se moje práce nebude pohybovat dopředu tak, jak bych si představovala a jak mi to připadalo správné. Když jsem dostala zajímavou nabídku – zřídit odbor veřejných zakázek a právních služeb ve statistickém úřadu (v té době byly veřejné zakázky součástí mé práce) – tak rozhodování nebylo zas až tak dlouhé. Získalo mě to, že budu moci budovat něco úplně od začátku se vším, co k tomu patří. Pravda ale je, že nejdříve jsem se i těšila, jak si odpočinu od staveb, a teď bych se už zase s chutí do nějakého menšího stavebního projektu zapojila. Jsem stavební inženýrka, a tak by mi bylo milé, kdyby se tady maličko více stavělo nebo opravovalo a já se mohla tak trochu vrátit ke svému řemeslu. To ale není příliš pravděpodobné, s tím jsem počítala, když jsem nabídku na práci v ČSÚ přijímala. Přijímala jsem ji zároveň s myšlenkou na to, že je to vítaná změna, že jde o jinou práci a s novými lidmi, že si rozšířím přehled a získám nové zkušenosti.

O statistice jste dříve něco slyšela nebo věděla?

Jako většina lidí jsem věděla, že statistický úřad existuje a že je důležitý. Pracovala jsem spíše s jeho výstupy. Musím přiznat, že nic bližšího jsem o něm nevěděla.

K čemu jste statistické údaje používala?

My jsme velmi úzce spolupracovali s Ústavem pro informace ve vzdělávání. To je takový „statistický úřad pro MŠMT“, který vypracovává statistiky za oblast vzdělávání a školství. My jsme z jejich dat vycháze-

li třeba při plánování nových koncepcí investiční výstavby. Například z prognóz o demografické křivce a počtu školáků jsme plánovali potřebné kapacity škol a podobně.

Jaká je úloha vašeho odboru ve vztahu k funkčnosti celého úřadu?

Mým cílem je nastavit standardní, transparentní a přehledné procesy tak, aby všechny pochody v oblasti právních služeb a zakázek byly rychlejší a snazší a aby měly jednodušší průběh. Kdybych to měla nějak připodobnit, tak mým cílem je nastavit perfektně fungující stroj, který se bude jen udržovat, nikoliv neustále přestavovat.

Když se založil nový odbor veřejných zakázek a právních služeb, znamená to, že zadávání veřejných zakázek tady dřív nefungovalo?

Rozhodně nechci říct, že to tady dříve nefungovalo. Především tady takový odbor vůbec nebyl, výběrová řízení se dělala napříč celým úřadem. Náš odbor není od toho, aby hledal, jestli se dřív udělalo něco špatně a chyby teď napravoval. Od toho tu opravdu nejsme. Odbor veřejných zakázek a právních služeb byl vytvořen, aby zlepšil organizaci. Tedy aby zjednodušil systém, zvýšil přehlednost a dostupnost dokladů a ručil za právně čistý průběh výběrových řízení a smluvních závazků a v neposlední řadě ušetřil značné výdaje za zpracování veřejných zakázek externími dodavateli.

Ty největší veřejné zakázky, které souvisely se sčítáním, jsou už uzavřeny. Úřad ale jistě čeká spousta dalších zakázek. K jakým změnám došlo při jejich realizaci?

Všechno, co samotný úřad potřebuje, všechno, co nakupuje, musí probíhat formou veřejných zakázek nebo výzev. Výběrová řízení se dělají od nákupu tužek a papíru až po údržbu registrů, nákupů IT vybavení a mnoho dalšího. ČSÚ má od ledna letošního roku novou směrnici o zadávání veřejných zakázek, kde jsou popsána pravidla pro zadávání zakázek podle zákona i zakázek malého rozsahu. ČSÚ se snaží být v této oblasti co nejtransparentnější, co nejvíce otevřený a to jak směrem dovnitř, tak zejména směrem ven. Jako první ze státních úřadů jsme se rozhodli zveřejnit smlouvy na našich internetových stránkách, aby se každý mohl podívat, jaké smlouvy, s kým a za kolik Český statistický úřad uzavřel.

Nebojíte se, že tato transparentnost odradí některé dodavatele od účasti na výběrových řízeních?

Možná se to některým firmám nemusí úplně zamlouvat, ale úbytku nabídek se rozhodně nebojím. Myslím si, že ČSÚ je natolik významná organizace, že s námi seriózní partneři budou spolupracovat i přes naši otevřenost vůči veřejnosti. Podle mě na tom není vůbec nic špatného a mělo by tomu tak být všude. Myslím, že to teď bude trend a určité v tom nezůstaneme sami.

Když jste připravovali projekt transparentnost ČSÚ, tedy zveřejňování smluv dodavatelů na webových stránkách, objevily se nějaké komplikace?

Čekala jsem, že to nebude jednoduché. Mile mě překvapilo, že malé firmy reagovaly velmi rychle a neměly problémy. Na druhou stranu mě také překvapilo, že nám jedna firma souhlas zatím nedala. Ale cítím, že je to spíše obava z neznámého. Pro ně je jednodušší to celé zamítnout, než vybírat, co můžeme zveřejnit. Zveřejňování smluv je nový proces,

teprve startuje a musí se ještě doladit. Je nesmírně důležité, abychom si jako smluvní partneři vzájemně důvěřovali.

Myslíte, že je možné upravit zadávání veřejných zakázek a celá výběrová řízení tak, aby se vyloučily nekalé praktiky?

Určitě to nejde zařídit jen zákonem, ten to může jen podpořit. Pokud v tomto procesu budou lidé, a je jasné, že musí být, rizika vždy budou. Je potřeba, aby se změnilo nahlížení na tuto záležitost. Klíčové je, jak jednotliví lidé o věcech přemýšlejí a jak potom konají. Nedělám si iluze, že by nějaký zákon stoprocentně něco napravil. Může pomoci, ale to je tak všechno.

Co vás tady za půlrok vašeho působení překvapilo a čím vás tato práce obohatila?

Jak už jsem říkala, velmi příjemně mě překvapili kolegové, mezilidské vztahy, prostě, jak tady lidé spolu vycházejí. Taký jsem trochu víc poznala „slovník“ statistiky, jak statistika funguje, co všechno je potřeba, aby mohl být nějaký statistický údaj zveřejněn. Například právě probíhající sčítání teď určitě vnímám jinak, než kdybych tady nepracovala. Já to tedy vidím hlavně přes smlouvy, které mi procházejí rukama, a těch je docela dost. Samozřejmě se mi rozšířil rozhled v právní oblasti. Mám možnost téměř

každý den jednat s právními experty a to mi přináší mnoho pozitivních a zajímavých zkušeností.

A na co se těšíte v příštím půlroce?

Těším se, že bude za námi více úspěšných výběrových řízení, ze kterých se poučíme a kterými dokážeme, co umíme. Že budeme mít centrální evidenci veřejných zakázek a zavedený fungující administrativní systém, takže nebudeme muset o každém kroku dlouze přemýšlet a vše pojede v zaběhnutém režimu. Že kolegy přesvědčíme o tom, že jsme tu pro to, abychom jim pomohli. Budu ráda, když se to povede rychle, protože až pak se ukáže, že jsme přínosem pro fungování celého úřadu.

Děkuji za rozhovor.

První elektronické sčítání v ČR

V noci z pátku 25. března na sobotu 26. března začalo historicky první české sčítání lidu na internetu. Po téměř ročních přípravách byla na www.scitani.cz spuštěna webová aplikace umožňující vyplnění všech typů sčítacích formulářů. Předání dat přes internet je nyní nejrychlejším a nejpohodlnějším způsobem komunikace občanů s úřadem.

Důležité termíny

Možnost vyplnit sčítací formuláře měli občané v řádném termínu od 26. března do 14. dubna, v rámci dodatečného sčítání do 19. dubna. To se týkalo zejména těch, kteří byli v době sčítání v zahraničí nebo těch, jež si nemohli sčítací formuláře z nejrůznějších důvodů vyzvednout. Při takzvaném „došetření“ bude vyplňování probíhat mezi 19. květnem a 5. červnem.

Elektronické formuláře

Podle předběžných průzkumů se k možnosti vyplnit sčítací formuláře elektronicky přihlásilo zhruba 30 % obyvatel. Bylo proto nutné připravit takové technologické zabezpečení, které se dokáže vypořádat s obrovskými nároky na zatížení systému. Jako nevhodnější řešení byl zvolen tzv. aktivní pdf soubor, jenž vyžaduje internetové připojení pouze v okamžiku stažení a odeslání formuláře, nikoli však během jeho vyplňování.

E-sčítání krok za krokem

Pro elektronické vyplňování je nutné mít k ruce papírové sčítací formuláře, které lidem rozdali sčítací komisaři. Na papírových formulářích jsou vpravo dole v čárového kódu uvedeny dva unikátní přihlašovací alfanumerické kódy, jejichž zadáním vstoupí uživatel do aplikace pro stažení elektronického

formuláře. Elektronické formuláře obsahují automatické logické kontroly vkládaných údajů, takže během vyplňování brání chybám typu rok narození 1618 či současně trvající manželství i registrované partnerství. „Zaklikání“ dotazníku tak zabere jen několik minut, poté je možné spustit kontrolu a pokud je formulář bez chyb, odeslat jej k dalšímu zpracování. O úspěšném

odeslání je uživatel informován automaticky generovaným „Potvrzením o přijetí elektronického podání formuláře“, které je možno si uložit či vytisknout.

Rychle a jednoduše s nápovědou

Pro zajištění pohodlného a rychlého vyplnění formulářů připravil

Formulář můžete vyplnit i na www.scitani.cz

BYTOVÝ LIST

Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 probíhá na základě zákona č. 299/2009 Sb. Český statistický úřad Vás žádá o spolupráci formou vyplnění údajů do sčítacích formulářů, případně formou kontroly předvyplněných údajů. Ochrana individuálních a osobních údajů podle příslušných zákonů je zajištěna. Údaje budou využity výhradně ke statistickým účelům.

IDENTIFIKACE		Číslo bytu	IDOB	1	0	1	4	7	5	5	4	9	2	Číslo domu	1	0	0	1	5	8	1
Okres	P A R D U B I C E																				
Obec	R Y B I T V Í																				
Část obce	R Y B I T V Í																				
Ulice	Š K O L N Í																				

PŘED VYPLNĚNÍM SČÍTACÍHO FORMULÁŘE SI, PROSÍM, POZORNĚ PŘEČTĚTE POKYNY K VYPLNĚNÍ

Sloupec A je určen pro předvyplnění údajů z administrativních zdrojů, jsou-li k dispozici. Jestliže údaj není předvyplněn nebo není k dispozici, označte nebo zapíše správný údaj ve sloupci B.

K vyplnění formuláře použijte černou nebo modrou propisovací tužku. Z uvedených možností vyberte vždy **pouze jednu odpověď**. Vybranou odpověď označte **X**; chybně označené pole zcela přeškrtněte **■** a označte správně **X**. Text i číselné údaje zapisujte dle vzorů. Chybně napsaný údaj přeškrtněte a správný údaj napište na volné místo u příslušné otázky.

1. Způsob bydlení bytové domácnosti		5. Poloha bytu v domě	
	A	B	
byt	X		suterén, sklep
rekreační chata, chalupa			přízemí
nouzové obydlí, přístřeší			přízemí a 1. poschodí
mobilní (pohyblivé) obydlí			1. poschodí
ubytovací zařízení			2. poschodí

Vzory vyplnění: **X**

A A A B C C C	7 8 9
J K L L M N N	H I I
Š T U U U U U	R R S
	Z

Český statistický úřad na webových stránkách sčítání i několik druhů nápověd a průvodců. Nejvýraznější jsou „Videonápovědy“, ve kterých Jan Kovařík osobitým způsobem seznamuje uživatele s celým procesem vyplnění jednotlivých sčítacích formulářů. Velmi názorně také prochází postup v případě, že se občan rozhodne pro elektronické sčítání. Na www.scitani.cz je možné najít také formuláře s tzv. interaktivní nápovědou, kdy se po najetí ukazatelem na určitou oblast formuláře objeví vysvětlivky k označené otázce. Kromě zmíněných nápověd jsou zde dostupná i textová vysvětlení v pdf souborech s vysvětlivkami a vzory formulářů v osmi jazycích – v češtině, angličtině, němčině, francouzštině, polštině, romštině, ruštině a vietnamštině.

Bezpečnost e-formulářů

Z důvodu bezpečnosti osobních údajů není možné formuláře

v průběhu vyplňování ukládat. V počítači zůstane uložena jen prázdná verze formuláře bez vyplněných dat. Aplikace však umožňuje vytisknout si vyplněný formulář, ovšem pouze pro osobní potřebu. Tato bezpečnostní opatření jsou zavedena z důvodu maximální ochrany individuálních údajů, neboť elektronické sčítací formuláře bude možné vyplnit na mnoha veřejných místech jako v knihovnách, na úřadech či ve školách.

První statistiky po rozhodném okamžiku

Již minutu po půlnoci z pátku 25. na sobotu 26. března přijal systém několik prvních vyplněných formulářů. Během první hodiny po rozhodném okamžiku bylo odesláno 1 694 sčítacích formulářů, za sobotu 26. března pak bylo odesláno dalších téměř 600 tisíc vyplněných dotazníků. Aplikace umožňuje během jedné hodiny

stáhnout a odeslat až 200 tisíc formulářů najednou. Po prvních pěti dnech provozu dokázala aplikace vygenerovat a přijmout data za více než 1 700 tisíc sčítacích formulářů. V řádném termínu sčítání – tj. do 14. dubna, bylo odesláno on-line téměř 4 300 tisíc formulářů. Elektronickou formu vyplňování zvolilo více než 2 700 tis. lidí.

Návštěvnost webové stránky sčítání

V uvedených souvislostech jistě nikoho nepřekvapí enormní zájem o internetovou prezentaci www.scitani.cz, která nabízí nejen aplikaci pro stažení a odeslání sčítacích archů, ale také všechny dostupné

informace o organizaci a metodice celého projektu, praktické informace a odpovědi na nejčastější dotazy ke Sčítání lidu, domů a bytů 2011. Vývoj počtu návštěvníků webové prezentace během projektu značně kolísal, v den zahájení informační kampaně – tedy 25. ledna 2011 – se počet unikátních návštěvníků dostal až na do té doby nevídaných 9 866 návštěv, 18. února na 12 168 návštěv, 7. března (v den zahájení roznosu sčítacích formulářů) 62 524 unikátních uživatelů, dne 25. března (den před rozhodným okamžikem) 177 201 návštěv a 26. března (v den startu online vyplňování) dokonce 829 723 návštěv. Během března navštívilo webovou prezentaci www.scitani.cz v průměru 75 tisíc unikátních uživatelů denně. V období od 26. března do 14. dubna dosáhla návštěvnost 6 600 tis. Uživatelé strávili na webu v průměru 7 minut a během jedné návštěvy zhlédli 4 stránky.

1. číslo formuláře
2. potvrzovací kód

Helena Kolářková
odbor elektronických prezentací

SLDB na konferenci regionálního rozvoje

Podruhé ve své krátké historii uspořádala Vysoká škola regionálního rozvoje mezinárodní konferenci, kde zástupci různých institucí veřejné správy, univerzit, ale také podnikatelů debatovali o regionálním rozvoji. A podruhé u toho nechyběl ani zástupce Českého statistického úřadu – tentokrát s aktuálním příspěvkem na téma Připravované výstupy Sčítání lidu, domů a bytů.

Foto: archiv Vysoké školy regionálního rozvoje.

Spolupráce s Vysokou školou regionálního rozvoje (VŠRR) odstartovala na jaře 2008 podpisem smlouvy mezi předsedou ČSÚ a rektorem VŠRR. Od počátku se počítalo s tím, že zástupci ČSÚ budou na akcích školy prezentovat zajímavé výstupy svých aktivit.

Na jaře 2010 na první konferenci vystoupil Eduard Durník s prezentací o roli ČSÚ při podpoře regionálního rozvoje. Zmínil se o zdrojích dat regionální statistiky, o zkušenostech s analytickou a konzultační činností kolegů informačních služeb ČSÚ v krajích i o dostupnosti dat na webu.

Letošní druhý ročník konferenční mohli zájemci opět absolvovat v multimediálním sále libereckého krajského úřadu. Za účasti hejtmana Libereckého kraje S. Eichlera a rektora VŠRR K. Vránka byla vedle tradiční problematiky regionálních rozdílů aktuálními tématem

Bezpečnost v regionálním rozvoji. V bloku zaměřeném na regionální disparity představil zkušený analytik pardubické pobočky ČSÚ Petr Dědič možnosti využití výsledků Sčítání lidu, domů a bytů 2011 a podal základní informace o připravovaných publikacích i o nabídce výstupů na webových stránkách. Upozornil, že výsledky SLDB 2011 budou postupně uvolňovány v několika etapách.

Předběžné výsledky

První výsledky sčítání očekáváme na přelomu roku 2011 a 2012. Bude vydána série publikací nazvaných Předběžné výsledky v České republice a v jednotlivých krajích. Čtenáři se dozvědí, kolik je v jednotlivých krajích, okresech nebo správních obvodech obcí III. stupně osob s trvalým nebo dlouhodobým pobytem a budou

moci porovnat podíly mužů a žen v základních věkových skupinách. Unikátními budou informace o podílu cizinců, rodáků, věřících či zastoupení národností mezi nimi. Zjistí, kolik osob má různý stupeň vzdělání. Rovněž se objeví první čísla o počtech obydlených či neobydlených domů včetně důvodů neobydlenosti.

Specifikem publikací s předběžnými výsledky bude šance porovnat aktuální údaje s daty předchozích sčítání až od roku 1961.

Definitivní výsledky

V roce 2011 budou výsledky SLDB posuzovány také z hlediska tzv. místa obvyklého pobytu. Zpracování podrobných informací o obyvatelstvu, domácnostech, domech a bytech bude dokončeno v průběhu roku 2012, ale některé specifické statistické výstupy týkající se dojížděkových proudů zřejmě až v roce 2013. ČSÚ počítá s produkcí řady

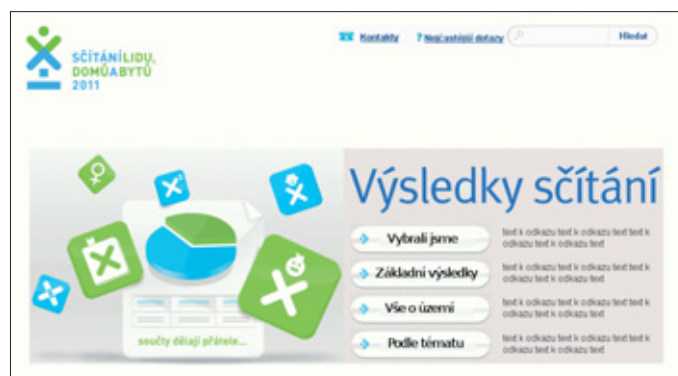
elektronických publikací. Naváže na dobré zkušenosti z minulých sčítání a k dispozici budou souhrnné profily územních celků až do úrovně částí obcí a základních sídelních jednotek.

Jako novinka v nabídce ČSÚ se objeví souhrnné publikace Základní výsledky v ČR a jednotlivých krajích, které shrnou pro nejširší veřejnost základní fakta zjištěná při SLDB 2011.

Další typy výstupů

Pro účely mezinárodního srovnání definoval Eurostat datové sady mezinárodně srovnatelných údajů, tzv. hyperkrychle. Vytvořit si vlastní mezinárodní srovnání výsledků cenzu si pak budou moci všichni uživatelé webové aplikace sami.

Zejména ministerstva, krajské, městské a obecní úřady, ale i univerzity budou moci požádat o vytvoření dalších ad hoc výstupů nad rámec předběžných a definitivních

Návrh veřejného portálu.

výsledků. Využijí se k tomu rovněž metody anonymizace.

Výsledky na webu

Základním prostředkem, jak se seznámit s výsledky SLDB, budou webové stránky ČSÚ. Stránka www.scitani.cz bude obsahovat i speciální odkaz na stránky s aktuálními výsledky, tzv. veřejný portál SLDB.

Uživatelé se budou moci dostat k výsledkům prostřednictvím několika nabídek.

Stránka Základní výsledky bude obsahovat výběr nejdůležitějších informací za ČR nebo vybraný kraj.

Vše o území nabídne stránka obsahující rozsáhlý výběr základních faktů o libovolném kraji, okrese, správním obvodu obcí III. stupně, městu nebo městské části, dále pak o libovolné obci včetně jejich částí nebo základní sídelní jednotce. Pokud nebude výstup dostatečný, může uživatel v nabídce Moje území požádat o další ukazatele.

Na stránce Podle tématu bude moci uživatel zkoumat konkrétní tematickou oblast, tedy informace za obyvatelstvo, domy, byty, do-

mácnosti, dojíždku, případně prohlížet časové řady. K dispozici bude mít rozsáhlou nabídku předdefinovaných tabulek, jednoduchých grafů a kartogramů.

Stránka Vybrali jsme bude připravena jednak pro milovníky zajímavosti nebo extrémů, ale najdeme zde i nejaktraktivnější a nejžádanější informace ze SLDB.

SLDB a regionální rozvoj

Na závěr prezentace hovořil Petr Dědič o možnostech využití data ze sčítání lidu při plánování a měření úrovně a dynamiky regionálního rozvoje.

Srovnatelnost dat v čase je zásadně ovlivněna novým přístupem ke zpracování výsledků. Hledisko obvyklého pobytu nebylo v minulosti zohledněno, nejsou k dispozici srovnatelná data a není je možné zpětně odvodit.

Oproti tomu budeme mít příležitost poprvé posoudit vedle sebe informace o populaci podle místa trvalého (tedy registrovaného) pobytu a obvyklého (deklarovaného) pobytu. Očekáváme, že nové údaje přinesou věrnější obraz skutečné reality o strukturách obyvatel podle

SLDB a regionální rozvoj 1

- **Problém srovnatelnosti dat**
  - Zpracování výsledků podle místa obvyklého pobytu ovlivní srovnatelnost dat o obyvatelstvu (vč. dojíždky), domácnostech, obydenosti domů a bytů
- **2 základní koncepty**
  - Trvalý pobyt – na základě údajů z registrů, méně odpovídá realitě, **možnost srovnání v čase**
  - Obvyklý pobyt – reálnější data, málo zkušeností v ČR, možnost lépe srovnávat v „evropském“ kontextu, **možnost srovnání území**
- **Možnost zpracování výstupu nad rámec předběžných výsledků**
  - Požadavky budou posouzeny z hlediska metodiky SLDB

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD
www.czso.cz

různých hledisek. Sčítání bude i příležitostí posoudit kvalitu registrů a evidencí veřejné správy. Významná je i daleko lepší možnost mezinárodního srovnání získaných dat.

Za vhodné ukazatele pro posuzování regionálních disparit lze považovat zejména podrobné struktury obyvatel podle věku, vzdělání, národnosti, ekonomické aktivity nebo převažující činnosti. Široké využití najdou i informace o kvalitě bytového a domovního fondu a technické vybavenosti domů a bytů. Zcela unikátní a nenahraditelné informace pak přinese závěrečné zpracování a podrobná analýza dojíždkových proudů. Do-

zvíme se, jak velké jsou skupiny dojíždějících do škol nebo do zaměstnání, jak často a jakým způsobem se dopravují.

Další vystoupení

Zejména v úvodní části konference byla vystoupení ovlivněna neblahými událostmi loňského roku, kdy byl Liberecký kraj zasažen ničivými povodněmi. Zazněla zde například vystoupení ředitele Hasičského záchranného sboru nebo zástupce oddělení krizového řízení Libereckého kraje.

Ředitel odboru MMR J. Postránecký se vrátil k problematice živelných pohrom jako novému „tématu“ regionálního rozvoje a záměru posílit preventivní funkci regionální politiky. V části věnované regionálním disparitám opět vystoupil analytik VŠRR V. Kupka, který se zamýšlel nad tématem podceňování příčin regionálních disparit. O projektu „zelená péče“ s dopadem na snížení sociálních nákladů mluvila M. Fázíková z univerzity v Nitře.

Autoři jednotlivých vystoupení budou své poznatky publikovat ve sborníku, který VŠRR následně vydá pro potřeby studentů i odborné veřejnosti.

Foto: archiv Vysoké školy regionálního rozvoje.

Krajský úřad Ústeckého kraje pracuje s daty ČSÚ denně

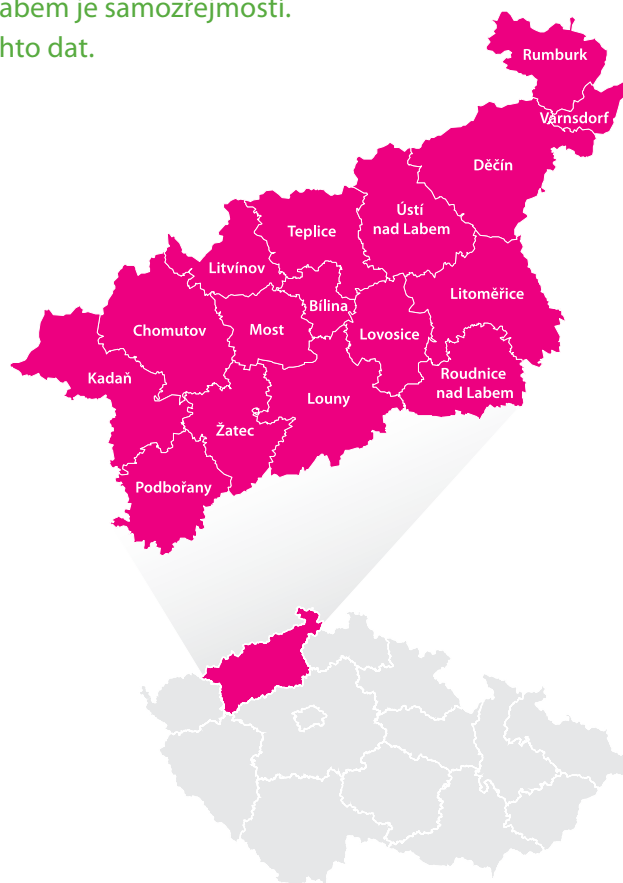
Využívání statistických údajů Krajským úřadem v Ústí nad Labem je samozřejmostí. Některé projekty se podařilo prosadit právě díky využití těchto dat.

Krajské úřady patří mezi instituce, které mají s využíváním statistických dat velké zkušenosti. „Statistické údaje potřebujeme ke své práci prakticky každý den. Těžko se hledá oblast, kde bychom se bez nich obešli,“ uvedla Marcela Holečková z odboru regionálního rozvoje KÚ Ústeckého kraje. Uvést kompletní výčet, kde všude jsou statistická data pro činnost úřadu potřebná, by zabralo hodně místa. Z těch zásadních dokumentů můžeme jmenovat například Program rozvoje Ústeckého kraje a strategie udržitelného rozvoje, rozvoje cestovního ruchu nebo rozvoje lidských zdrojů. Data jsou potřebná pro přípravu a zpracování všech těchto důležitých strategií, pro hodnocení jednotlivých indikátorů. Statistické údaje využívá krajský úřad u naprosté většiny velkých investičních akcí, a to v rámci českých i mezinárodních programů. Jmenovitě například výstavba cyklos-

tezek v Ústeckém kraji, rekonstrukce silnic, výstavba a rekonstrukce hraničních přechodů, rekonstrukce železničních tratí a další.

Evropský projekt YURA

Statistické údaje výrazně pomohly realizovat evropský projekt YURA – Central Europe, který odstartoval vloni a končit má v roce 2013. Zabývá se řešením problémů způsobených stárnutím obyvatel a odlivem mladých kvalifikovaných lidí z regionu. Cílem je snížit negativní vlivy demografických a sociálních změn ve venkovských oblastech a zlepšit atraktivitu a konkurenceschopnost venkovských regionů ve srovnání s městskými centry. V jeho rámci se například zpracovávala SWOT analýza založená na datech týkajících se projekce stárnutí obyvatelstva. Kromě České republiky jsou do projektu zapojeni partneři z Německa, Rakouska, Polska a Maďarska.

Systém dat trhu práce

Z dalších zajímavých projektů, které by se bez využití statistických dat neobešly, je Systém dat trhu práce. Projekt vychází ze Strategie rozvoje lidských zdrojů. Jeho výstupem je statistický model pro odhadování vzdělanostních potřeb Ústeckého kraje, který vyhodnocuje současný stav, umožňuje budoucí odhady, a to nejen z hlediska volných pracovních míst, ale i z hlediska struktury vzdělání. Pro tento projekt byly potřeba údaje o zaměstnanosti a nezaměstnanosti, zkoumal se nesoulad mezi poptávkou a nabídkou na trhu práce.

Regionální statistická data jsou často používána a vysoká poptávka je po informacích za okresy, města nebo obce. „Na úrovni kraje není se statistickými údaji až takový problém, ale čím nižší územní celek, tím méně dat máme k dispozici, i když je o ně největší zájem. Jejich získání je ovšem velice náročné,“ uvedla Monika Raušerová, regionální zmocněnkyně ČSÚ v Ústí nad Labem.

Tomáš Chrámecký
odbor vnější komunikace

Krajské bulletiny jsou tu stále

Čtvrtletní krajské bulletiny nezmizely. Jen v posledních třech letech z úsporných důvodů definitivně opustily tištěnou podobu a přestěhovaly se výhradně na internetové stránky. V různé podobě jsou vydávány již více než půl století.

Co přináší bulletin?

Krajské bulletiny tvoří spolu s komplexnější krajskou ročenkou stěžejní datové výstupy se souhrnem regionálních údajů. Mají bohatou historii – jsou v různé podobě vydávány již více než půl století, i když za tu dobu měnily svou periodicitu i obsah. Současné bulletiny ve formě tabulkových výstupů plní funkci rychlých čtvrtletních regionálních informací. Již 95. kalendářní den po skončení čtvrtletí přináší za toto období základní, přehledně uspořádaná data kraje a jeho nižších územních celků. Jde především o údaje dostatečně reprezentativní za kraj, ve vybraných oblastech i za okresy. Jednou ročně je materiál obohacen také o vybraná data za správní obvody obcí s rozšířenou působností. Bulletin je doplněn mezikrajskými a meziokresními srovnáními a vybranými údaji za Českou republiku. Nedílnou součástí bulletinu jsou metodické vysvětlivky k jednotlivým kapitolám a také odkazy na zdrojové výstupy, kde je možné hledat více informací.

Aktuální zdroj dat

I když se s postupnou změnou výkaznictví a snahou snižovat administrativní zátěž našich respondentů rozsah relevantních statistických údajů za nižší územní celky v čase snižuje, je publikovaný soubor vybraných tabulek uživateli ceněn zejména pro jeho aktuálnost. To je umožněno i za cenu toho, že většina údajů je označena jako tzv.

předběžné. Aktuálnost koresponduje i s křivkou návštěvnosti materiálu na internetu, která je nejvyšší v prvním a druhém měsíci, souhrnně zhruba 10 tisíc přístupů měsíčně, ale pak prudce klesá jen k několika desítkám měsíčně. V posledních třech letech jsou tabulky zveřejňovány již výhradně na internetu, což přináší úspory nejen materiálu, ale i času potřebného na zpracování. Nezanedbatelnou výhodou umístění na internetu je dostupnost v plné šíři všem uživatelům zdarma.

Historie

Krajské bulletiny byly vydávány od šedesátých let minulého století. V té době neměly unifikovanou podobu, ale již tehdy obsahovaly pravidelné informace o vývoji kraje, a to především v podobě tabulek. Obsahovaly navíc komentář, který byl v souladu s dobovými požadavky zaměřen také na kontrolu plnění plánu v jednotlivých oblastech a dokonce i v jednotlivých podnicích. Až po roce 1989 z bulletinů kontrola plnění plánu zmizela spolu s podrobnými tabulkami, ve kterých byly uváděny údaje za jednotlivé subjekty. Do roku 1990 byly krajské (ale i okresní) bulletiny vydávány každý měsíc, poté přešly na periodicitu čtvrtletní a okresní bulletiny nakonec postupně zanikly. Obsah bulletinů byl už tehdy v jednotlivých krajích koordinován. Kromě stabilní části byly do nich zařazovány monotematické tzv. „analytické zápisky“, které zobrazovaly například demo-

grafický vývoj, vývoj zaměstnanosti a její struktury, vývoj průmyslu, stavebnictví, zemědělství, obchodu a služeb v příslušném území a podobně. Publikované informace samozřejmě vycházely z tehdejšího systému výkaznictví, kdy byly sledovány základní ukazatele nejen podle podniků, ale i podle provozoven, a to ve všech ekonomických subjektech.

Kde hledat dnes

V současnosti bulletiny již neobsahují analytické texty jako v minulosti, ale uživatel o ně samozřejmě ochuzen není. V průběhu roku jsou ve formě malých monotematických analytických textů zveřej-

ňovány na internetových stránkách krajských pracovišť. Jednou ročně je zde publikována i průřezová analýza, dříve zveřejňovaná v bulletinech. Ta hodnotí demografický, sociální a ekonomický vývoj kraje za uplynulý rok a v návaznosti na několik předchozích let.

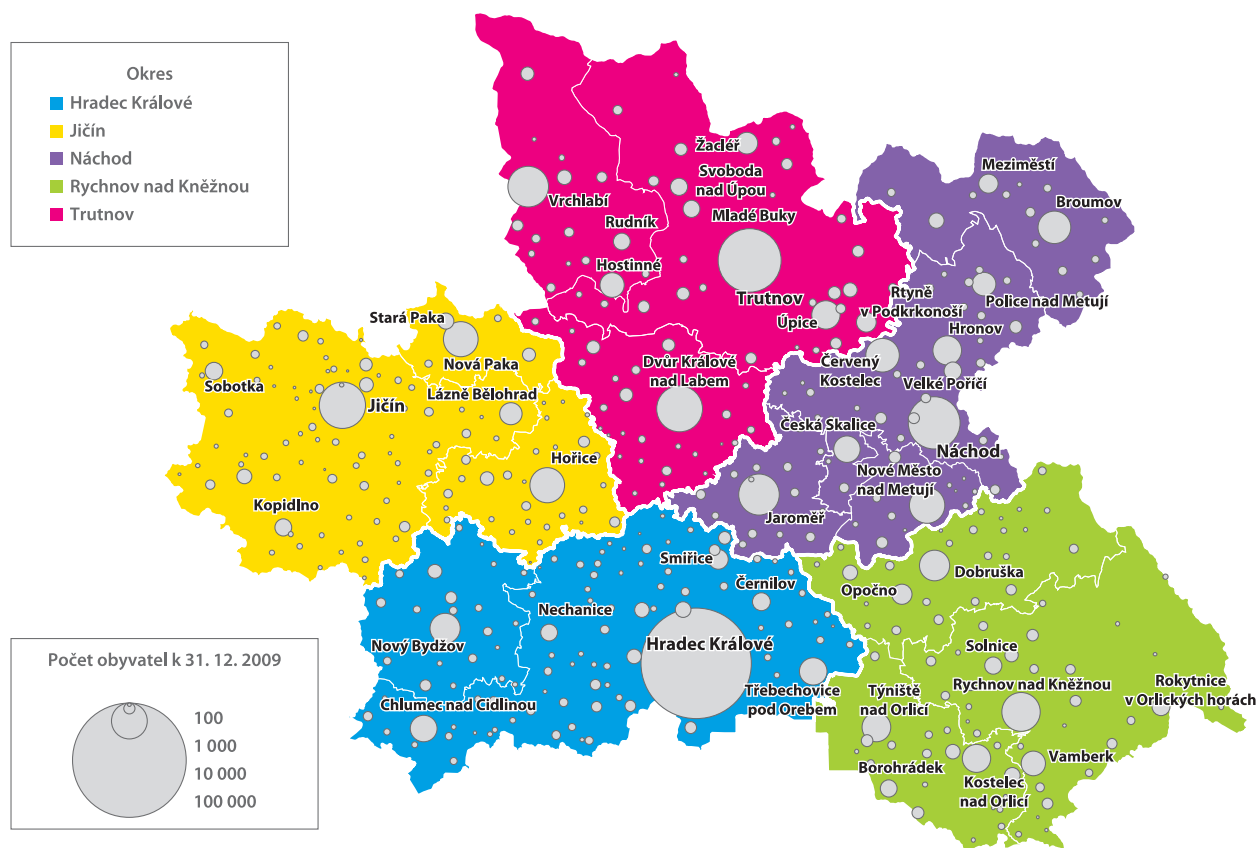
Aktuální čtvrtletní data v krajských bulletinech a také archiv předchozích vydání najdete pod odkazem „Publikace, data“ na internetových stránkách krajských pracovišť dostupných přes interaktivní mapu ČR na www.czso.cz.

Jana Slavníková, Jan Honner
odbor informačních služeb

Obce Královéhradecka

Statistické údaje členěné na nejnižší územní jednotky jsou velmi často požadovanou službou zájemců o regionální data ČSÚ. K uspokojování těchto požadavků slouží i regionálně připravované produkty s daty podle obcí.

Osídlení v Královéhradeckém kraji 1. 1. 2011

Zdroj: ČSÚ

Statistika obcí je velmi žádaný výstup uživatelů regionálních dat. Pravidelnou publikací o obcích Královéhradeckého kraje je dokument *Obce Královéhradecka*, který připravujeme v česko-anglické verzi. S rozvojem informač-

ních technologií je třetím rokem k dispozici již jen na internetových stránkách ČSÚ. Letošní osmé vydání v řadě obsahuje data v územní struktuře k 1. 1. 2011 za rok 2009 a některé údaje i v časové řadě.

Co vše zde najdeme

Obsahem publikace jsou vybrané ukazatele za všech 448 obcí Královéhradeckého kraje, které doplňují údaje základní krajské publikace „Statistické ročenky Královéhra-

deckého kraje“. Cílem je poskytovat uživatelům našich regionálních produktů co nejširší okruh základních dat o obcích souhrnně. Součástí jsou data územních číselníků a informace o příslušnosti jednotlivých obcí do území okresů,

Základní charakteristika obcí k 31. 12. 2009

Název obce	První písemná zmínka	Nadmořská výška (m n.m.)	Výměra (ha)	Počet částí obcí	Počet katastrů	Obyvatelstvo		Hustota obyvatel na km ²	Index stáří
						celkem	z toho ženy		
Královéhradecký kraj	x	x	475 855	1 074	961	554 402	282 669	117	111,7

Zdroj: ČSÚ

Obyvatelstvo v letech 1961 až 2009

Název obce	Počet obyvatel					stav k 31. 12. 2009	Rozdíl 2009–1961	Index 2009/1961
	sčítání lidu							
	1961	1970	1980	1991	2001			
Královéhradecký kraj	540 838	540 337	561 385	552 809	550 724	554 402	13 564	102,5

Zdroj: ČSÚ

správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a správních obvodů pověřených obecních úřadů (POU). Data za vyšší územní celky a velikostní skupiny obcí podle počtu obyvatel se získávají právě souhrnem z dat za obce.

Po úvodní části následují základní fakta o kraji, mapa územně-administrativního uspořádání Královéhradeckého kraje, mapa osídlení a mapa měst a městysů. Tabulková část obsahuje abecední seznam obcí s jejich územní příslušností, kde v posledním sloupci je uvedeno pořadí obce v rámci kraje podle počtu obyvatel.

Pro uživatele tohoto produktu je velmi výhodné propojení tabulky abecedního seznamu obcí a jejich územní příslušnosti (číselníku) s daty v tabulkách s možností vytvářet si jakékoliv vlastní seskupení obcí, které ho zajímá a spočítat si za takto definované území či skupinu obcí základní souhrnné údaje. Mohou to být jak účelově vymezené regiony, mezi něž patří dobrovolné svazky obcí, turistické oblasti, turistické regiony, spádovost obcí podle správních orgánů (např. stavební úřady), tak specifické regiony vymezené pro účely výzkumu či rozvoje dané oblasti.

Předkládané tabulky jsou strukturovány do dvou základních částí. První část obsahuje údaje za jednotlivé obce Královéhradeckého kraje. Druhá část přináší data v územním srovnání za území okresů, správních obvodů obcí s rozšířenou působností a podle velikostních skupin obcí doplněná o vybrané údaje za města a za správní obvody pověřených obec-

ních úřadů. Obsahem této části je i tabulka, která zobrazuje rozdělení území kraje do okresů a správních obvodů.

K 1. 1. 2011 bylo v Královéhradeckém kraji všech 448 obcí (z toho 48 měst) součástí 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 35 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem, které byly zřízeny k 1. 1. 2003. Významné pro hodnocení vývoje kraje jsou i změny v územní struktuře, které se pravidelně sledují a promítají do připravovaných výstupů. Proto je vždy důležitá informace o datu územního uspořádání regionu.

Legislativní vymezení

Seznam obcí s rozšířenou působností a obcí s pověřeným obecním úřadem byl stanoven zákonem č. 314/2002 Sb. ze dne 13. června 2002, který nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2003. V návaznosti na tento zákon pak Ministerstvo vnitra ČR vyhláškou č. 388/2002 Sb. stanovilo správní obvody těchto obcí. Příslušnost obcí do správních obvodů byla k 1. 1. 2005 upravena novou vyhláškou č. 388/2004 Sb. ze dne 24. 6. 2004, kterou se mění vyhláška z roku 2002, a tím došlo ke změnám ve vymezení správních obvodů i pro Královéhradecký kraj. Obce Čermná, Očelice a Staré Smrkovice byly administrativně přesunuty do jiných správních obvodů obcí s rozšířenou působností a tím i pověřených obecních úřadů v rámci kraje.

S účinností od 1. ledna 2007 nabyla platnosti vyhláška č. 513/2006

Sb., ze dne 3. listopadu 2006, kterou se mění vyhláška 564/2002 Sb., o stanovení území okresů České republiky a území obvodů hlavního města Prahy, ve znění pozdějších předpisů. Smyslem vyhlášky bylo sladení území okresů se správními obvody obcí s rozšířenou působností. Jedná se o případy, kdy správní obvody ORP byly vytvořeny přes hranice okresů. V našem kraji tak byly obce Jilovice, Ledce a Vysoký Újezd zařazeny z okresu Rychnov nad Kněžnou do okresu Hradec Králové.

V roce 2010 nevzniklo na území Královéhradeckého kraje žádné nové město ani městyse. V zákoně č. 234/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 128/2000 Sb., o obcích se objevuje staronový titul městyse. Obce, které byly oprávněny užívat označení městyse přede dnem 17. května 1954, mohou předsedu Poslanecké sněmovny požádat o navrácení titulu městyse. Novela zákona o obcích zároveň umožňuje navrátit statut města historickým městům, tj. obcím, které byly přede dnem 17. května 1954 městy. Přehled nových měst a městysů od roku 2006 je v závěrečné části publikace. K 1. 1. 2011 měl Královéhradecký kraj celkem deset městysů - Černý Důl, Pecka, Mlázovice, Podhradí, Machov, Nový Hrádek, Velké Poříčí, Doudleby nad Orlicí, Častolovice a Mladé Buky. Možnost požádat si v Královéhradeckém kraji o statut města mají Smidary a o statut městyse ještě sedm obcí.

Příloha zahrnuje aktualizovaný seznam adres a kontaktů na nové starosty za jednotlivé obecní

a městské úřady a úřady městyse podle stavu k 1. 3. 2011, adresy vybraných institucí kraje a informace o regionálních publikacích připravovaných podle edičního plánu 2011 a další výstupy.

Grafické vyjádření dat poskytují kartogramy, které názorně zobrazují podrobný územní pohled na oblast populace, bytové výstavby a nezaměstnanosti.

Statistické údaje členěné podle obcí jsou k dispozici jednou ročně a jedná se o základní údaje, které nemohou postihnout celou oblast demografického, sociálního a ekonomického vývoje na území kraje. Cenným zdrojem informací o území jsou pak údaje ze sčítání lidu, které poskytují jednou za deset let výsledky za nejmenší územní jednotky, tj. základní sídelní jednotky, z nichž se vypočítávají data za menší území obcí, tj. katastry, části obcí, městské části. Výsledky sčítání lidu jsou statistiky očekávány i z důvodu údajů o ekonomické aktivitě obyvatelstva podle obcí, které nelze získat jiným způsobem, a stejně tak i údaje o dojížděcí do škol a do zaměstnání.

Publikace je k dispozici na www.hrdeckralove.czso.cz. Uvítáme další náměty, doporučení i požadavky na doplnění našeho produktu o obcích, které adresujete na oddělení regionálních analýz a informačních služeb Hradec Králové infoservishk@czso.cz.

Věra Varmužová
oddělení regionálních analýz
a informačních služeb Hradec
Králové

„Vlastní zájem se často halí do hávu vznešenosti, spravedlnosti a pokroku,“

říká v rozhovoru Bedřich Moldan, ředitel Centra pro otázky životního prostředí UK.

Z vašich funkcí a pozic mne zaujalo, že působíte jako poradce monackého prince Alberta. V čem mu radíte? Nebo jak se to vůbec přihodí, že se člověk stane poradcem monackého prince?

Princ Albert se rozhodl, v duchu dobrých tradic osvěcených monarchů, založit nadaci a ve své nekonečné moudrosti dospěl k názoru, že musí mít pár lidí, kteří mu budou radit jak s těmi penězi, které do nadace vložil, naložit. Takže založil něco, čemu říká Scientific Technical Committee, kde nám předkládá k posouzení nejrůznější projekty. Třeba na ochranu albatrosů nebo žiraf v Africe. Lidé mohou napsat, co chtějí a kdo jsou a jeho sekretariát zpracuje náměty a předloží nám je k posouzení. A my slavnostně řekneme, toto je skvělý projekt, dej princovi na to peníze. Ono je to ve skutečnosti složitější, protože nadace má i radu, takže schvalování není pouze věcí monarchy. Rada samozřejmě bere v úvahu i jiné aspekty, než jsou naše rady. Ví, jaké jsou politicko-finanční zájmy monackého principátu a zda nejsou naše doporučení s nimi v rozporu. My posuzujeme pouze projekty z hlediska vědeckého přínosu. Jak si princ vybral právě mě, nevím. Asi mu to poradil někdo, kdo mě zná.

V této souvislosti mě napadá otázka, jaký je váš názor na přerodění peněz v české vědě – na pověštný kafemlýnek?

Já si o tom myslím především to, že celá organizace české vědy je pořád ještě do jisté míry pozůstatek komunismu. A je velmi smutné, že jsme se s tím zatím nedokázali nějak rozumně vyrovnat. Já bych navrhoval zřídit ministerstvo vysokých škol a vědy; tak, jak to udělali například v Dánsku. Je velmi zajímavé, že v Dánsku během pěti let výrazně vzrostl výkon a význam tohoto sektoru, což se jednak projevilo ve světových vědeckých žebříčcích, jednak byly uplatněny různé inovace, které jsou založeny na vědeckém a technickém výzkumu a hrají významnou roli v dánské ekonomice. Podobnou organizaci mají ve Francii nebo v Německu. Myslím, že by bylo dobré tamní situaci důkladně prostudovat a podobné ministerstvo zřídit.

Myslíte si, že je to průchozí?

Já si myslím, že to v principu průchozí je. Jestli má vláda například ideu, že nesmí být více ministerstev, než existuje, tak bych zvažil návrh na zrušení dvou ministerstev. Ještě by nakonec bylo o jedno méně.

A která byste zrušil?

Zrušil bych ministerstvo kultury a přidal bych jeho kompetence MŠMT. Pak bych zrušil ministerstvo pro místní rozvoj, cestovní ruch bych přesunul k průmyslu, evropské fondy financím, územní plánování ministerstvu životního prostředí a to, co by zbylo, bych dal vnitru, protože již nyní spravuje např. záležitosti související s civilní správou. Vidíte, jak to mám hezky promyšlené.

Jste členem České statistické rady od roku 2001. Jaká by z vašeho úhlu pohledu měla být úloha České statistické rady? A jaké výzvy stojí před statistikou v roce 2011?

Já bych řekl, že se statistika v Česku dělá docela dobře. Nemyslím, že by statistická rada musela navrhovat nějaké zásadní změny. Ale možná by mohla sledovat dva směry. Mohla by iniciovat „forward looking“, podívat se do budoucnosti a zjistit, co by mohla statistika udělat nového, jakým směrem se rozvinout. Druhý směr by mohl mířit k tomu, aby měla statistická rada větší přesah na mezinárodní rozměr, zejména evropský.

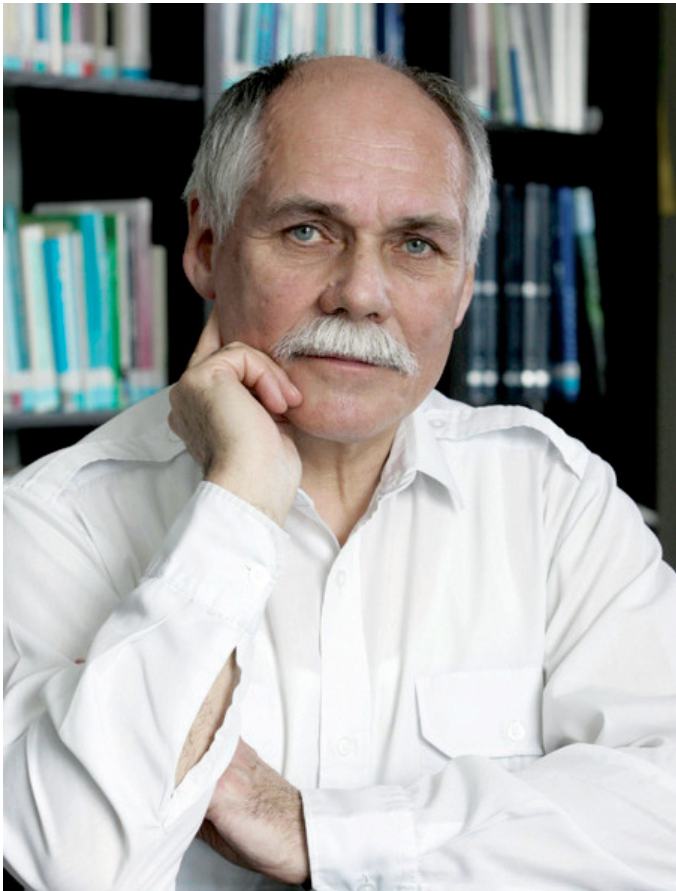
Je podle vás statistika fabrika na čísla nebo by měla poskytovat informace i v jiné kvalitě?

Samozřejmě, že statistika není od toho, aby například předpovídala budoucnost, ale nevím, jaký je vztah statistiky ke scénářům. Scénáře jsou něco jiného než předpovědi. Možná by stálo za to se nad tím zamyslet. Různé scénáře z pohledu statistiky nebo-li, když nový scénář, tak co na to statistici.

Jak jde dohromady statistika a ochrana životního prostředí?

Velký význam má kvantifikace. Co není kvantifikováno, se dá velmi těžko odhadnout, ovlivňovat, regulovat atd. Je to taková velká společenská tendence. Platí to obecně a v životním prostředí je to naprosto jednoznačné. Bez tvrdých dat, která jsou nějak zpracována a mohou věci podat kvantitativním způsobem, se dopředu jít nedá. Proto jsou, mimo jiné, statistika a životní prostředí tak provázány, že se to někdy nedá ani odlišit. Když se občas podíváme na životní prostředí, co produkuje, bez statistických dat nejde napsat snad ani půl řádky. Takže si myslím, že ta věc je naprosto jasná. Bez jasných statistických dat to jednoduše nejde. Samozřejmě si musíme říct, co jsou relevantní data, co jsou indikátory,

časové řady atd. To vyvolává další otázky, ale obecně se dá říct, že statistika si může něco měřit a zjišťovat a může se bez životního prostředí obejít, ale životní prostředí bez statistiky být absolutně nemůže.

Mezi vědci a těmi, kteří by měli konat, jsou vykladači. Kdo je tady v Česku vykladačem životního prostředí a podle čeho by se měla například vláda orientovat? Lidé slyší zprava je to tak, zleva, že to tak není. Výsledkem může být lhostejnost, protože veřejnost nakonec neví, co si má vybrat a komu věřit. Takže kdo by měl být tím vykladačem – kdo by měl práci vědců interpretovat?

Ještě k tomu přidejte novináře, tím se vás nechci dotknout, ale mají takovou tendenci vyvažovat jeden názor druhým. Dávají jeden proti druhému, ať si ti lidé vyberou.

Tomu se říká objektivita.

Ano, ale jim někdy unikne, že jeden názor reprezentuje tisíc lidí a ten druhý jeden člověk. A mainstream by měl mít přirozeně větší váhu než ten jeden. Prostě ten jeden se vyznačuje tím, že je přesným opakem. Tak se nám to pěkně vyvažuje. Je to, samozřejmě, velký problém. Měly by fungovat tzv. hraniční organizace, které nejsou výrazně vědecké ani výrazně politické. Musejí vědět rozumět, ale zároveň být politicky relevantní.

Zase musí být významné, aby ten jejich hlas byl slyšet.

Ano, to je například v životním prostředí European Environment Agency (EEA), Evropská agentura životního prostředí v Kodanii. Nemá vlastní měření a vlastní data, ale má rozsáhlý spolupracující systém. Agentura má své vlastní sítě, které jí hlásí nejrůznější data. A oni je zpracovávají

a vydávají různé zprávy. Postarají se, aby měly velkou publicitu, a tyto zprávy pak politiku opravdu ovlivňují. Na jejich základě se vytvoří strategický plán.

Koho vnímáte na české scéně jako vykladače, který má tu správnou váhu?

Tak tady v Čechách máme analogickou organizaci CENIA, která by se měla, podle mého názoru, této úlohy daleko razantněji chopit. Stejně tak by její úlohu měly pochopit centrální orgány, v tomto případě ministerstvo životního prostředí, a věnovat jí podstatně větší pozornost. Publikační, osvětová i informační činnost ze strany ministerstva životního prostředí se mi nezdá dostatečně účinná.

Vy jste zakládal ministerstvo životního prostředí, byl jste historicky prvním ministrem. Kam se posunulo vnímání veřejnosti v souvislosti s ochranou životního prostředí za uplynulých dvacet let?

Když jsme v roce 1999 vyjednávali v Bruselu o vstupu do EU, tak jsem byl hlavním vyjednavatelem. Pořád nám předhazovali, že jsme „špinavci“ Evropy, protože měli na paměti situaci z doby před listopadem 1989, kdy tomu tak opravdu bylo. Podařilo se mi sehnat pár peněz a připravili jsme pěknou barevnou publikaci, která obsahovala shrnutí o stavu životního prostředí k roku 2000. Když jsme dali všechna data dohromady k mému překvapení jsme zjistili, že zlepšení v této oblasti nastalo enormní. Samozřejmě to pocítili i ostatní a pochopili, že se o životní prostředí začal někdo starat, má úspěch, a je to v pořádku. Tak proč by se o nás dál zajímali? Tak se stalo, že jsme usnuli na vavřínech. Na druhé straně, v západních zemích také není ideální situace, ale mají se pořád lépe než my. My se potřebujeme mít také lépe. Proto budujeme dálnice, supermarkety a podobně, protože teď musíme napřít síly tímhle směrem. A ekoteroristé nám v tom občas brání. To se nám moc nelíbí. Kauzy kolem dálnice D8 nebo obchvatu okolo Plzně jsou ukázkové. Přitom v nich většinou šlo o všechno jiné než o ochranu životního prostředí.

Máte pravdu, některé aktivity agresivních ochránců přírody budí dojem, že jsou čistě účelové. Do jaké míry jde o prostředek, jak si vydělat na živobytí, a do jaké míry jde o ochranu životního prostředí?

Ten první případ, vnímám spíše jako výjimku. Ostatně, to platí pro veškeré lidské aktivity. Pokud chce někdo prosadit vlastní zájem, hálí se do hávu vznešenosti, spravedlnosti, veřejných zájmů a pokroku. Nemůžeme je podsouvat jen jedné straně, ta druhá strana také hájí své zájmy. Někdy se zájmy střetnou a lidé to vnímají tak, že jedni dělají něco přínosného (chtějí pro nás postavit dálnici) a ti druzí tomu brání. Ale na obou stranách mohou být stejné motivace.

Dostáváme se k udržitelnému rozvoji. Dvě slova – udržitelný a rozvoj – nevykládají se navzájem? Jak to vnímáte v této uspěchané době a v této konzumní společnosti?

Samozřejmě je dost lidí, kteří soudí, že je to přímý protimluv. Pojem udržitelného rozvoje musí být viděn historicky. Na začátku 70. let byla položena vážná otázka, zda se dá hospodářský růst sladit s účinnou ochranou životního prostředí. Našla se odpověď, která zní: ano, ale musí se ten rozvoj učinit udržitelným. To znamená, že se musí udělat to, to a to a byla z toho Agenda 21, která má 1 000 stran. Postupně se dospělo k závěru, že má tři pilíře – ekonomický, sociální a environmentální.

Jak si z vašeho pohledu stojí zelená ekonomika v České republice? Vy se pohybujete v politice dlouhá léta – jak vnímáte podporu a vůbec pochopení pro tento druh podnikání v tom čistém slova smyslu?

Musím říct, že jsem z toho smutný. Vidím, že je zde velký deficit oproti zemím EU, oproti vyspělému světu včetně Ameriky. Vidím zde velmi malou podporu a pochopení. Jak jsme si povšimli, zase se rozproutila diskuze o prolomení územních limitů v severních Čechách. Vyvolala ji zpráva komise, kterou jmenoval pan ministr Kocourek, která mu předložila jakýsi materiál, který tento problém otevírá a říká, že to asi bude potřeba někdy v budoucnu udělat. Jsou okolo toho takové podivné otázky. S tímto materiálem jsem se seznámil, shodou okolností týž den, kdy jsem dostal na stůl také dokument, který zveřejnila Evropská komise. Ten se jmenuje Cestovní mapa směrem ke konkurenceschopné a nízkouhlíkové ekonomice EU. Když se člověk do těch zpráv podívá, zjistí, že jsou úplně o ničem jiném. Že se ta evropská s naší realitou vůbec nepotkává. Evropa se snaží přemýšlet o tom, co bude dál. Vychází mimo jiné z toho, že se do roku 2050 mají snížit emise skleníkových plynů ve vyspělých státech o 80 až 90 %. To je hodně. Opravdu do té doby musíme mít obnovitelné zdroje, a k tomu je potřeba připravit spoustu dalších věcí, například chytré distribuční sítě a především efektivní hospodaření. A u nás se hovoří o tom, že za 5 let nebudou mít teplárny v čem topit, že zastaralé kotle mají spoustu vad, nejen z hlediska životního prostředí. Měli bychom se velmi snažit, aby se emise a skleníkové plyny omezovaly, ale to je v této zemi vnímáno jako něco snad dokonce politicky nekorektního. Jsem z toho smutný a myslím si, že jde o velké nepochopení. Experti z MPO mají své energetické vize do roku 2050 a suše sdělí, že v Česku je reálné, abychom dosáhli 40% snížení emisí. Tečka. Vůbec neberou na vědomí, že 90% snížení je velká výzva, která se nedá jen tak odmávnout.

Co se s tím dá dělat?

Každopádně si myslím, že by se příslušní experti a rozhodující činitelé měli inspirovat v Evropě, a tím nemyslím chodit do Bruselu (Brusel je, ostatně, pomalu sprostým slovem v této zemi). Ať se podívají na Německo, proč chodit daleko, ať se podívají na Sasko, na Stuttgart, na Mnichovo.

Jak je možné, že není dopřáno sluchu lidem, jako jste vy? Co je za tím, že dostávají prostor ti, kteří potřebují prolamovat limity, když to zjednoduším, abychom mohli více topit, více svítit, prostě zvýšit spotřebu?

O zvyšování spotřeby můžeme vést diskusi, jak zvyšovat nebo nezvyšovat a jestli skromnost ano nebo ne. To bych nechtěl otevírat. Ale když už zvyšovat spotřebu, tak efektivně. Tak abych nemusel větrat, když chci snížit teplotu bytu. Kousek od mého domu je teplovod a tam celou zimu uniká horká pára. A já budu ještě přikládat do toho kotle? To není jen o spotřebě, jde o to se na to podívat z trochu širšího hlediska.

Vy říkáte, že ochrana životního prostředí je z vašeho pohledu konzervativní téma, a že se vám nedaří přesvědčit politiky, kteří říkají, že jsou konzervativní, že by to tedy mělo být i jejich téma a že by se tím měli zabývat...

To se mi prostě nedaří. Já jsem z toho smutný a vinu dávám, samozřejmě, i sobě, že neumím silně a hezky říct, co je třeba. Je mi to líto.

Já myslím, že to umíte říct docela hezky, myslíte, že by právě v tomto mohli pomoci statistiky?

Zcela určitě.

Co by tedy měli dělat vědci, ochránci životního prostředí, aby byli slyšet? Protože vy se v tom prostředí pohybujete dvacet let.

Uplatnění získaných dat a informací je velký problém vědců v oblasti životního prostředí. Tady jsme něco změřili, tady něco zjistili, jdeme se „laskat“ s čísly, tabulkami, modely. To je jeden směr. Druhý směr soudí, že jen to nestačí. Že bychom měli něco dělat, když něco závažného objevíme. Otázkou je, co? Máme to dostat do novin? Přesvědčit premiéra nebo jít na náměstí a vyvěsit plakáty? Zásadní otázkou je, do jaké míry je pro vědce legitimní, aby vzali vlastní výsledky, nebo výsledky svých blízkých kolegů, a šli s nimi něco dělat, nějak je hlasitě prezentovat a uplatnit. Jsou tací, kteří to udělají, ale vystavují se nebezpečí kritiky. Jednak od těch, kteří to nedělají a považují to za nelegitimní, jednak od těch, kteří s nimi nesouhlasí nebo se jim to nehodí do krámu a obviní je z aktivismu. A řeknou – vidíte, jim na tom záleží, tak mi nemůžeme jejich datům věřit, již nejsou objektivní. Jak jim věřit, když ti lidé se za to tak bijí? Asi tím sledují něco jiného. To je vážné.

Jak změnil poslední události v Japonsku přístup k jaderné energetice?

Já jsem nikdy jadernou energetiku neměl rád, nikdy jsem to neskrýval. Vždy jsem říkal, že tu jaderné elektrárny sice jsou, ale že by se mi nelíbilo, aby se stavěly další. Ale co se týče Japonska – dva body. Prvním je, že doufám, že to Japonci budou mít pod kontrolou a že se tam nestane nic hrozného. To je hlavní. Druhá věc – v současné době vidím problém jaderné energetiky v tomto: když se podíváte na časový vývoj cen energie z obnovitelných zdrojů, jde rychle dolů. Zato když se podíváte na ceny nových jaderných elektráren, jdou nahoru. Důvod je velmi zásadní, neboť jde o průmysl, který má neobyčejně rozvinuté bezpečnostní systémy. Ty jsou drahé. Vyrobit reaktor, na tom zas tolik není, ale všechno to zabezpečení, včetně ostrah a kdovíčeho, něco stojí. A po Japonsku to všechno bude ještě dražší. Větrníky a panely budou rychle podstatně levnější. Takže dlouhodobě jaderná energetika není z čistě ekonomických důvodů konkurenceschopná.

Myslíte, že zelená energie a obnovitelné zdroje dokáží dodat tolik energie jako jaderné nebo tepelné elektrárny?

Jsem o tom hluboce přesvědčen.

My jsme tu shodou okolností spočítali, že v rámci solárního boomu, který v republice vypukl, šlo o velice nízký výkon, ale cena, která byla vyplacena, byla nesmírně vysoká. To si v tento moment odporuje.

To je v tento moment. Právě k tomu máme statistiku a sledujeme časové řady, takže je nutné se na věc dívat z tohoto hlediska. Když pomíneme statistiku, tak jsou zde i jiné věci. Podívejme se například, co říká anglická konzervativní vláda Davida Camerona: při severním pobřeží Anglie chtějí postavit obrovské větrné farmy a do 20 let vystačit pro výrobu elektřiny jen s větrnou energií. Podobných plánů je víc. Máte tady například Desertec, solární energii ze severní Afriky, o kterém se domnívám, že má velkou budoucnost.

Děkuji za váš čas.

Statistika životního prostředí v publikaci Eurostatu

Statistika je stále důležitější pro definování, implementaci, monitorování a vyhodnocování environmentální politiky.

Evropský statistický úřad Eurostat vydal koncem loňského roku publikaci *Environmental statistics and accounts in Europe* zaměřenou na data z oblasti životního prostředí a environmentálních účtů.

Eurostat jako součást Evropské komise zajišťuje statistickou službu EU, je zodpovědný za srovnatelnost dat a harmonizaci statistiky. Při této činnosti spolupracuje s odborníky nejen z členských zemí, ale i z kandidátských zemí a zemí EFTA. Potřeba produkovat úplná, srovnatelná a relevantní environmentální data je zakotvena v řadě

významných dokumentů, jakým je např. Šestý akční program ochrany životního prostředí.

V předmluvě publikace říká generální ředitel Eurostatu Walter Rademacher: „Jednou z priorit Evropské komise je lepší životní prostředí pro všechny, a to jak pro současnou generaci, tak pro ty, kteří přijdou po nás.“

Publikace představuje životní prostředí v těchto kapitolách: Domácnosti, Materiálové toky, Odpady, Voda, Účet emisí do ovzduší, Chemikálie, Biodiverzita a využití půdy, Agro-environmentál-

ní ukazatele, Lesnictví, Výdaje na ochranu životního prostředí a Environmentální daně a poplatky. Každá kapitola obsahuje podrobnou definici, komentář, názorné grafy a tabulky jak v časové řadě za EU jako celek, tak v mezinárodním srovnání.

Celá publikace je volně ke stažení na stránkách Eurostatu v záložce Publications.

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-32-10-283/EN/KS-32-10-283-EN.PDF

Miloslava Veselá
oddělení statistiky životního prostředí

Knižní tip:

Václav Mezřický (ed.): Environmentální politika a udržitelný rozvoj

Kniha srozumitelnou formou seznamuje se základními principy a nástroji současné environmentální politiky zemí Evropské unie a OECD. Po úvodu (Od Mezi růstu k současnosti), který je nástínem hlavních environmentálních problémů dnešního světa a zároveň náznakem jejich řešení, tj. přijmutím politiky udržitelného rozvoje, následuje vlastní výklad rozvržený do osmi kapitol. Autoři se zaměřili především na principy a nástroje spojené s ochranou životního prostředí. Tak Martin Braniš - autor kapitoly Environmentální problémy - popisuje hlavní příčiny negativního ovlivňování životního prostředí,

kté spočívají ve změně vzorců spotřeby přírodních zdrojů (srovnává působení jednotlivých typů společností na přírodu po celou dobu existence člověka) a růstu lidské populace. V kapitole nazvané Teorie a praxe environmentální politiky se Václav Mezřický soustřeďuje na vlastní téma environmentální politiky, tj. na vymezení jednotlivých fází státní politiky, charakteristiku jednotlivých subjektů a jejich role při tvorbě environmentální politiky (orgány státní správy, politické strany, nestátní subjekty). Ve čtvrté kapitole Oceňování environmentální kapacity území se Viktor Třebický zabývá aplikací dlouhodobých konceptů ochrany životního prostředí a hospodaření s přírodními zdroji v praxi (jde o zmapování konkrétního stavu určitého území - oblasti,

kraje, okresu, obce, a vymezení limitů a cílů udržitelného rozvoje v dané lokalitě). Další kapitola je věnována Právu životního prostředí jako nástroji environmentální politiky. Autor přehledu V. Mezřický vychází z věcného záměru návrhu zákona o životním prostředí, který připra-

vil Ústav pro ekopolitiku. Poměrně rozsáhlá část publikace je zaměřena na Ekonomické aspekty ochrany životního prostředí (6. kapitola). Eva Tošovská v ní po charakteristice životního prostředí z hlediska trhu vymezuje dílčí ekonomicky efektivní přístupy k ochraně životního prostředí na mikro- i makroekonomické úrovni. Práci uzavírají kapitoly Strategie udržitelného rozvoje a environmentální politika (Václav Mezřický), Udržitelný rozvoj a mezinárodní vztahy a spolupráce (Eva Kružiková, Jiří Hlaváček) a Překážky změny (Václav Mezřický).

Publikaci, kterou posuzoval Bedřich Moldan, vydalo nakladatelství Portál.

Věra Hrušková
odbor vnější komunikace

Udržitelný rozvoj obcí a data ČSÚ

ČSÚ svými daty a analýzami přispívá k hodnocení udržitelného rozvoje od úrovně ČR až po jednotlivé obce. Zatímco pro úroveň ČR a krajů se daří pružně reagovat na požadavky, které se stále vyvíjejí, dat pro hodnocení obcí včetně měst je dosud málo.

Principy hodnocení udržitelného rozvoje (UR) žijí v praxi státní správy v ČR už léta a mají nadšené obhájce i skeptické kritiky. Myšlenka pravidelného hodnocení UR je prostá a nepochybně racionální. Kdo by přiznal, že chce žít v narušené současnosti a ohrožovat podmínky pro budoucí generace? Potíže metodiky, jak hodnotit UR, plynou z komplexní podmíněnosti jednotlivých „pilířů“ života společnosti a z politizace představ o budoucnosti. Často se prosazuje jednostranný akcent na environmentální pilíř, který se může opřít o „jasné“ limity a ukazatele, zatímco zbývající pilíře (sociální, ekonomický, příp. také institucionální) se hodnotí obtížněji samy o sobě, natož v jejich vzájemné vyváženosti. Výsledkem je poněkud nepřehledné a málo provázané úsilí jednotlivých rezortů i neziskové

sféry, motivované často strategickými proklamacemi a štedrými penězi EU. Na tento stav se snaží reagovat i státní statistická služba, tzn. řada rezortů v čele s ČSÚ. Vycházíme z toho, že racionální společnost plánuje a k tomuto účelu vynakládá prostředky na sběr informací – diskuse o nákladech je přitom zcela legitimní.

Náskok územního plánování

Mezi různými typy plánování a koncepcí v ČR má zřejmě největší tradici územní plánování. To již dokázalo do své legislativy zapracovat jak zásadu UR, tak i povinnost pravidelné a systematické analýzy podmínek UR na úrovni území ČR, krajů i obcí (tzv. stavební zákon 183/2006 Sb.). Je zde dokonce i jmenovitý výčet jevů

a ukazatelů (vyhl. 500/2006 Sb.), které by se měly každé 2 roky aktualizovat a analyzovat v tzv. Územně analytických podkladech krajů, resp. obcí. V roce 2011 bude dokončeno první kolo aktualizací. Tato praxe je nová a je přirozené, že metodika se průběžně zpřesňuje. Snad se postupnělepší i úroveň analýz, přestože nezávislých pořizovatelů těchto dokumentů je mnoho - vedle krajských úřadů i 205 úřadů obcí s rozšířenou působností (ORP). Pracovníci ČSÚ z krajských oddělení regionálních analýz a informačních služeb jim poskytují jak data, tak metodické konzultace.

ČSÚ vyšel vstříc datovým požadavkům citované legislativy již od počátku také tím, že pokryl 43 ukazatelů pro obce ve speciální kapitole své webové stránky www.czso.cz v prostředí tzv. Veřejné databá-

ze. Další zlepšení vidíme ve včasnosti, v lepší nabídce časových řad a srovnávacích dat pro širší území a v celkové orientaci v regionálních datech. Zde opět pomáhají především krajské správy ČSÚ, a to nejen přípravou dalších dat, ale také příspěvky do metodické diskuze v podobě analytických publikací. Je možno uvést např. Regionální rozdíly v demografickém, sociálním a ekonomickém vývoji vybraných krajů 2000–2005 z roku 2006 nebo Vybrané oblasti udržitelného rozvoje v krajích České republiky z roku 2010. Tyto publikace obsahují přehled disponibilních indikátorů a propagují tak řadu opomíjených dat, neboť analýzy podmínek UR by se zdaleka neměly omezovat jen na předepsané ukazatele.

Problémy s daty pro obce

Je třeba respektovat, že zatímco pro hodnocení UR na úrovni republiky či krajů je k dispozici široká škála ekonomických a sociálních dat z výběrových šetření a výkaznických statistik (a ČSÚ vesměs saturuje požadavky EU i dalších institucí), pro úroveň obcí je datová základna stále omezená. Světlymi výjimkami jsou např. tradiční průběžná demografická statistika nebo statistika bytové výstavby. Údaje o území správních obvodů ORP, které nahrazují dožívající okresy, je možno dnes agregovat pouze z dat za jednotlivé obce. Hrozí, že data pro obce budou ubývat tak, jak se bude zmenšovat rozpočet ČSÚ nebo jiných rezortů. Týká se to např. dat o vybavení obcí. Jejich zveřejňování je pomalé a někdy

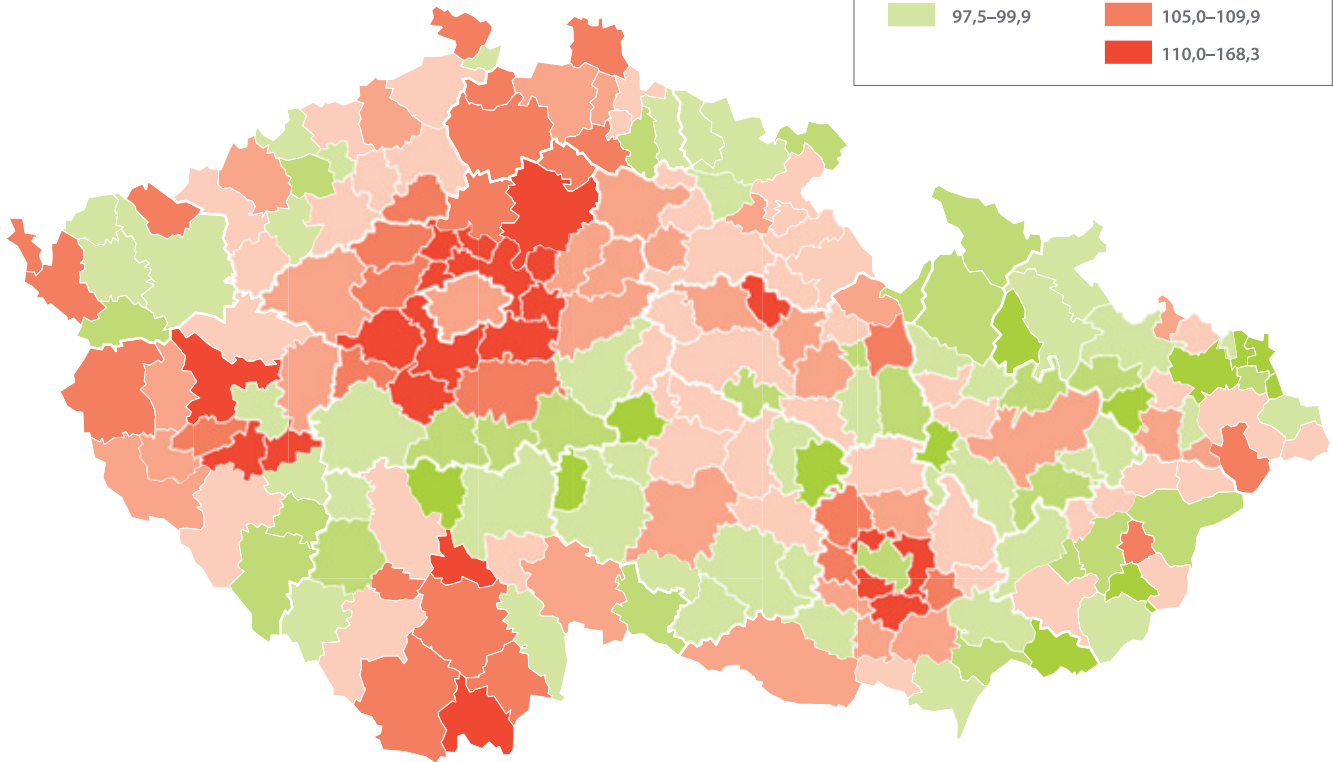

Index vývoje počtu obyvatel 1991–2010 podle správních obvodů ORP

Index vývoje počtu obyvatel

1991–2010 (1991 ... 100 %)

90,3–94,9	100,0–102,4
95,0–97,4	102,5–104,9
97,5–99,9	105,0–109,9
	110,0–168,3

Zdroj: ČSÚ

je navíc svázáno ochranou individuálních dat. Kromě toho cca 6 250 obcí v ČR je jen aproximací sídelní sítě s cca 15 tisíci tzv. částí obcí. Chybí data pro vnitřní části „obce“ typu Brno nebo Jihlava. Zde jsou jediným a nenahraditelným zdrojem populační cenzy (SLDB), jejich desetiletá perioda je ale pro hodnocení UR dlouhá (nedávná kritika SLDB 2011 však většinou prokazuje elementární neznalosti možností, rizik a nákladů celostátních registrů). Nápad zavést nový povinný roční výkaz ČSÚ pro obce naráží mj. na zásadu nepřetěžovat respondenty. Řešením by mohl být webový formulář, kam by obce poskytovaly jednoduchá data a motivující odměnou by bylo např. srovnávání (benchmarking)

obcí. Obecně je asi třeba smířit se s myšlenkou, že vršit data na jednom serveru s malou přidanou hodnotou je dnes překonané.

Hodnocení udržitelného rozvoje se vyvíjí

V současnosti se již obecně přijímá, že hodnotit UR (ve smyslu vyváženosti všech pilířů) na úrovni pouhé obce je problematické. Každé sídlo je částí systému osídlení a každý jev v něm má svou prioritu a územní řád – z formálního hlediska lokalizace velké investice způsobí lokální „vychýlení“ pilířů UR, má ale zásadní význam např. pro zaměstnanost nebo infrastrukturu v širším regionu. Rizika slabé koordinace rozvoje jednotlivých

obcí ukázala suburbanizace po roce 1990, kdy suma územních plánů obcí, byť formálně dokonalých, vedla k vážným systémovým poruchám rozvoje širšího celku.

Poslední metodické pokyny MMR k hodnocení UR na úrovni obcí nově akcentují zásadu použití odborného úsudku pořizovatele – tedy odpovědnosti za udržitelný rozvoj bez ohledu na to, kolik a jakých dat a analýz si objednájí. Honba za zázračnými indikátory a multikriteriálními analýzami nenahradí příslovečný selský rozum. Smyslem hodnocení UR je totiž ve finále jasná formulace úkolů pro budoucí územní plány a podobně i pro strategické, finanční a další plány. Tyto dokumenty jsou drahé, právně závazné a s velmi prak-

tickými dopady pro život občanů. Každá data mají svůj náklad. Kde je poptávka, vznikne nabídka. Pokud se nalezne celostátní konsenzus a požadavek projde standardní procedurou přípravy Programu statistických zjišťování, je zřejmě legitimní žádat data od státu (tedy od orgánu státní statistické služby). Pokud chce např. skupina Místní agendy 21 sledovat ukazatele typu vývoj počtu kuřáků ve městě nebo růst počtu zateplených budov, bude nejspíš muset provést vlastní šetření nebo si jej zaplatit nebo navštívit kancelář místního úřadu, kde data často již leží...

Jiří Jedlička
oddělení regionálních indikátorů

Neinvestiční náklady dominují výdajům na ochranu životního prostředí

Český statistický úřad zpracovává každoročně data o výdajích na ochranu životního prostředí. Jedná se o výdaje investičního i neinvestičního charakteru a předmětem zjišťování jsou i ekonomické přínosy plynoucí z ochrany životního prostředí.

Výdaje na ochranu životního prostředí jsou ukazatelem, který na rozdíl od mnohých jiných indikátorů v oblasti statistiky životního prostředí neměří tlak na životní prostředí související s ekonomickou činností, ale naopak odráží snahu společnosti odstranit zatížení nebo předejít jeho vzniku. Z tohoto pohledu lze s ekonomickým růstem a růstem disponibilních zdrojů očekávat nikoliv riziko, ale příležitost pro životní prostředí. Výdaje na ochranu životního prostředí od roku 2003 rostly, a to hlavně díky neinvestičním výdajům.

Vývoj typů výdajů

Hodnota investic na ochranu životního prostředí se v posledních letech

tech pohybovala okolo 20 mld. Kč, od roku 2003 vzrostly o 21 %. Jejich význam na celkové hodnotě výdajů na ochranu životního prostředí však postupně klesal (mezi lety 2003–2009 klesly investice o 13 p. b. na 32 % celkových výdajů).

Naopak neinvestiční náklady, které se začaly sledovat až od roku 2003, vzrostly do roku 2009 o 116 % na 49 mld. Kč. Tento nárůst neinvestičních výdajů samozřejmě souvisel převážně s běžnými provozními náklady spojenými s investicemi, které byly na ochra-

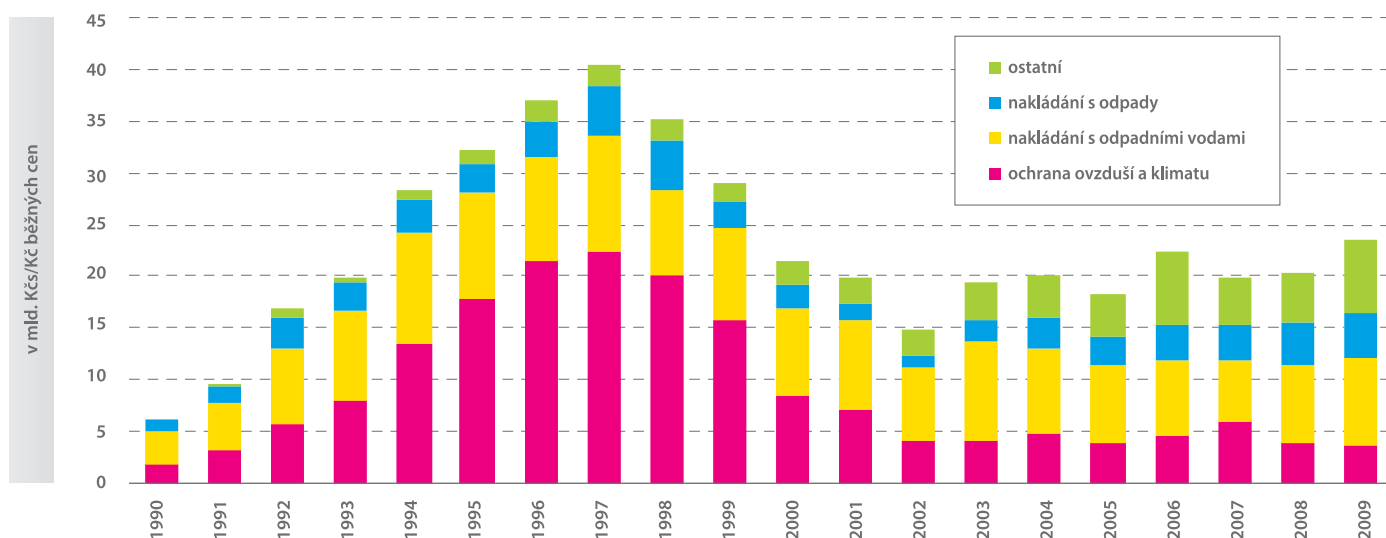
nu životního prostředí realizovány v předchozích letech.

Celkový růst výdajů držel v posledních letech krok s růstem ekonomiky. Výdaje na ochranu životního prostředí vzrostly mezi lety 2003–2009 v běžných cenách o více než 72 %, zatímco hrubý domácí produkt v běžných cenách vzrostl o 41 %. Poměr výdajů na ochranu životního prostředí k HDP se tak postupně zvyšoval a v letech rychlého hospodářského růstu se udržel na relativně stabilní úrovni okolo 1,9 %.

Nákladání s odpady převažuje

Růst výdajů na nakládání s odpady dominuje. Na rozdíl od 90. let, kdy

Investice na ochranu životního prostředí v mld. Kč běžných cen

Zdroj: ČSÚ

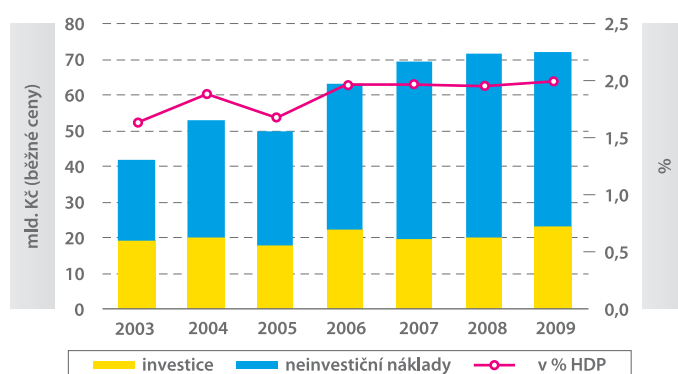

byla pozornost soustředěna hlavně na investice na ochranu ovzduší a klimatu, byly v posledních letech stále významnější výdaje spojené s nakládáním s odpady a odpadními vodami. V roce 2009 bylo téměř 52 % všech výdajů určeno na nakládání s odpady, z čehož 88 % tvořily neinvestiční náklady (32 mld. Kč).

Výdaje na nakládání s odpadními vodami představují dlouhodobě stabilní složku investic na ochranu životního prostředí (okolo 7–9 mld. Kč za rok) a přibližně stejnou část-

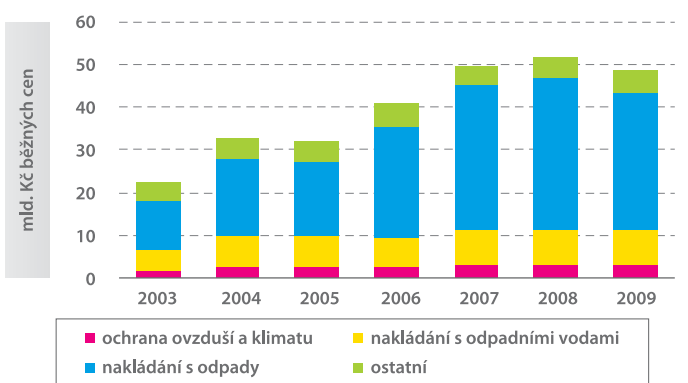
ku tvoří i neinvestiční náklady na tuto oblast. V roce 2009 tak představovaly tyto výdaje druhý největší podíl (22 %) na celkových výdajích na ochranu životního prostředí. I zde ovšem dochází k postupnému přelévání výdajů z oblasti investic do oblasti neinvestičních nákladů – investice od roku 2003 klesaly, ale pokles byl více než kompenzován nárůstem neinvestičních nákladů, takže celkové výdaje na nakládání s odpadními vodami celkem vzrostly o 12 %.

Výdaje na ochranu životního prostředí a jejich podíl na HDP

Zdroj: ČSÚ

Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí v mld. Kč

Zdroj: ČSÚ

Snižování výdajů na ochranu ovzduší

Význam dříve dominující oblasti investic na ochranu ovzduší a klimatu se od roku 1997, kdy probíhalo masivní odsiřování průmyslových a energetických provozů, postupně snižoval a v současné době se pohybuje okolo 10 % celkových investic. I v této oblasti probíhá další postupný pokles významu investic (od roku 2003 klesly o 13 %) a i zde je ten-

to pokles kompenzován nárůstem neinvestičních nákladů (o 68 %). Celkové výdaje na tuto oblast tak vzrostly od roku 2003 o 12 %. Přesto se však podíl ochrany ovzduší a klimatu snížil za posledních 7 let o téměř 5 p. b.

Tereza Košťáková
oddělení meziodvětvových
tabulek

Jaderné reaktory ve světě

Zemětřesení v březnu 2011 a následné tsunami, které zasáhlo jadernou elektrárnu Fukušima, připravilo Japonsko o čtyři jaderné reaktory. I přesto je Japonsko z hlediska počtu fungujících reaktorů třetí na světě.

Země	Výroba jaderné elektřiny 2009		Reaktory v provozu 01/04/2011		Reaktory ve výstavbě 01/04/2011	
	miliardy kWh	% z celkové výroby elektřiny	počet	MWe	počet	MWe
Svět celkem	2 560,0	13,8	439	375 085	62	64 374
Argentina	7,6	7,0	2	935	1	745
Belgie	45,0	51,7	7	5 943	0	0
Brazílie	12,2	3,0	2	1 901	1	1 405
Bulharsko	14,2	35,9	2	1 906	0	0
Česká republika	25,7	33,8	6	3 722	0	0
Čína	65,7	1,9	13	10 234	27	29 790
Finsko	22,6	32,9	4	2 721	1	1 700
Francie	391,7	75,2	58	63 130	1	1 720
Indie	14,8	2,2	20	4 385	5	3 900
Japonsko	263,1	28,9	51	44 642	2	2 756
Kanada	85,3	14,8	18	12 679	2	1 500
Korejská republika	141,1	34,8	21	18 675	5	5 800
Litva*	10,0	76,2	0	0	0	0
Maďarsko	14,3	43,0	4	1 880	0	0
Mexiko	10,1	4,8	2	1 600	0	0
Německo	127,7	26,1	17	20 339	0	0
Nizozemsko	4,0	3,7	1	485	0	0
Rumunsko	10,8	20,6	2	1 310	0	0
Ruská federace	152,8	17,8	32	23 084	10	8 960
Slovensko	13,1	53,5	4	1 816	2	880
Slovinsko	5,5	37,9	1	696	0	0
Spojené království	62,9	17,9	19	10 962	0	0
Spojené státy	798,7	20,2	104	101 229	1	1 218
Španělsko	50,6	17,5	8	7 448	0	0
Švédsko	50,0	34,7	10	9 399	0	0
Švýcarsko	26,3	39,5	5	3 252	0	0
Ukrajina	77,9	48,6	15	13 168	0	0

* 31. 12. 2009 ukončila Litva provoz své jediné jaderné elektrárny Ignalina

Zdroj: WNA, Reactor data to 01/04/11, www.world-nuclear.org

Podle údajů Světové jaderné asociace (WNA – World Nuclear Association) bylo ve světě k 1. dubnu 2011 v provozu 439 jaderných reaktorů s celkovou instalovanou kapacitou 375 085 MWe. Tyto reaktory vyrábějí asi 14 % celkové

světové produkce elektřiny. Ve výstavbě je po celém světě 62 jaderných reaktorů s instalovaným výkonem 64 374 MWe.

Největší „jadernou velmocí“ jsou Spojené státy americké, které mají v provozu 104 jader-

ných reaktorů. Druhé místo patří Francii s 58 reaktory a na třetím místě je Japonsko, které mělo na začátku dubna 2011 v provozu 51 jaderných reaktorů. Rusko je s 32 reaktory čtvrté, má ale ve výstavbě dalších 10 reaktorů. Jinak

je v tomto ohledu na tom pouze Čína, která ke svým 13 jaderným reaktorům staví 27 nových.

Tomáš Chrámecký
odbor vnější komunikace

Výroba elektřiny z alternativních zdrojů roste, ale má svá omezení

Podíl elektřiny vyrobené z alternativních zdrojů vzrostl v roce 2010 téměř o pětinu. Zdroje, jako jsou voda, vítr nebo slunce, lze pro výrobu elektřiny sice využít, v podmínkách České republiky má ale nejvyšší využití uhlí a jádro.

Alternativní zdroje energie představují pro elektrizační soustavu oříšek. Jejich výkon totiž v závislosti na hydrometeorologických podmínkách kolísá a klade tak na přenosovou soustavu České republiky zvýšené nároky. V roce 2010 činil podíl elektřiny vyrobené z alternativních zdrojů 7,5 %. I toto relativně nízké číslo představuje proti roku 2009 nárůst o 23,6 %. Je patrné, že rozhodující podíl na výrobě elektřiny mají stále parní elektrárny (58,2 %) a jaderné elektrárny (32,6 %).

Solární energie

V roce 2010 dosáhl podle údajů Energetického regulačního úřadu (ERÚ) instalovaný výkon solárních (fotovoltaických) elektráren 1953 MW, což je více, než kolik činí instalovaný výkon jaderné elektrárny Dukovany (1830 MW). V důsledku dotace výkupních cen se výroba slunečních elektráren v roce 2010 prudce zvýšila (o 593,4 %), přesto se na celkové výrobě podílela jen 0,7 %.

V našich podmínkách je využití solárních zdrojů velmi nízké

(10-12 %) a nemohou proto velkou elektrárnu nahradit. Pokud by pokračovala rychlá výstavba fotovoltaik i nadále, bude muset být k zajištění plynulé dodávky vytvořena v elektrizační soustavě odpovídající rezervní kapacita.

Dostupnost solární energie v České republice je ovlivněna mnoha faktory, jako jsou zeměpisná šířka, roční doba, oblačnost a další. Z hlediska praktického využití pak platí, že z jedné instalované kilowaty běžného systému lze

za rok získat v průměru 800 – 1100 kWh elektrické energie.

Vodní elektrárny

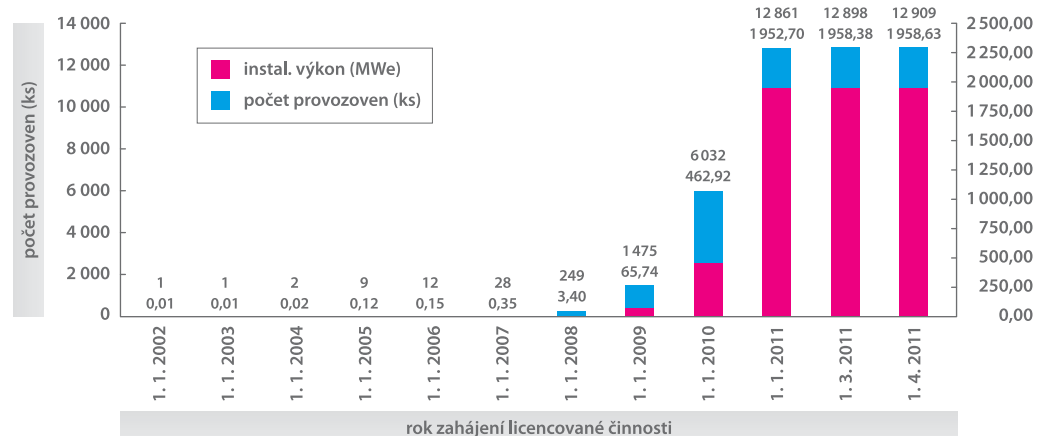
V roce 2010 se vodní elektrárny podílely na výrobě elektřiny 3,9 %, mají tedy v kategorii alternativních zdrojů největší podíl. Jejich výroba v důsledku příznivých povětrnostních podmínek vzrostla zhruba o 13 %. V roce 2010 vyrobily vodní elektrárny 3 380 GWh.

Pro srovnání: solární elektrárny vyrobily v roce 2010 celkem 616 GWh. Přírodní poměry tady nejsou pro budování vodních energetických děl ideální. Naše toky nemají potřebný spád a ani dostatečné množství vody.

Alternativní zdroje pokračují v růstu i v roce 2011.

V průběhu ledna 2011 vzrostl počet fotovoltaických elektráren o 33 a jak vidíme na obrázku výše, roste i nadále. Meziročně se tak výroba navýšila o 457,1 %. Výrazný růst výroby si v lednu připsaly také větrné elektrárny (o 142,4 %) a vodní elektrárny (o 19,9 %).

Sluneční elektrárny, stav k 1. 4. 2011

Zdroj: ERÚ

Alternativní zdroj	Podíl na celkové výrobě elektřiny v lednu 2010	Podíl na celkové výrobě elektřiny v lednu 2011
Vodní elektrárny	3,21 %	3,93 %
Sluneční elektrárny	0,07 %	0,42 %
Větrné elektrárny	0,15 %	0,36 %

Zdroj: ERÚ

Ivana Šalomonová
odbor vnější komunikace

Dobroslav Krejčí, první předseda Státního úřadu statistického

V následujících číslech vám budeme představovat vůdčí osobnosti české (československé) statistiky. První z nich je Dobroslav Krejčí (1869–1936), první předseda Státního úřadu statistického.

Pocházel z učitelské rodiny, dětství prožil na Českomoravské vrchovině a po absolvování gymnázia vystudoval práva na Karlově univerzitě v Praze. Po právnických studiích, která ukončil v roce 1891, pracoval asi pět a půl roku jako advokátní koncipient a v roce 1898 nastoupil do právě zřízené Zemské statistické kanceláře Království českého v Praze.

Práce v této kanceláři a zaměření na statistiku pak již nadále určuje jeho další životní osud. Kancelář v té době čítala kromě přednosta 8 lidí a její počet se prakticky neměnil, či přesněji, zvyšoval se velice pomalu. Od roku 1905 se D. Krejčí stal náměstkem přednosta kanceláře (jak uvádí dobové prameny místo přednosta zůstalo z politických příčin neobsazeno) a kancelář řídil v této funkci až do doby její přemě-

ny na Státní úřad statistický, tedy téměř 14 let. Kancelář v té době sídlila na Malé Straně, na Dražického náměstí proti hotelu U Tří Pštrosů a prošla jí řada známých osobností, a to nejen statistiků. Pracoval zde mj. Jan Auerhan, Antonín Boháč, František Weyr, Karel Engliš a Vilibald Mildschuh.

Vraťme se ale k D. Krejčímu. Jak napsal F. Weyr, byl v oboru teoretické a praktické statistiky pravým selfmademanem: „to, co věděl a uměl, naučil se sám bez cizí pomoci.“ V době, ve které žil a i v čase činnosti v zemské statistické kanceláři tomu ani jinak být nemohlo. Velký pokrok statistiky, jak co do rozvíjení a zdokonalení jejich metod, tak i z hlediska úřední organizace, probíhal zejména v hlavních městech, tedy ve Vídni. V provinčním městě, jako byla

v této době Praha, byl její vývoj mnohem pomalejší.

Zákon o statistické službě

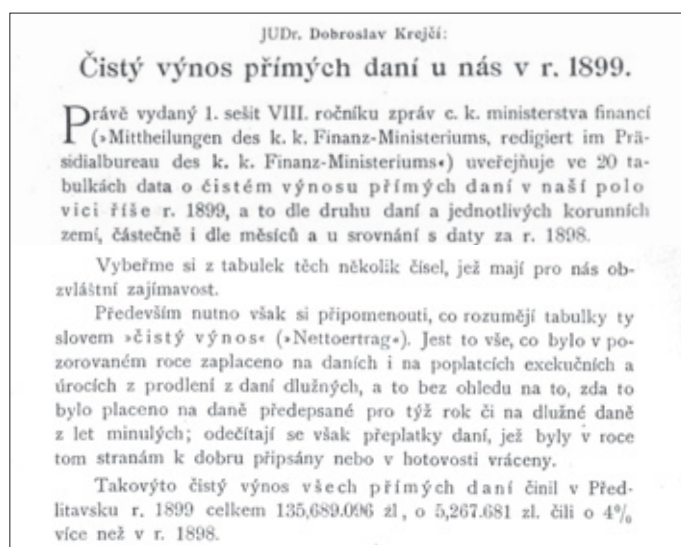
A byl to právě D. Krejčí, který po vzniku samostatné republiky pokládal za nutné postavit fungování statistiky na právní základ. Již před „převratem“ proto připravil osnovu zákona o statistické službě. Návrh předal československé vládě, po jejím ustavení. Současně zainteresoval v této věci i nové poslance, své bývalé spolupracovníky ze zemské kanceláře, K. Engliše a Fr. Weyra. K. Engliš pak návrh zákona o statistice, z důvodů snadnějšího projednání, zestručnil na základní záležitosti s tím, že vše podrobně bude řešeno formou nařízení. I díky tomu pak byla zkrácená a částečně přepracovaná původní osnova D. Krejčího přijata Národním shromážděním již 28. ledna 1919 a téhož roku 5. února vyhlášena ve sbírce zákonů jako Zákon o organizaci statistické služby.

Vzhledem k problémům spojeným s jeho snahou co nejdříve

uvést statistický úřad v činnost, D. Krejčí již v srpnu téhož roku na svoji funkci předsedy úřadu rezignoval. Prohlásil, že nemůže převzít odpovědnost za to, že „drahocenný a nenahraditelný čas bylo nutno marně nechat míjet.“ V březnu roku 1920 se pak stává profesorem statistiky na právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. I po svém odchodu z Prahy zůstal nadále členem Státní statistické rady a byl členem či předsedou několika statistických výborů.

Otec české statistiky

Statistickou praxi tak zaměnil na dlouhou dobu šestnácti let za teoretické pěstování statistické vědy, věnoval se i studiu a přednášení národního hospodářství. Již v roce 1920 vydal učebnici Základy statistiky (přepracovanou pak ve II. vydání v roce 1923), která je první českou teoretickou prací o statistice. Ta pak je k dispozici nejen posluchačům vysokých škol, ale slouží i jako příručka a učebnice úředníkům statistiky v koncipujícím se statistickém úřadě. Prof. Dobroslav Krejčí se tak podílel jak na vytvoření československé úřední statistiky, tak rovněž na vědeckém vytváření české statistiky. I z těchto důvodů ho prof. František Weyr nazval otcem české statistiky.

Dobroslav Krejčí. Čistý výnos přímých daní u nás v r. 1899. Obzor národohospodářský VII. (1902). Praha: J. Otto. 1902, VII.

Zdroj: www.bibliothecaeconomica.cz/library/

Ladislav Pištora
odbor vnější komunikace

Internet ve státní správě a samosprávě 2011

Ve dnech 4. a 5. dubna 2011 se v Hradci Králové konal již 14. ročník konference Internet ve státní správě a samosprávě (ISSS 2011).

I letos byla doprovázena dvěma mezinárodními konferencemi, a to konferencí LORIS (Local and Regional Information Society) a konferencí V4DIS (Visegrad Four for Developing Information Society). Oproti předchozím rokům byl pondělní program obohacen o dvě prestižní akce, konkrétně se jednalo o ICT summit 2011 – uzavřené jednání zástupců vlády ČR a ICT průmyslu. V odpoledních hodinách pak proběhlo zasedání Rady vlády pro konkurenceschopnost a informační společnost. Záštitu nad ISSS 2011 převzali premiér ČR Petr Nečas, ministr zdravotnictví Leoš Heger, ministr životního prostředí Tomáš Chalupa, ministr vnitra Radek John a Asociace krajů ČR. Visegrádskou konferenci pak zaštitil 1. místopředseda Senátu Parlamentu ČR Přemysl Sobotka.

Dopoledne se již tradičně soustředila pozornost většiny účastníků konference, a že jich letos bylo opravdu velmi mnoho, na její slavnostní zahájení. Již podruhé byl konferencierem v improvizované kavárně, která byla vytvořena na pódiu velkého sálu kongresového centra Aldis, Václav Moravec. Bezmála 30 návštěvníků kavárny tvořili, kromě již výše jmenovaných, hejtmani, náměstci ministerstev, představitelé ústředních orgánů státní moci, poslanci a další. Jedinou ženou, která se diskuse probíhající v pozitivně laděném a přátelském duchu účastnila, byla předsedkyně Českého statistického úřadu Iva Rit-

schelová. Předmětem úvodních slov i následné diskuse bylo jak zhodnocení již provedených kroků vedoucích k elektronizaci veřejné správy, tak také nastínění kroků budoucích a potvrzení e-governmentu jako jednoho z prioritních úkolů vlády.

Následný program konference byl opravdu velmi nabitý a dotýkal se všech témat a problémů souvisejících s rozvojem e-governmentu. Vyjmenujme alespoň některé z nich – budování systému základních registrů, bezpečnost informačních systémů, digitalizace a archivace dokumentů, komunikační infrastruktura veřejné správy a mnohé další. Jak jsou již pravidelní návštěvníci konference zvyklí, nechyběly ani samostatné bloky věnované tematickým

okruhům – elektronizace zdravotnictví (eHealth), turistický ruch (eTurismus) či digitalizace televizního vysílání.

V množství zajímavých přednášek (téměř 200 příspěvků od přednášejících z veřejného i soukromého sektoru) bylo snadné ztratit a občas účastníci při časovém souběhu více zajímavých témat na různých místech stáli před nelehkým rozhodnutím, kterou přednášku navštívit a kterou vynechat. Vše se bohužel stihnout nedalo, a tak nám u některých témat nezbylo nic jiného, než si namísto přednášky pouze přečíst příspěvek ve sborníku, kde se i letos dostalo místo na článek z pera autora z řad ČSÚ, tedy přesněji autorky, Mgr. Evy Skarlandtové z odboru statistik rozvoje společnosti. Její loňský příspěvek byl hoj-

ně citován a ne jeden VŠ student ho zařadil do pramenné literatury své bakalářské práce. Přejme proto příspěvku letošnímu podobný osud.

Mezi nejzajímavější přednášky patřilo, mimo jiné, vystoupení Ing. Antonína Neubauera ze společnosti ČD Telematika na téma „Outsourcing ICT jako jedna z cest zajištění provozu informačních systémů veřejné správy“, kterou publikum ocenilo – zřejmě poprvé ve čtrnáctileté historii konference ISSS – hlasitými ovacemi a zvoláním „bravo“. Již tradičně excelentní bylo vystoupení nezávislého publicisty RNDr. Jiřího Peterky týkající se elektronického podpisu, které zaznělo v rámci bloku přednášek pod hlavičkou Elektronické dokumenty a praxe ve veřejné správě.

Za zmínku stojí jistě i fakt, že Český statistický úřad se rozhodl u příležitosti konference ISSS 2011 veřejnosti v přehledné podobě představit statistická data týkající se e-governmentu, která má k dispozici (a že jich není málo). Stalo se tak na tiskové konferenci 31. 3. 2011, pouhé 4 dny před zahájením ISSS 2011. Pokud by vás tato data zajímala, musíte určitě navštívit odkaz http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/internet_ve_sluzbach_veřejne_spravy20110331, kde kromě tiskové zprávy naleznete i prezentaci.

Kristýna Sionová,
oddělení statistiky výzkumu,
vývoje a informační společnosti

Sledujte ČSÚ na Twitteru

Český statistický úřad spustil 1. dubna 2011 svůj účet na sociální síti Twitter pod jménem @statistickyurad a první zpráva byla: I když je dnes apríl, věřte nám. Český statistický úřad oficiálně spouští svůj účet na Twitteru. Sledujte vše zajímavé ze světa statistiky!

Twitter je sociální síť na principu mikrobloggeru, který umožňuje komunikovat na internetu číst příspěvky ostatních registrovaných uživatelů. Jednotlivé příspěvky mohou mít velikost maximálně 140 znaků, nazývají se „tweety“ a mohou obsahovat odkaz na jakýkoliv obsah, například článek, video nebo fotografii. Velkou výhodou je možnost tweetovat i pomocí sms zpráv z mobilního telefonu. Tweety se automaticky ukazují těm, kteří si uživatele přidají na svůj seznam sledovaných účtů (following). Každý přesně ví, kolik uživatelů sleduje jeho účet (followers). Celkový počet „followers“ je jedním ze základních a nejjednodušších ukazatelů oblíbenosti jednotlivých

uživatelů. Mezi nejsledovanější uživatele patří Lady Gaga (přes 9 milionů followers) nebo Barack Obama a Britney Spears (oba přes 7 milionů followers).

Oficiální počty registrovaných uživatelů nejsou přesně známy, protože majitelé Twitteru je nechtějí říct. Odhaduje se zhruba 210 milionů uživatelů po celém světě, českých je asi 30 tisíc. Počty uživatelů se tají, počty tweetů naopak ne. Začátkem dubna 2011 se Twitter pochlubil, že každý den se na něm objeví 155 milionů příspěvků. Ještě loni to bylo denně „jen“ 50 milionů.

Český statistický úřad neobjevil Twitter jako první ze státních úřadů, ale patří mezi několik málo

prvních. I když se nejedná přímo o úřad, první měla svůj účet Česká národní banka (@CNB_cz). Od srpna 2009 do začátku dubna zveřejnila ČNB na Twitteru 449 zpráv. První mezi úřady byla Česká daňová správa (@danovasprava), která má od října 2009 na svém kontě 102 tweetů. V červenci 2010 si vytvořil účet i Úřad vlády (@strakovka) a za devět měsíců zvládl poslat 309 tweetů. Mezi ostatními statistickými úřady je Twitter také velmi používán. Z těch evropských patří mezi největší propagátory Švédsko, Nizozemsko a Slovinsko. Tyto tři úřady v roce 2009 založily účty jak v anglickém, tak ve svém národním jazyce. Nejaktivnější je

nizozemský statistický úřad, který má na obou svých účtech téměř 3 tisíce tweetů. Kromě těchto tří uvedených používají Twitter také statistici v Anglii, Irsku, Švýcarsku, Francii, Kanadě, na Novém Zélandu nebo v Jižní Koreji.

Plánem ČSÚ je tweetovat vše důležité, co souvisí se statistikou. Zejména rychlé informace, upozornění na zajímavé publikace, časové řady, pozvánky na tiskové konference, zprávy z krajů a další informace, které se týkají českého statistického úřadu. **Adresa:** <http://twitter.com/statistickyurad>

Tomáš Chrámecký
odbor vnější komunikace

Očekávané události ČSÚ v květnu 2011

Tiskové konference ČSÚ

- 11. | Cestovní ruch
- 19. | Bytová výstavba – obraty ve vývoji
- 31. | Ekonomika v kultuře ČR – ve spolupráci s Národním informačním střediskem pro kulturu

Rychlé informace

- 6. | Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS (1. čtvrtletí 2011), Maloobchod (březen 2011)
- 6., 13., 20., 27. | Šetření průměrných cen vybraných výrobků - pohonné hmoty a topné oleje

- 9. | Průmysl (březen 2011), Stavebnictví (březen 2011), Služby (1. čtvrtletí 2011)
- 10. | Indexy spotřebitelských cen - inflace (duben 2011), Cestovní ruch (1. čtvrtletí 2011), Zahraniční obchod (březen 2011)
- 12. | Vybrané ukazatele hospodářství (březen, duben 2011)
- 13. | Předběžný odhad čtvrtletního HDP (1. čtvrtletí 2011), Šetření průměrných cen vybraných výrobků - potravinářské výrobky (květen 2011)
- 16. | Indexy cen vývozu a dovozu (březen 2011), Indexy cen výrobců (duben 2011)
- 24. | Konjunkturální průzkum (květen 2011)

Hackday evropských statistik

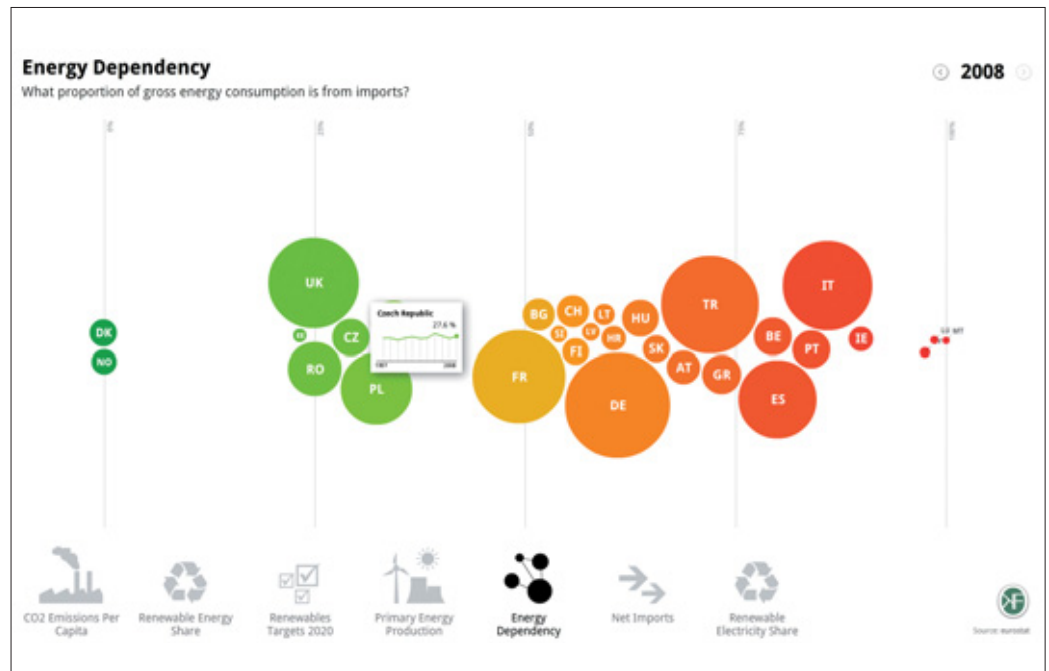
Na konci minulého roku se v pěti evropských metropolích uskutečnil Eurostat Hackday. Vývojáři a designéři se setkali s cílem vytvořit z veřejně dostupných statistik vizuálně a informačně neotřelé a zajímavé datové aplikace.

Jako Hackday jsou od roku 2006 označovány setkání vývojářů, designérů a obecně všech lidí se zájmem a schopnostmi tvořit na základě volně dostupných dat zajímavé vizualizace s významnou informační hodnotou.

Většinou jde o dvoudenní událost, kdy je začátek věnován praktickým záležitostem – jak získat přístup k souborům dat a rozhraním pro programování aplikací (API) – a inspiracím pro povzbuzení vývojářů a designérů k překročení vlastních hranic obvyklého uvažování o zpracování dat. Poté následuje čtyřicetihodinová fáze pro samotnou tvorbu. Po jejím skončení tvůrci prezentují výsledky a organizátoři vyberou a ocení nejlepší zpracování dat.

Eurostat Hackday

Eurostat Hackday se konal na návrh Generálního ředitelství Evropské komise pro Informační společnost a média (DG INFO) pod projektem Linked Open Data 2 (LOD2, <http://lod2.eu>). Zorganizovala ho nadace Open Knowledge Foundation (OKF, <http://okfn.org/>) spolu s Digital Enterprise Research Institu-

te (DERI, <http://www.deri.ie/>) při National University of Ireland v Galway.

Eurostat se neúčastnil rozhodnutí o uskutečnění této události ani její organizace. Aktivně spolupracoval pouze během dne konání akce poskytnutím uživatelské podpory účastníkům přes speciální komunikační kanál Internet Relay Chat (IRC).

Hackday se uskutečnil na pěti místech (Londýn, Berlín, Edinburgh, Liverpool, Atény) a přitomno bylo přibližně 30 účastníků (všichni nutně nemuseli být fyzicky přítomni).

Okamžité výsledky byly, co do počtu, skromné, avšak vzbudily značný mediální ohlas. Nejcitovnější se bezesporu stala nová mini-aplikace se skvělou vizualizací dat o spotřebě energie **Europe's Ener-**

gy, kterou můžete prozkoumat na <http://energy.publicdata.eu/>.

Eurostat na Google public data explorer

Eurostat se od loňského 8. března také zapojil do Google projektu **Google labs Public data** (www.google.com/publicdata), který je přímo zacílen na uživatele statistiky neznalé a nezkušené. V současnosti je zde dostupných 8 datových kostek (témata: Minimální mzda, Nezaměstnanost, Harmonizovaný index spotřebitelských cen v Evropě, Vládní dluh v Evropě, Silniční doprava v Evropě, Cestovní ruch, Sledování dodávek potravinářských výrobků, Rozšíření širokopásmového připojení v Evropě) a další se připravují (např. téma Obyvatelstvo). Tyto snadno přehledné

a srozumitelné datové zdroje jsou bez jakékoliv propagační aktivity ze strany Eurostatu velmi často využívaným a diskutovaným zdrojem informací na odborných ekonomických diskusních fórech a blozích. Popularita tohoto nástroje je také významným zdrojem návštěvnosti stránek Eurostatu. Zajímavou novou funkcionalitou je integrace do vyhledávání, která je připravena pro 34 jazyků a funguje od 5. října 2010. Pokud do vyhledávače Google zadáte např. klíčovou frázi v češtině „minimální mzda“, dostanete na prvním místě odkaz právě do Google public data exploreru a graf Minimální mzdy za Českou republiku kompletně v češtině.

Eva Kortanová
odbor elektronických prezentací

Spolupráce statistiků ve střední Evropě

Vzájemné předávání zkušeností, názorů a postřehů je základem mezinárodní spolupráce jednotlivých statistických úřadů. V čem tkví kořeny kooperace a jaká je její historie, které země a jak spolupracují? O tom všem se dozvíte z následujících řádků.

Mezinárodní spolupráce statistiků má svoji tradici založenou na potřebě srovnatelných statistických dat i na efektivní statistické produkci využívající vzájemné sdílení poznatků a zkušeností.

Kooperace statistických úřadů, které jsou si blízké svým umístěním v příslušném regionu, má i další důvody a přináší svá pozitiva. Tyto země jsou díky své geografické blízkosti a často i společné historii velmi blízké, vyznačují se obdobnými zvyklostmi, kulturou, přístupy nejen ke každodennímu životu, ale také ke statistice. Bilaterální a multilaterální kontakty na úrovni předsedů statistických úřadů i expertů, které jsou díky dopravní vzdálenosti méně finančně náročné, umožňují výměnu názorů na navrhované standardy, sdílení a diskutování společných problémů, hledání cest k jejich řešení, vzájemné využití dobrých nápadů.

Seveřané jako vzor

Mnoho let takto spolupracují statistické úřady na severu Evropy. Finská, švédská, dánská, islandská i norská oficiální statistika mají hodně společného. Často je zmiňováno využití administrativních zdrojů dat díky existujícím registrům a možnostem statistiky využít tyto vstupní údaje pro výpočet statistických agregátů. Fungující síť kontaktů a řada společných aktivit, jako jsou semináře, vydávání společných publikací či výměna názo-

rů na předkládané záměry v rámci rozvoje Evropského statistického systému, jsou v mnohém podnětné nejen pro další rozvoj statistiky v tomto regionu, ale také pro spolupráci dalších evropských zemí.

Před několika lety se tento přístup severovýchodních zemí stal inspirací pro spolupráci statistiků zemí nacházejících se v srdci Evropy – České republiky, Maďarska, Rakouska, Slovenska a Slovinska.

Tato mnohostranná spolupráce byla oficiálně zahájena 19. září 2005, kdy se uskutečnilo první setkání předsedů statistických úřadů těchto zemí ve Vídni. Opírala se o předchozí dobré vztahy a zkušenosti z převážně bilaterální či neformální statistické spolupráce mezi statistickými úřady. Účastníci tohoto setkání podrobněji prezentovali rámec a činnost svých statistických úřadů a náměty na prohloubení vzájemné spolupráce. Shodli se na důležitosti intenzivnějších kontaktů, výměny poznatků a zkušeností v nejrůznějších oblastech statistické činnosti, včetně institucionální, metodologické apod.

Následně (v letech 2006, 2007 a 2008) se setkání předsedů uskutečňovala v návaznosti na jednání Výboru pro statistické programy (dnešní Výbor pro evropský statistický systém) v Lucemburku. Při setkání v roce 2008 bylo podepsáno Memorandum o porozumění, které definuje základní rámec a společné cíle, zdůrazňuje význam efektivní spolupráce v řadě

oblastí, stanovuje princip rotačního předsednictví a každoročního setkání předsedů statistických úřadů těchto zemí, při němž jsou vyhodnoceny realizované projekty a dohodnuty plány na další rok. Zatím poslední setkání předsedů se uskutečnilo v rámci předsednictví Slovenska v Bratislavě ve dnech 26.–27. 11. 2009.

Rozdělení témat

Při zahájení spolupráce v roce 2005 byly vybrány oblasti pro společné aktivity (označované jako projekty) a jejich hlavní koordinátoři: statistika migrace (Česká republika), statistika obchodu se zbožím mezi členskými státy EU/Intrastat (Maďarsko), používání administrativních zdrojů dat (Slovensko) a sčítání lidu založené na registrech (Rakousko). Uskutečněná setkání k těmto okruhům i výměna nejrůznějších dokumentů byly účastníky velmi oceněny, zejména z hlediska podrobnějšího seznámení s různými přístupy, postupy, technikami i možnostmi řešení specifických problémů. V návaznosti na setkání v Bratislavě v roce 2009 byla spolupráce rozšířena o další témata: FATS (statistika zahraničních afilací) a multinárodní podniky (Rakousko), spolupráce mezi statistickými úřady a národními bankami (Slovinsko), statistika cestovního ruchu (Maďarsko), zdravotnické satelitní účty (Slovensko, přesunuto na rok 2011).

Mezinárodní migrace

ČSÚ jako gestor projektu **statistika migrace** zorganizoval od roku 2006 čtyři setkání. Z důvodu podchyzení migrace v celém středoevropském regionu byli ke spolupráci přizváni i zástupci Německa a Polska, některých jednání se zúčastnili zástupci ministerstev práce a sociálních věcí či cizineckých policií. Při společných jednáních účastníci získali informace o systémech migrační statistiky jednotlivých zemí včetně využití administrativních zdrojů. Řešili zajištění vazeb na další údaje související s migrací (zahraniční studenti, národní účty apod.). Na statistiky o vlastní migraci by měly navázat další informace, jež by umožnily lépe zachytit např. podmínky integrace migrantů i další důležité aspekty pro migrační politiku EU. I tato otázka byla předmětem diskusí, kdy se potvrdily určité limity z hlediska dostupnosti vhodných dat. V návaznosti na nedávno přijatou legislativu EU se experti zabývali zajištěním dalších údajů o migraci pro potřeby daného nařízení.

Zahraniční obchod

Projekt **statistika zahraničního obchodu** mezi členskými státy EU/Intrastat (gestor Maďarsko) byl zaměřen na možnosti zjednodušení Intrastatu a metodologic-

ké otázky s tím související (např. změny upravující zpravodajskou povinnost, problémy vykazování dat zahraničními zpravodajskými jednotkami aj.). Zajímavé poznatky z realizovaného dotazníkového šetření zpravodajských jednotek k zjištění zátěže jednotlivých subjektů se staly zdrojem pro další úpravy této statistiky. Spolupráce statistických úřadů volně pokračuje zrcadlovým srovnáním dat zahraničního obchodu na bilaterální úrovni (data o dovozu z jedné země jsou porovnávána s daty o vývozu zjištěnými vyvážející zemí a jsou hledány příčiny rozdílů), které je důležitým nástrojem pro zlepšování kvality dat v této oblasti.

Administrativní zdroje dat

V rámci spolupráce v projektu **požívání administrativních zdrojů dat** (gestor Slovensko) odborníci diskutovali stav a metody využívání administrativních zdrojů dat (dále jen AZD) pro potřeby národního i Evropského statistického systému a mezinárodních organizací. Hlavní témata byla identifikace AZD, identifikace statistik využívajících AZD, legislativní podmínky i kvalita AZD. Sou-

časný trend ve statistice směřuje k většímu využívání AZD včetně měření a zvyšování jejich kvality a ke statistické analýze. Cílem projektu je omezení nákladného sběru dat a snižování zátěže respondentů. Předané informace, opírající se o zkušenost jednotlivých zemí, byly vyhodnoceny účastníky z ČR jako zajímavé a inspirativní.

Sčítání lidu

V rámci projektu zaměřeného na **sčítání lidu** (gestor Rakousko) se experti průběžně zabývali plány a stavem příprav na sčítání v roce 2010/2011. Společným rysem byla snaha o maximální využití registrů či dalších dostupných zdrojů dat a jejich možnosti v jednotlivých zemích. Výraznější využití registrů a dalších administrativních zdrojů je typické pro Rakousko či Slovinsko, zatímco další země (Česká republika, Slovensko, Maďarsko) získávají data od respondentů. Z těchto podmínek vyplývají konkrétní postupy při zajištění této statistické akce desetiletí. Odlišná jsou i legislativní řešení sčítání s ohledem na další platné předpisy (např. sčítání založené na registrech může využívat již platné legislativy k registrům).

Tato spolupráce pokračovala setkáním v roce 2010 (gesce Česká republika), které bylo především zaměřené na diseminaci a metody prezentace výsledků sčítání (s využitím tzv. hyperkubusů).

Prohloubení spolupráce

Formou bilaterálních konzultací byla pod vedením Slovenska diskutována problematika **řízení nákladů**, plánování rozpočtu a účetnictví (včetně sledování časové a finanční náročnosti aktivit statistických úřadů).

Jednání ke **statistice zahraničních filiálek (FATS)** a multinárodních podniků (gestor Rakousko) bylo věnováno problematice vnitřních a vnějších afilací včetně využití různých zdrojů dat, dělbě práce mezi statistickými úřady a centrálními bankami, problémům s identifikací země vlastníka/investora a spolupráci s Eurostatem. Jako pozorovatelé byli přizváni účastníci z Chorvatska.

Při setkání k tématu **spolupráce mezi národními statistickými úřady a národními bankami** (gestor Slovinsko) jednotlivé instituce představily své systémy včetně podoby smluvních vztahů, aktuálních otázek a národních specifik, jakož

i řešení problémů souvisejících s produkcí a prezentací statistických dat. Nedávno přijaté rámcové právní předpisy EU týkající se produkce statistiky Evropským statistickým systémem i Evropským systémem národních bank vytvořily příznivé podmínky pro prohloubení vzájemné spolupráce. Česká strana na setkání prezentovala velmi dobré zkušenosti z kooperace s Českou národní bankou.

Ve **statistice cestovního ruchu** (gestor Maďarsko) byla jednání zaměřena na výměnu poznatků týkajících se zajišťování vstupních informací pro tuto statistiku. Země využívají různé zdroje (statistická zjišťování na státních hranicích, informace z ubytovacích zařízení, cestovních kanceláří apod.). Získané údaje následně slouží jako podklady pro tvorbu satelitního účtu cestovního ruchu (TSA), případně platební bilance služeb (zejm. data o mezinárodním pohybu služeb).

Představitelé ČSÚ vyzdvihli přínos vzájemné spolupráce zaměřené na předávání zkušeností z výkonu **předsednictví v Radě EU** v oblasti statistiky. V rámci přípravy České republiky se uskutečnily přínosné konzultace s rakouskými a slovinskými kolegy, v době předsednictví byl zrealizován krátkodobý pobyt slovenských statistiků v ČSÚ a následně byla poskytnuta konzultace ČSÚ maďarským kolegům připravujícím se na výkon funkce předsednictví v 1. pololetí 2011 (tj. nyní).

Na květen 2011 je připravováno další setkání nejvyšších představitelů národních statistických úřadů participujících zemí, na kterém bude vyhodnocena dosavadní spolupráce a diskutováno další směřování této iniciativy.

Alena Mutlová, Hana Šlégrová
odbor mezinárodní spolupráce

ESAW: Evropská statistika pracovních úrazů

Systém ESAW umožňuje sledovat pracovní úrazovost na základě jednotné metodiky, kterou pro všech 27 členských států připravil Eurostat. Hlavním cílem je snížit jak výskyt pracovních úrazů, tak dopady s nimi spojené. Nejde jen o bolest a utrpení postižených osob a jejich rodin, ale i o sociální problémy a s tím související ekonomické ztráty.

Historie ESAW

Statistický úřad Evropské unie (Eurostat) zahájil v roce 1990 projekt „Health and Safety at Work“. Jeho součástí je statistika pracovních úrazů ESAW (European Statistics on Accidents at Work), která spadá pod politiku Evropského společenství zaměřeného na ochranu zdraví a bezpečnosti při práci. Statistická šetření v této oblasti jsou v Evropské unii upravena Direktivou EU 89/391 CEE a na ni navazující Council Resolution 2002/C/161/01.

Česká republika byla k projektu přizvána v roce 2003. Tehdy Český statistický úřad navštívil expert Eurostatu na problematiku ESAW, Burkhardt Hoffman. Součástí jeho mise byla také návštěva Českého úřadu bezpečnosti práce (ČÚBP, nyní Státní úřad inspekce práce), kde se shromažďuje a vyhodnocuje většina záznamů o pracovních úrazech. Dále navštívil Výzkumný ústav bezpečnosti práce (VÚBP), který v této problematice tvoří výzkumnou základnu a Centrum pracovního lékařství Státního zdravotního ústavu (SZÚ), které od roku 1991 vede Národní registr nemocí z povolání.

Český statistický úřad poté uspořádal pracovní seminář, kterého se zúčastnili zástupci Minis-

terstva práce a sociálních věcí ČR, ČÚBP, Českého báňského úřadu (ČBÚ), VÚBP a SZÚ. Implementace statistiky pracovních úrazů se ukázala jako reálná, a tak byla statistika ESAW svěřena Výzkumnému ústavu bezpečnosti práce a projekt statistiky nemocí z povolání (EODS) byl svěřen Státnímu zdravotnímu ústavu. Garanci a koordinaci celého projektu pak byl pověřen Český statistický úřad.

Legislativa a podmínky pro implementaci ESAW v České republice

Podle legislativy EU má každý zaměstnavatel působící v členském státě EU povinnost vést u svých zaměstnanců evidenci takových pracovních úrazů, kde je následkem pracovní neschopnost delší než tři dny, a navíc o této skutečnosti musí sepsat záznam o úrazu. Také česká legislativa odpovídá tomuto základnímu požadavku, neboť v § 105 zákoníku práce ukládá povinnost hlásit a zapsat záznam o úrazu, jehož důsledkem je pracovní neschopnost delší než tři dny, přičemž den, kdy k úrazu došlo, se nepočítá.

Protože se způsob sběru dat, metodologie i legislativní předpisy pro zpracování dat o pracovních úrazech v jednotlivých

státech značně liší, bylo třeba postupy sjednotit. Byla vypracována jednotná evropská metodologie „European statistics on accident at Work (ESAW) Methodology - 2001 edition“, která harmonizuje kritéria pro evidenci a zpracování získaných dat.

Český statistický úřad vydal praktického průvodce a pomůcku pro všechny, kteří se statistikou pracovních úrazů zabývají, pod názvem Metodologie evropské statistiky pracovních úrazů a nemocí z povolání (ISBN80-250-1301-4). Materiál je dostupný také na webových stránkách ČSÚ a úřad na něm pracoval spolu s experty z ČÚBP, VÚBP a SZÚ.

Etapy řešení

Projekt ESAW byl v EU řešen ve třech etapách, které na sebe navazovaly, a byl ukončen zpracováním společně schválené metodologie. Jedná se o unikátní, nezaměnitelnou statistiku, neboť jde o záznam každého jednotlivého případu pracovního úrazu, tedy „case-by-case“ a nedá se proto zaměřovat s výsledky státního statistického výkazu Nem Úr, který sleduje údaje o pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz za celý podnik.

Fáze I a II se soustředily na získávání základních informací, jako je druh ekonomické činnosti zaměstnavatele, zaměstnání, věk

Seznam ukazatelů v systému ESAW

Číslo případu, Převažující činnost zaměstnavatele, Zaměstnání zraněného, Věk zraněného, Pohlaví zraněného, Druh zranění, Zraněná část těla, Geografická poloha místa úrazu, Datum úrazu, Čas úrazu, Kategorie velikosti podniku, Státní příslušnost zraněného, Postavení zraněného v zaměstnání, Závažnost zranění (počet kalendářních dní pracovní neschopnosti), Pracoviště zraněného, Místo úrazu, Činnost, Úkon, Činitel související s úkonem, Nežádoucí událost, Zdroj nežádoucí události – 2 místa (=4 znaky), Způsob zranění, Zdroj zranění – 2 místa (=4 znaky), Váha, Celkový počet míst (charakteristik)

Zdroj: Metodologie evropské statistiky pracovních úrazů

a pohlaví zraněného, druh úrazu a zraněná část těla. Záznamy se vedly také o místě, datu a čase, kdy k úrazu došlo.

Ve fázi III se od roku 1997 sledují i další podrobné údaje, které zpřesňují situaci a podmínky, které byly na pracovišti v době úrazu. Sledují se také příčiny a okolnosti, které k pracovnímu úrazu vedly.

Spolu se zavedením systému ESAW v českých podmínkách byla upravena také legislativa. Prosadit její změnu trvalo zainteresovaným stranám několik let. Výsledkem nakonec bylo vypracování a přijetí nového nařízení vlády č. 201/2010 Sb., o způsobu evidence úrazů, hlášení a zaslání záznamu o úrazu, které vstoupilo v platnost k 1. 1. 2011. Změnil se také tiskopis Záznam o úrazu, kde přibýly požadované údaje, jako například počet kalendářních dní pracovní neschopnosti pro daný pracovní úraz.

Rok 2011 je významný i z dalšího důvodu. Dosud byla data pro statistiku ESAW zjišťována a zasílána do Eurostatu na základně tzv. „gentleman's agreement“. Nyní se tak děje na základě nařízení č. 1338/2008 Evropského parlamentu a Rady o statistice Společenství v oblasti veřejného zdraví a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, jehož součástí je i Evropská statistika pracovních úrazů (ESAW). Všechny 27 členských států tímto povinně předkládá data pro fázi II od roku 2013 a data pro fázi III od roku 2015.

Co se týče rozsahu sledovaných úrazů, výše zmíněné nařízení EU stanoví povinně statisticky sledovat pouze pracovní úrazy, které utrpí zaměstnanci. Pracovní úrazy u osob samostatně výdělečně činných budou statisticky vedeny na nepovinné bázi, a to v těch státech, kde to národní legislativa a podmínky umožňují. Povinnost zaměstnavatele vypracovat a zaslat na příslušnou Oblastní inspekci

záznam o úrazu vyplývá ze zákonníku práce a vztahuje se na úrazy zaměstnanců, nikoliv na případné úrazy zaměstnavatelů. Je zde totiž vazba na nemocenské pojištění, které je pro osoby samostatně výdělečně činné dobrovolné a účastní se ho dlouhodobě necelá třetina těchto osob. Proto Česká republika statistiku ESAW sleduje pouze u zaměstnanců.

Data ESAW za Českou republiku nezahrnují také příslušníky Policie ČR, Hasičského záchranného sboru ČR, Celní správy ČR, Ministerstva obrany ČR, Vězeňské služby ČR, Bezpečnostní informační služby a Úřadu pro zahraniční styky a informace. Tyto „uniformované osoby“ podléhají zvláštnímu režimu oznamování a evidence pracovních úrazů (tyto skupiny osob nejsou zjišťovány ani ve statistickém výkazu Nem Úr).

ESAW v České republice v současnosti

Koordinátorem systému je Český statistický úřad, který spolupracuje s Ministerstvem práce a sociál-

ních věcí ČR, s Výzkumným ústavem bezpečnosti práce (VÚBP), Státním úřadem inspekce práce (SÚIP), Českým báňským úřadem (ČBÚ) a Českou správou sociálního zabezpečení (ČSSZ). Základním informačním zdrojem pro tuto agendu jsou záznamy o pracovních úrazech z rezortu MPSV. V roce 2008 bylo zpracováno přes 21 000 zaznamenaných pracovních úrazů, tj. zhruba 30 % celkového počtu záznamů o pracovním úrazu z evidence SÚIP a ČBÚ.

Předávání dat do Eurostatu se řídí pravidly stanovenými v nařízení Rady (ES) č. 322/97 o předávání údajů, na které se vztahuje statistická důvěrnost článkem (13) nařízení Rady č. 322/97 a dále zákonem č. 89//1995 Sb. o státní statistické službě. Zmíněná pravidla zajišťují ochranu důvěrných údajů tak, aby nedošlo k jejich nedovolenému zpřístupnění a použití k jiným než statistickým účelům.

Česká republika má nyní již relativně dlouhou časovou řadu dat ESAW, i když počáteční vzorek dat byl malý. V současné době se těžiště dalšího rozvoje systému ESAW

soustřeďuje především na zvyšování kvality generovaných dat.

Mezinárodní srovnání je dosud dost obtížné, protože jednotlivé státy z historických důvodů na své národní úrovni disponují pro sledování pracovní úrazovosti specifickými nástroji. V současné době jsou zveřejňovány pouze vybrané údaje za EU15 a srovnání dat ze všech 27 států EU je diskutováno v rámci pracovních skupin.

Přesto, že vzorek dat obsahuje zhruba třetinu všech odevzdaných záznamů o úraze, které jsou soustředěny v SÚIP a ČBÚ, máme za to, že výsledky jsou za Českou republiku reprezentativní. Výběr byl proveden s ohledem na zachování specifických vlastností vůči základnímu souboru.

Každý záznam je dále opatřen tzv. vahou, která vyjadřuje, kolika pracovním úrazům odpovídá jeden záznam vybraný pro ESAW. Podle této váhy pak Eurostat počítá tzv. standardizovanou míru pracovní úrazovosti.

Věra Grandeová
odbor statistik rozvoje
společnosti

Vývoj českého soukromého školství po roce 1989

Po roce 1989 se soukromé školství v České republice začalo rozvíjet velmi intenzivně. I když soukromí investoři nevtrhli do školství s takovou razancí jako do ostatních oblastí, výrazně český vzdělávací systém ovlivnili. Jejich vliv je výraznější a patrnější, čím vyšší je stupeň školské soustavy.

Extrémní růst počtu studentů soukromých VŠ

Velký zájem o terciární vzdělávání je patrný zejména v posledních letech. Mezi roky 2000 a 2010 se počet vysokoškolských studentů zdvojnásobil a v aktuálním akademickém roce jich v České republice studuje téměř 400 tisíc. Veřejné vysoké školy navštěvuje 86 % všech vysokoškoláků a za posledních deset let jejich počet vzrostl o 80 %. Studentů soukromých vysokých škol je sice pouze 14 %, ale dynamika růstu jejich počtu je extrémní, což dokazují data, která říkají, že v roce 2010 studovalo na soukromých školách 28x více vysokoškoláků než v roce 2000 (celkem 57,4 tisíc studen-

tů). V průběhu posledních 10 let se počet soukromých škol zvýšil více než 5x a celkem jich je v ČR registrováno 44. Počet veřejných vysokých škol vzrostl pouze nepatrně, na 26. Z hlediska oborů se soukromé vysoké školy z více než poloviny zaměřují na ekonomické vědy, z necelé čtvrtiny na humanitní a společenské vědy. Veřejné vysoké školy se jednou čtvrtinou kapacit věnují technickým vědám, následují ekonomické vědy, humanitní a společenské vědy a pedagogika a sociální péče.

Podíl počtu studentů soukromých VOŠ klesá

Vyšší odborné školy datují svoji existenci od roku 1996, kdy byla

uzákoněna možnost jejich vzniku. Ve školním roce 1996/97 jich bylo v České republice 107 veřejných, 40 soukromých a 11 církevních. Jejich počet od té doby pozvolna roste, bez výrazných změn ve struktuře, a ve školním roce 2010/11 bylo v ČR evidováno 182 vyšších odborných škol. Počet studentů soukromých škol však klesá. V roce 1996/97 studovala na soukromých školách celá jedna třetina všech středoškoláků, nyní je to pouze 25 %. Oborově se soukromé školy téměř z jedné čtvrtiny zaměřují na právo a právní činnosti. Více než čtvrtina veřejných škol se naproti tomu věnuje výuce zdravotnictví, výrazně jsou také zastoupeny i pedagogika a sociální péče a ekonomika s administrativou.

Podíl žáků soukromých SŠ dlouhodobě pod 15 %

První soukromé střední školy vznikly ve školním roce 1991/92 a jejich žáci představovali pouhé jedno procento všech středoškoláků. O čtyři roky později se jejich podíl zvýšil na 13 % a v posledních pěti letech se ustálil na 14 %. Žáci soukromých středních škol dávají přednost oborům ukončeným maturitní zkouškou. Na soukromých školách jsou nejvíce navštěvovány obory ekonomické a hotelnictví. Žáci veřejných škol studují častěji na gymnáziích a technické obory. Výhradně na gymnázia, pedagogiku a sociální péči se soustřeďují církevní školy.

Množství soukromých MŠ a ZŠ je nízké

Soukromé mateřské a základní školy vznikaly ihned počátkem 90. let. Jejich počty jsou ovšem ve srovnání s veřejnými mateřskými a základními školami nepatrné a podíl dětí a žáků tyto školy navštěvujících nedosahuje v aktuálním školním roce ani dvě procenta.

Tomáš Chrámecký
odbor vnější komunikace

Práce vyžaduje vzdělávání

Vzdělávání, nezbytná součást profesního života, se již dnes netýká pouze dětí, pubescentů a adolescentů, ale ve stále větší míře i dospělých. Už neplatí, že si člověk vystačí se znalostmi a dovednostmi, které si osvojil na počátku pracovní kariéry. Lidský produktivní věk se prodlužuje, pracovní postupy se průběžně mění, nároky zaměstnavatelů na znalosti a dovednosti pracovní síly se zvyšují.

Informace o tom, jak je vzdělávání dospělých důležité, jsou všude kolem nás. Stále častěji slyšíme, že základním předpokladem prosperující společnosti je vzdělání jedinců, z nichž je společnost utvářena. Ekonomové, politici i analytické studie nás ujišťují, že bez vzdělané pracovní síly není možné rozvíjet konkurenceschopnost ekonomiky. V médiích čteme opakovaná varování, že bez důrazu na vzdělávání bude česká ekonomika odsouzena k roli montovny. K objektivnímu posouzení situace je však potřeba mít k dispozici odpovídající statistické údaje. Jak je tomu ale se spolehlivými, oficiálními, mezinárodně srovnatelnými statistickými údaji o tom, jak se dospělé osoby vzdělávají?

Šetření o vzdělávání dospělých jsou ve svých počátcích. Potřeba detailního zmapování vzdělávacích aktivit dospělých osob přiměla členské státy EU k zavedení šetření AES (Adult Education Survey). V letech 2007–2008 probíhalo v jednotlivých zemích EU pilotní šetření AES pod metodickým vedením Eurostatu. V rámci pilotního šetření AES se testovala metodologie a způsob kladení otázek. Zkušenosti z pilotního šetření posloužily při vytváření dotazníku a metodologie prvního pravidelného šetření AES, které bude v jednotlivých zemích EU probíhat v letech 2011–2012.

Šetření AES se bude realizovat na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 452/2008 o vypracovávání a rozvoji statistik

o vzdělávání a celoživotním učení. Podrobné a závazné vymezení zjišťovaných proměnných obsahuje nařízení Komise (EU) č. 823/2010. Zmíněná nařízení zakládají povinnost členských států realizovat šetření AES každých pět let. Referenčním obdobím, za které bude docházet ke sběru údajů, je dvanáct měsíců před obdobím sběru dat.

Jak budeme získávat data

V ČR se bude sběr dat realizovat ve druhém pololetí roku 2011 na výběrovém souboru 9 500 domácností. Domácnosti budou do výběrového souboru vybrány na základě dvoustupňového náhodného výběru. Nejprve budou způsobem, který zajišťuje reprezentativnost v rámci ČR, vybrány jednotlivé sčítací obvody. Ve vybraných sčítacích

obvodech budou vybrány bytové jednotky, které budou následně navštíveny speciálně proškoleným tazatelem, zaměstnancem ČSÚ. Tazatelé se budou ptát všech osob v domácnosti ve věku 18–69 let. Předpokládaná průměrná délka rozhovoru v jedné domácnosti je 45 minut, v konkrétních případech bude délka rozhovoru záviset na počtu členů domácnosti a na četnosti jejich vzdělávacích aktivit. Účast v šetření je pro domácnosti dobrovolná.

V šetření AES se bude zjišťovat především účast jedinců v jednotlivých typech vzdělávání. Šetření se zaměřuje na účast ve formálním vzdělávání, velký prostor je věnován neformálním vzdělávacím aktivitám, zjišťovat se budou také údaje o neformálním učení. Formální vzdělávání je řádné školské vzdělávání, které vede ke zvýšení

nejvyššího dosaženého vzdělání (např. SŠ s maturitou, VŠ nebo VOŠ), neformálním vzděláváním se rozumí různé kurzy, semináře, školení či soukromé lekce zajišťované profesionály v oblasti vzdělávání. Neformální učení je záměrné, samostatné vzdělávání jednotlivců. U jednotlivých vzdělávacích aktivit se získají podrobnější informace o tom, kdo vzdělávací aktivity organizoval, financoval, čeho se vzdělávací aktivity týkaly, jaké měli účastníci důvody k účasti, jak byli spokojeni či jaké překážky jim ve vzdělávání bránily. Údaje o vzdělávání budou doplněny informacemi o jazykové vybavenosti či o kulturních aktivitách respondentů.

Výsledky šetření

Šetření AES napomůže detailně zmapovat situaci ve vzdělávání dospělých v ČR. Mezinárodní srovnání umožní posoudit situaci v ČR v širším kontextu. Položí se základ spolehlivým časovým řadám ukazujícím vývoj situace ve vzdělávání dospělých. Organizace a instituce zabývající se celoživotním učením získají ke své práci oficiální a reprezentativní statistické údaje, o které se bude moci opřít i široká veřejnost a případná veřejná debata.

Petr Nosál
oddělení statistiky vzdělávání,
zdravotnictví, kultury
a sociálního zabezpečení

Otázky pro Jana Hřebačku, ředitele Správy Krkonošského národního parku

Co vás napadne, když se řekne Český statistický úřad?

Spousta čísel, které někdo musí vyhodnotit, a v poslední době zejména sčítání obyvatelstva.

Je mnoho oborů, které se bez statistiky neobejdou. Jak je to s životním prostředím a přírodou? Vy pro svoji práci statistiky využíváte?

Naše práce je velmi různorodá a zejména v některých obchodních záležitostech využíváme i data prezentovaná statistickým úřadem. Obecně ale lze říci, že statistiku jako vědu využíváme velmi často. V poslední době jsme např. ukončili projekt podporovaný z tzv. Norských fondů. Byl zaměřený na provozní statistickou inventarizaci stavu lesních ekosystémů Krkonoš. Pomocí kontinuálního statistického vyhodnocení budeme moci v budoucnu hodnotit efektivitu managementu. Ochrana přírody je častokrát velmi subjektivní záležitost a je vcelku normální, že člověk nutně potřebuje potvrzení praktikovaných postupů ve vztahu k nejrůznějším přírodním prvkům. Tento projekt a jeho statistická data nám umožní si v praxi ověřit, zda cesta, kterou jsme zvolili v oblasti péče o lesní ekosystémy, je správná.

Už třetím rokem jste ředitelem KRNAPu. Je to práce, o které jste vždycky snil, nebo se prostě objevila možnost, tak jste si řekl, proč bych to vlastně nezkusil?

Sny by člověk mít měl a já určitě nejsem výjimkou. Nebylo by ale příliš zdravé snít o pozici ředitele. Takové sny jsem opravdu neměl. Vždy jsem si ale přál pracovat pro přírodu a ovlivňovat chod věcí veřejných v Krkonoších. Určitě patřím k ambiciózním lidem a pokud se v určitý okamžik objevila možnost obsadit tuto pozici, neváhal jsem se o to pokusit.

Jaké to vlastně je, být ředitelem nejstaršího národního parku?

Velmi zajímavé. Musím říci, že mě tato práce v současné době naplňuje. Postupně realizuji změny, o kterých si myslím, že jsou nezbytné. Věřím, že krok za krokem vytváříme moderní organizaci. Organizaci otevřenou, komunikativní, předvídatelnou a hlavně organizaci, která přestává být jen úřadem.

No a na druhé straně je to vše obrovský závazek vůči hodnotám, které byly v Krkonoších tvořeny po tisíciletí. Příroda se už není schopna našemu lidskému tlaku bránit sama. Musíme jí pomáhat a neustále se učit vztahům a vazbám mezi živými a neživými prvky. A pak je to samozřejmě spousta běžných povinností spojených s řízením organizace.

V současné době realizujeme, kromě běžného hospodaření v rámci organizace, téměř 40 projektů, které jsou podpořeny z nejrůznějších evropských zdrojů. Každý si asi dovede představit, kolik práce je s řízením jednotlivých projektů spojeno.

Jan Hřebačka

VZDĚLÁNÍ: Vysoká škola zemědělská v Brně, lesnická fakulta – obor lesní inženýrství, odborné stáže na amerických univerzitách v Michiganu, Coloradu a na Floridě;

ZAMĚSTNÁNÍ: 1991 – 1994 – lesní závod v Horním Maršově; 1994 – doposud Správa Krkonošského národního parku. V roce 2008 se stal ředitelem Správy Krkonošského národního parku;

DALŠÍ ČINNOST: podílel se na projektu nadace FACE pro obnovu krkonošských lesů postižených imisemi nebo na certifikaci lesního hospodaření v Krkonoších v kvalitě FSC (Forest Stewardship Council).

Chodíte do Parku každý den?

Velmi rád bych chodil, ale není to možné. Pokouším se samozřejmě být v terénu tak často, jak jen to jde. Jsou ale týdny, ve kterých strávím mnoho času na jednáních a nejrůznějších setkáních či běžnou administrativou. Je-li to ale v Krkonoších žiji, dokáži spojit pracovní povinnosti s odpočinkem třeba o víkendech během pochůzek v terénu. Pro naši práci je to nezbytné.

Kolikrát za rok třeba vyjete na Sněžku?

V loňském roce jsem Sněžku navštívil 6krát. Frekvence návštěv jednotlivých míst národního parku je odvislá od nutnosti řešení buď systémových opatření, která častokrát diskutujeme v terénu, nebo od nutnosti řešení konkrétního problému.

I když je to ještě opravdu velmi daleko, v roce 2013 oslaví KRNAP 50 let od svého založení. Bude to pro KRNAP rok plný oslavných akcí nebo na něco podobného nemáte čas? Případně, je to tajné a máme se nechat překvapit?

Doufám, že vás i veřejnost mile překvapíme. Opravdu chystáme program na celý rok a podrobnosti bych nerad prozrazoval. Pevně věřím, že budeme například schopni připravit a otevřít nové návštěvnické centrum v Krkonošském muzeu a tím zároveň i odstartovat zcela novou éru komunikace s veřejností v Krkonoších. Bude toho mnoho, co se chystá, již teď vás všechny srdečně zveme.

Zřejmě je to nezodpověditelná otázka, ale která část KRNAPu je nejkrásnější? Nebo spíše jaká je vaše nejoblíbenější?

Krkonoše jsou krásné jako celek. Je velmi těžké vyjmenovat nejkrásnější část. Navíc vnímání míst velmi závisí na ročním období. Ale pokud mám jmenovat jedno místo, které mám velmi rád, pak je to celá oblast Modrého Dolu ve východních Krkonoších.

Bylo by možné ve zkratce říci, jaké jsou vaše plány s KRNAPem? Čeho byste chtěl jako ředitel dosáhnout?

Chci mít veřejnost na své straně, na straně ochrany přírody, na straně národního parku. V této větě je vlastně řečeno úplně všechno. Ochrana přírody je závazek a důvod naší existence. Jsem si vědom, že toto poslání bez veřejné podpory nelze realizovat.

Inspirujete se ve své práci zkušenostmi ze zahraničních národních parků?

Ano, když hovořím o nutné změně, mám mnoho zkušeností a nápadů zejména ze zahraničí. Práce ve vztahu k veřejnosti je velmi inspirativní např. v Severní Americe (Yellowstone NP, Rocky Mts. NP). Ostatní odborné problémy ale lze studovat i daleko blíže. Jen dennodenní kontakty s kolegy z Polska z Krakonoskiego Parku Narodowego jsou velmi cenné. Máme mnoho kontaktů v rámci federace EUROPARC s národními parky v celé Evropě zejména z Rakouska, Německa, Itálie a Skandinávie. Naposledy jsme se seznámili s praxí v národním parku Abruzzo ve střední Itálii.

Jaké máte v parku nejnebezpečnější zvíře? Myslíte, že by se návštěvníci Krkonoš mohli někdy potkat s medvědem?

S medvědem se v Krkonoších návštěvníci bohužel nepotkají. I přesto, že se v horách již opět můžete potkat s rysem, nejnebezpečnější pro turisty nadále zůstává podcenění počasí. I proto jsme v posledním roce společně s Horskou službou realizovali projekt „Bezpečné Krkonoše“, prostřednictvím kterého jsme vybavili a vyškolili náš personál pro případ spolupráce při záchraně lidských životů.

Tomáš Chrámek | odbor vnější komunikace

SLUŽBY ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU

ODDĚLENÍ INFORMAČNÍCH SLUŽEB

Český statistický úřad poskytuje informační služby na základě Zákona o státní statistické službě.

Ve všech krajských městech a v Praze jsou k dispozici oddělení informačních služeb, která vám poskytnou nebo zprostředkují všechny informace, které úřad zveřejňuje. Informační služby v krajských městech se přitom více orientují na poskytování regionálních statistických informací a dalších služeb.

- webové stránky: www.czso.cz, www.vykazy.cz
- telefonická infolinka poskytující základní informace o vývoji ekonomických ukazatelů ČR: **274 052 900**
- on-line katalog knihovny: <http://library.czso.cz/>
- twitter: <http://twitter.com/statistickyurad>

OSTATNÍ SLUŽBY ČSÚ

- **Výběry z databází jednotlivých statistik** (např. statistika obyvatelstva, odvětvové statistiky-průmysl, zemědělství, statistika rodinných účtů, cenová statistika, volební statistiky apod.)
- **Výběry z regionálních databází** (kraje, okresy, městská a obecní statistika.)
- **Výběry dat z Registru ekonomických subjektů (RES)**
- **Výběr dat z registru sčítacích obvodů (RSO)**
- **Úřední výpisy ze statistických zjišťování** (např. potvrzení míry inflace.)
- **Konzultační a poradenská činnost** (např. ohledně obsahu statistických ukazatelů či dostupnosti dat)
- **Poskytování odpovědí na dotazy týkající se zveřejněných informací** (včetně tzv. rychlých informací, metodiky zjišťování dat, probíhajících šetření či evropských dat včetně mezinárodního srovnání apod., osobní, telefonické, e-mailové, písemné)
- **Prodej a předplatné publikací Českého statistického úřadu** podle schváleného edičního plánu
- **Poskytování výpisů IČO z RES**
- **Služby Ústřední statistické knihovny (pouze Praha)**

Výběr výstupů ČSÚ v dubnu 2011

Krajské statistické bulletiny za 1.–4. čtvrtletí 2010

Pravidelná informace o demografickém, sociálním a ekonomickém vývoji v kraji a jeho okresech (jednou ročně i ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností) zpracovávaná formou tabulek (obsahuje rovněž metodické vysvětlivky k jednotlivým kapitolám). Materiál je doplněn mezikrajskými a meziokresními srovnáními a daty za celou Českou republiku.

 zdarma

e-1420-11 | 20 let České republiky v datech (1989 až 2009)

Publikace obsahuje dlouhodobé časové řady vývoje vybraných ukazatelů v České republice členěné do 21 kapitol. Každá kapitola je uvedena listem s několika grafy. Celou publikaci uvádí stručná analýza základních dlouhodobých tendencí demografického, sociálního a ekonomického vývoje České republiky.

 zdarma 100 Kč 200 Kč

e-2110-11 | Porážky hospodářských zvířat

Údaje o porážkách hospodářských zvířat za měsíc a od počátku roku v členění podle druhů (skot, prasata, ovce, kozy, koně, drůbež) a krajů (kromě drůbeže). Počty poražených zvířat (kromě drůbeže), celková a průměrná živá hmotnost, celková a průměrná jatečná hmotnost a produkce masa.

 zdarma

e-3115-11 | Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil

Informace o trhu práce v ČR zjištěné výběrovým šetřením pracovních sil podle mezinárodních definic ES a doporučení Mezinárodní organizace práce. Zaměřuje se na hlavní charakteristiky zaměstnaných, nezaměstnaných a ekonomicky neaktivních osob. Uvedeny jsou roční průměry ve stejném třídění jako pro čtvrtletní výstupy (kód w-3101-10).

e-4003-11 | Věkové složení obyvatelstva

Věkové složení obyvatelstva zpracované na základě bilance přirozeného a mechanického pohybu obyvatelstva v roce 2010. Data jsou zpracována podle pohlaví a jednotek věku k 1. 1. 2010, 1. 7. 2010 a 31. 12. 2010 podle oblastí, krajů a okresů. Za ČR navíc obsahují výsledky bilance podle pohlaví, jednotek věku a rodinného stavu k 31. 12. 2010.

 zdarma

e-8106-11 | Energetická bilance

Údaje o celkové bilanci energetických zdrojů a jejich spotřebě v ČR v roce 2008 a 2009.

 zdarma

e-9705-11 | Informační společnost v číslech 2011

Základní přehled o stavu a vývoji v rozšíření a způsobu používání ICT v hlavních oblastech naší společnosti - Telekomunikační a internetová infrastruktura, Domácnosti, Jednotlivci, Podniky, Veřejná správa, Školství a Zdravotnictví.

 zdarma zdarma zdarma

e-1301-11 | Počet obyvatel v obcích

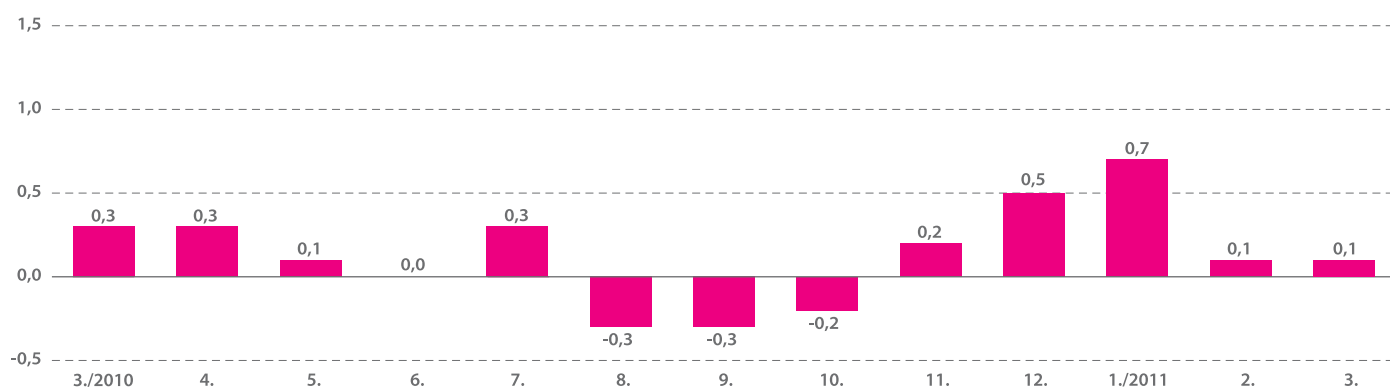
Počty obyvatel v obcích po promítnutí územních změn k 1. 1. 2011 na základě demografické bilance narozených, zemřelých a migrace (nepřečtené na SLDB 2011).

 zdarma 75 Kč 150 Kč

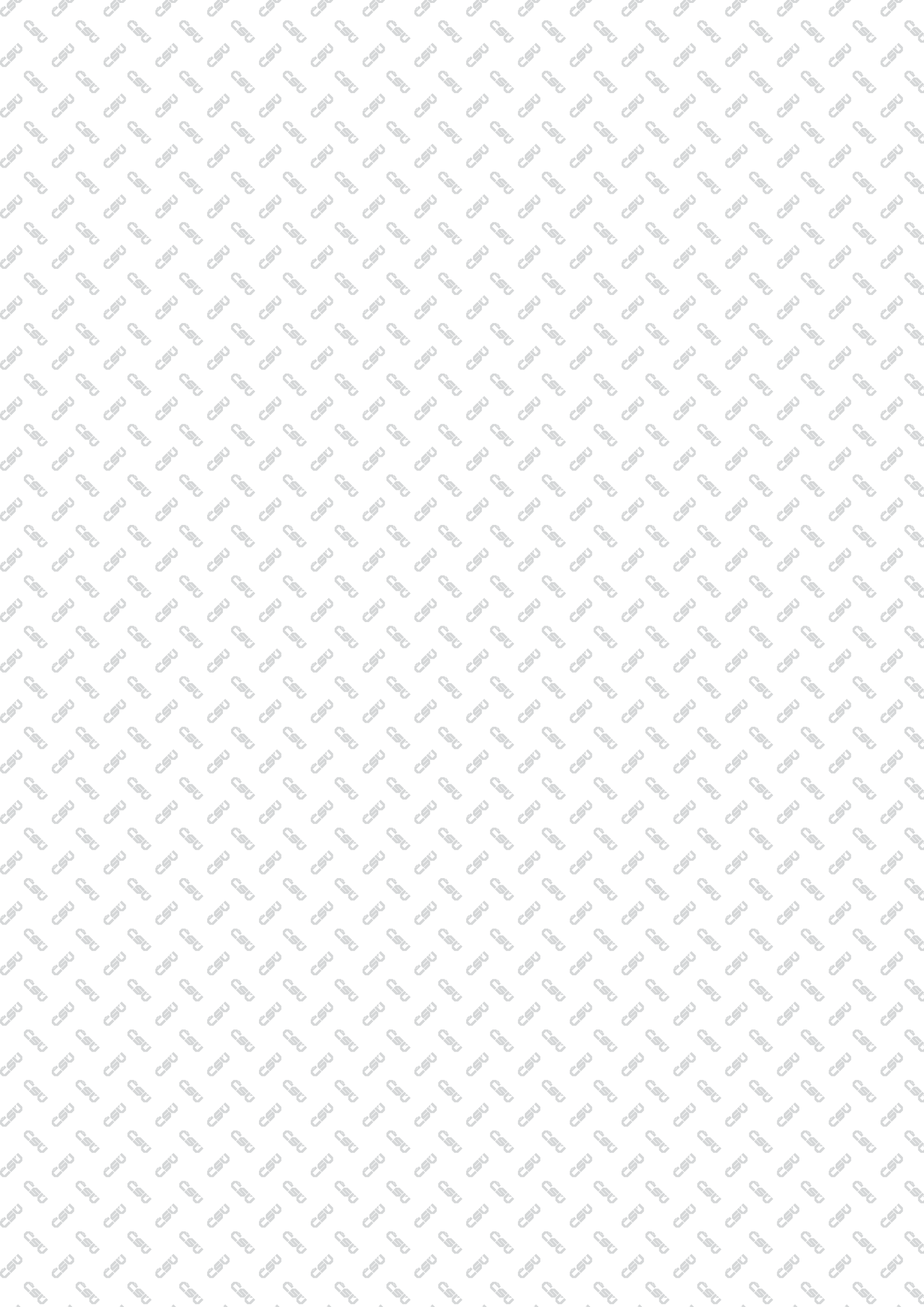
 publikace v tištěné podobě publikace v elektronické podobě

 datová sada | Uvedené publikace je možné objednat (e-mail: objednavky@czso.cz, tel.: 274 052 400, 274 052 732) nebo přímo zakoupit v prodejně publikací v ústředí ČSÚ (Na padesátém 81, Praha 10). Všechny publikace ČSÚ najdete na www.czso.cz.

Meziměsíční změny spotřebitelských cen (v %)

Zdroj: ČSÚ

Český statistický úřad
Na padesátém 81
100 82, Praha 10
www.czso.cz

ev. č. MK ČR E 19925